

РЪДИАРД КИПЛИНГ СМЕЛИТЕ МОРЯЦИ

Превод от английски: Красимира Икономова, 1991

chitanka.info

ГЛАВА I

Вратата на пушалнята беше отворена и през нея се вмъкваше мъглата на Северния Атлантически океан, а големият презокеански параход се люлееше на вълните и надуваше сирената, за да предупреждава рибарската флота за приближаването си.

— Това момче на Чейн е най-досадното същество на борда — каза един мъж с шаячно палто и затръшна вратата. — Никой не го иска тук. Още е много зелено.

Белокос германец протегна ръка, за да си вземе сандвич, и докато дъвчеше, изсумтя:

— Знам им аз соя. В Америка с лопата да ги ринеш. Никаква дисциплина нямат и само с камшик можеше да ги вкараш в пътя.

— А-а! Боят не вреди. Но това момче е по-скоро за съжаление — лениво се обади нийоркчанинът, който се беше изтегнал върху възглавниците под влажния светъл илюминатор. — От дете го помъкнали от хотел на хотел. Тази сутрин говорих с майка му. Тя е чудесна жена, но не може да се оправя с него. Сега го водят в Европа, за да продължи образованието си.

— Учението му още не е започнало — обади се един филаделфиец, който се беше свил в ъгъла. — Това момче получава двеста долара на месец джобни пари, само ми се похвали. А няма още шестнадесет години.

— Баща му е по железниците, нали? — запита германецът.

— Аха, занимава се с тях, и с мини, и с дървен материал, с кораби. Старият си има една къща в Сан Диего, друга в Лос Анжелос, притежава половин дузина железници, както и половината трупи, които се товарят по тихоокеанските пристанища, а жена му харчи парите — продължи филаделфиецът бавно. — Разправя, че Западът не ѝ понасял. Заради нервите си пътува с момчето и се мъчи да открие с какво да го развлече, предполагам. Флорида, Едирондекс, Лейкууд, Хот Спрингс, Ню Йорк и отново по същия път. Сега-засега то е на

равнището на чиновник във второстепенен хотел. А като се върне от Европа, ще бъде нещо ужасно.

— А защо баща му не се заеме с него? — пита гласът, излизащ от широкото шаячно палто.

— Трупа пари. Май че не иска да го безпокоят. Но след няколко години сам ще си осъзнае грешката. Жалко, защото у момчето е вложено нещо много добро, само че още не се е проявило.

— Бой, само бой! — изръмжа германецът. Вратата се хлопна още веднъж и ниско слабо момче, може би петнадесетгодишно, застана на високия праг. В единия ъгъл на устата му висеше угарка. Бледожълтата кожа на лицето скриваше възрастта му, а в погледа му се четеше смесица от нерешителност и напереност. Облечено беше с червено палто, къс голф, червени чорапи и спортни обувки. На тила му беше килната червена фланелена шапка. Подсвирквайки си през зъби, момчето огледа компанията и каза със силен и звучен глас:

— Ей, каква е гъста мъглата навън. Рибарските лодки са ни натракали от всички страни. Ще бъде знаменито, ако потопим някоя от тях, а?

— Затвори вратата, Харви — обади се нюйоркчанинът. — Затвори вратата и остани отвън. Нямам работа тук.

— Ще посмее ли някой да ме изпъди? — отвърна момчето дръзко. — Вие ли платихте билета ми, господин Мартин? И аз имам право да бъда тук, като всеки друг.

То грабна няколко зара от дъска за игра на дама и започна да ги тръска между двете си ръце.

— Хайде, господа, нали е отвратително скучно? Искате ли да направим един покер?

Отговор не последва. То пуфкаше цигарата си, клатеше крака и барабанеше по масата с мръсните си пръсти. След това извади пачка банкноти, като че имаше намерение да ги брои.

— Как се чувства майка ти сега? — запита един от присъстващите. — Не я видях на обед.

— Сигурно е в кабината си. Обикновено ѝ прилошава в океана. Ще дам на стюардесата петнадесет долара, за да се грижи за нея. Избягвам да слизам долу. Не обичам да минавам покрай килера на домакина. А знаете ли, че аз съм за първи път в океана?

— Не се оправдавай, Харви.

— Кой се оправдава? Сега за първи път прекосявам океана, господа, и освен през първия ден не ми е прилошавало нито веднъж. Не, сър! — удари с юмрук по масата, наплюнчи пръста си и продължи да брой банкнотите.

— О, ти си висококачествена машина, щом можеш да бройш без очила — забеляза филаделфиецът и се прозина. — Изобщо ще ощастливиш родината си, ако не вземеш навреме мерки.

— Зная. Но първо, второ и последно аз съм американец. Ще им покажа, като стигна в Европа. Пфу! Изгасна ми фаса. Не мога да пуша тоя боклук, който продава стюардът. Господа, някой от вас да има случайно истинска турска цигара?

В този момент влезе старшият машинист, зачервен, усмихнат и мокър.

— Кажу ми, Мак — извика весело Харви. — Ще обърнем ли някого?

— Ще минем, както обикновено — беше мрачният отговор. — Младите, както винаги, са почтителни към по-възрастните, а възрастните пък се стараят да ценят това.

Сподавено хихикане се чу от един ъгъл. Германецът разтвори кутия с пури и подаде една тънка червена пура на Харви.

— Дали ще можеш да я изпушиш, приятелче? — обърна се той към Харви. — Ще я опиташ ли? Вярвам, че ще ти хареса.

С параден жест Харви запали непривлекателния предмет. Струваше му се, че се разбира добре с компанията на по-възрастните.

— Нищо няма да ми стане — каза той, без да подозира, че пали нещо ужасно — пурата Уйлинг.

— Ще видим — додаде германецът. — Къде сме сега, господин Мактонал^[1]?

— Където трябва или някъде наблизко, господин Шаефер — отговори машинистът. — Още тази нощ ще стигнем Гренд Бенк, но сега все още сме заобиколени от рибарската флота. От обяд досега за малко не се сблъскахме с три лодки и за малко не откъснахме част от френския кораб, който плаваше съвсем наблизко.

— Харесва ли ти пурата, а? — обърна се германецът към Харви, чиито очи се бяха напълнили със сълзи.

— Хубава е, с богат аромат — процеди през зъби Харви. — Като че ли понамалихме скоростта, а? Ще се измъкна навън да видя какво

става.

— И аз щях да постъпя така, ако бях на твое място — рече германецът.

Като се олюляваше по мократа палуба, Харви стигна до най-близкия парапет. Чувстваше се много зле, но видя, че палубният стюард завързваше столовете два по два и тъй като се беше хвалил пред него, че никога не го хваща морска болест, гордостта го принуди да се върне назад към палубата на кърмата през втория салон, където падна по гръб. Палубата беше пуста и той допълзя до самия ѝ край, близо до шока^[2]. Там се преви надве в слаба агония, тъй като към въздействието на пурата Уйлинг се прибави тласъкът на една голяма вълна и сътресението на витлото едва не му извади душата. Виеше му се свят, огнени искри танцуваха пред очите му, тялото му като че олекваше, краката едва го държаха на вятъра. Той припадна от морска болест, а следващото олюляване на кораба го преобърна през перилото върху гладкия гръб на вълната. После друга ниска сива вълна-майка връхлетя от мъглата, прихвана Харви под едната си мишница, така да се каже, и го изтегли към подветрената страна. Безкрайната морска зеленина се затвори над Харви и той тихо заспа.

Събуди го звукът на вечерната тръба, каквато имаше в лятното училище, което някога посещаваше в Едирондекс. Бавно си припомни, че беше Харви Чейн, потопен и мъртъв сред океана, но беше твърде слаб, за да си спомни всичко. Непозната миризма изпълни ноздрите му, влажни ледени тръпки минаха по гърба му, а той се носеше безпомощен сред солената вода. Когато отвори очи, разбра, че все още се държи на повърхността. Вълните около него се издигаха като сребристи хълмове, той лежеше върху купчина полумъртва риба, а отпред се движеше гърбом някакъв широкоплещест човек, облечен в синьо трико.

— Не е добре — мислеше момчето. — Мъртъв съм, това е съвсем сигурно, а този май се грижи за умрелите.

Той изпъшка, човекът пред него обърна глава. Показаха се чифт малки златни обеци, скрити в къдрава черна коса.

— Охо! Оправи ли се вече, а? — запита той. — Лежи си спокойно, после ще те подредим по-добре.

С ловко движение той подкара блещукащия нос на лодката сред тъмното море, което я издигна цели дващест стъпки, за да я спусне след това в прозрачната яма отвъд вълната. Но това планинско изкачване не прекъсна разказа на облечения в синьо.

— Добра работа свърших, че те хванах. И знаеш ли? По-добре, че твоят кораб не удари лодката ми. Как стана така, че падна във водата?

— Беше ми прилошало — каза Харви, — лошо ми беше и нищо не можех да направя.

— Тъкмо в това време бях надул тръбата и твоят кораб се отклони малко. Тогава видях, че падаш. Е, и какво? Мислех, че перката ще те смели на парчета, но ти се понесе над водата — понесе се към мене и аз те улових, както се хваща голяма риба, така че този път няма да умреш.

— Къде съм? — запита Харви, който не съзнаваше, че се намираще в пълна безопасност.

— С мене в лодката, името ми е Манюел и съм от шхуната „Тук сме“ от Глостър. Живея в Глостър. След малко ще хапнем. Е, и какво?

Той като че имаше два чифта ръце и глава от ковано желязо. Изглеждаше недоволен, защото не само че трябваше да се държи изправен, олюлявайки се в клатушкащата се плоскодънна лодка, но и едновременно с това да надува тръбата, за да пробие с остриите си пронизителни кръсъци гъстата мъгла. Колко продължи това забавление Харви не си спомняше, тъй като лежеше, ужасен от бушуващите вълни. Стори му се, че чува изстрел, сирена и викове. Нещо по-голямо от лодката, но съвсем като живо се появи от едната страна. Изведнъж нечий гласове се разприказваха, спуснаха го в тъмна дупка, където някакви хора в мушамы му дадоха да пие нещо топло, съблякоха го и той заспа.

Когато се събуди, чу първата камбана за закуска и се зачуди защо каютата му се беше смалила толкова. Обърна се и погледът му се плъзна из тясната триъгълна дупка, осветена от лампа, която висеше на дебела четвъртитя греда. Съвсем близо до него имаше триъгълна маса, която заемаше пространството от ъгъла до фокмачтата. В другия ѝ край зад стара плимутска печка седеше момче на неговата възраст с

плоско червено лице и лъчисти сиви очи. То беше облечено в дрехи от синьо трико и високи гумени ботуши. Няколко чифта подобни ботуши, една стара шапка и нечии излинали вълнени чорапи се търкаляха на пода. До койките напред-назад се люлееха черни и жълти мушамите. Мястото беше напоено с толкова миризми, като че беше бала с памук. Мушамите издаваха тежка миризма, която се смесваше с вонята на пържена риба, прегорено сирене, боя, пипер и застоял тютюн и към всичко това се прибавяше и общият мирис на кораб и солена вода. С отвращение Харви забеляза, че не бяха му сложили чаршафи. Лежеше върху неравен мръсен дюшек. Движението на лодката беше съвсем различно от плъзгането на парахода. Тя не само че не се плъзгаше, но не се и люлееше, а по-скоро се гърчеше глупаво и безцелно като жребче в края на оглавник. Шумът на водата се чуваше съвсем близо до ухото му, гредите скърцаха и стенеха около него. Всичко това го накара да изохка отчаяно и да си спомни за майка си.

— По-добре ли си? — запита момчето с широка усмивка. — Искаш ли малко кафе? — Той взе една пълна тенекиена чаша и подслади съдържанието ѝ с меласа.

— Няма ли мляко? — попита Харви, оглеждайки двете редици легла, сякаш очакваше там да открие някоя крава.

— Е, няма — каза момчето. — Няма и да има чак до средата на септември. Не е лошо кафето. Аз го направих.

Харви пиеше тихо, момчето му подаде и чиния, пълна с парченца хрупкаво пържено свинско, което той лакомо изяде.

— Изсуших дрехите ти. Може малко да са се свили — продължи момчето. — Ние не носим такива — никакви такива. Размърдай се, за да разбереш дали не си ранен.

Харви се изпъна във всички посоки, но не откри никакви рани.

— Това е добре — усмихна се сърдечно момчето. — Съвземи се и излез на палубата. Татко иска да те види. Аз съм Ден, така ме наричат, помагам на готвача и правя на борда всичко, което на мъжете се струва недостойно. Освен мене няма друг юнга, след като Ото се удави — той беше датчанин, и при това само на двайсет години. А ти как успя да се изтърсиш в пълно безветрие?

— А, съвсем не беше спокойно — възрази Харви намусено. — Беше истинска буря и ме хвана морска болест. Май че съм се претърколил през парапета.

— Снощи имаше най-обикновено вълнение — не се съгласи момчето. — Ако ти под това разбираш буря... — Той подсвирна. — Ще видиш, като ти дойде до главата. Побързай! Татко те чака.

Като много други нещастни млади хора Харви през целия си живот не беше получавал истинска заповед — никога, поне без дълги и понякога придружени със сълзи обяснения за предимствата на послушанието и причините за молбата. Госпожа Чейн живееше в страх да не разстрои духа му, което може би беше причината тя самата да се намира на края на нервно изтощение. Харви не разбираше защо трябваше да бърза заради нечие удоволствие и го заяви гласно.

— Баща ти може да слезе тук, ако толкова държи да ми говори. Искам веднага да ме закара в Ню Йорк. Аз ще му платя.

Ден ококори очи, когато разбра смисъла и цената на шегата.

— Ей, тате — провикна се той към люка на бака. — Той вика, че можеш да слезеш да го видиш, ако толкова искаш. Чуваш ли, татко?

Отговорът прозвуча с най-плътния глас, който Харви беше чувал някога от човешка уста.

— Спри шегите, Ден, и го прати горе.

Ден се изкикоти и хвърли на Харви деформираните му спортни обувки. Нещо в тона на гласа горе от палубата накара момчето да потисне силния си гняв и да се успокои с мисълта, че по пътя за вкъщи ще им разкаже своята одисея, та да разберат колко е богат баща му. А приключението несъмнено щеше да го направи за цял живот герой в очите на приятелите му. Той се изкачи на палубата по една почти отвесна стълба, спъна се в купчина препятствия върху кърмата, където един нисък, набит, гладко избръснат мъж със сиви вежди седеше на стъпало, което водеше към кварталдека. Мъртвото вълнение беше спряло през нощта и сега морето изглеждаше гладко и мазно. Надалеч до хоризонта се виждаха платна на дузина рибарски лодки. Около тях се чернееха малки петънца, които показваха къде ловяха риба лодките. Шхуната с триъгълно платно на главната мачта леко се поклащаше на котва и освен мъжа на покрива на кабината — „оградата“, както я наричаха — нямаше никой.

— Добро утро, добър ден бих казал. Ти спа почти цяло денонощие, млади момко — беше поздравът.

— Добро утро — каза Харви. Той не обичаше да го наричат „млади момко“ и като човек, спасен от удавяне, очакваше всички да

проявяват съчувствие към него. Майка му изживяваше истински ужас, когато той си намокряше краката, но този моряк никак не изглеждаше разчувстван.

— Хайде разкажи ми всичко отначало. За всички ни от началото до края това беше щастливо избавление. Как ти е името? Откъде си (подозираме, че си от Ню Йорк) и къде отиваш (предполагаме в Европа)?

Харви си каза името, името на кораба, от който идваше, разказа накратко случилото се и завърши с пожеланието си да бъде върнат незабавно в Ню Йорк, където баща му щеше да заплати всякаква цена, назована от капитана.

— Хм — измърмори избръснатият мъж, когото речта на Харви ни най-малко не развълнува. — Ние не смятаме никого за специален, още по-малко ако е момче, което в пълно безветрие пада от кораб като чувал с картофи. И още по-малко, ако извинението му е морска болест.

— Извинение! — протестира Харви. — Да не мислите, че съм паднал в мръсната ви лодчица само за разнообразие?

— След като не зная какви са разбиранията ти за разнообразие, нищо не мога да твърдя, млади момко. Но ако бях на твое място, нямаше да обиждам лодката, която по волята на providението ме е спасила. Първо, защото е просто безбожно. Второ — защото това ме обижда, а аз съм Диско Трууп от „Гук сме“ от Глостър, когото ти, изглежда, не познаваш достатъчно.

— Не зная и не ме е еня — извика Харви. — Достатъчно съм ви благодарен, че ме спасихте и така нататък, но искам да проумеете, че колкото по-скоро ме върнете обратно в Ню Йорк, толкова повече ще ви платя.

— Какво искаш да кажеш? — Трууп повдигна едната си рунтава вежда и подозрително изгледа със сините си очи Харви.

— В долари и центове — обясни Харви, доволен от мисълта, че прави впечатление. — В истински долари и центове. — Той пхна ръката си в джоба, изпъчи малко корем, като по този начин си въобразяваше, че изглежда важен. — Това е най-големият ви късмет в живота. Аз съм единственият син на Харви Чейн.

— Моите уважения — каза Диско сухо.

— Но ако не знаете той е Харви Чейн, значи нищо не знаете. Това е. Сега обръщайте лодката и да побързаме.

Харви имаше чувство го, че по-голямата част от Америка беше населена с хора, които приказваха със завист за доларите на баща му.

— Може да я обърна, а може и да не я обърна. Свий си корема, млади човече. Сега той е пълен с моя храна.

Харви чу кикотенето на Ден, който се преструваше, че се занимава с нещо около фокмачтата, и кръвта нахлу в лицето му.

— За това също ще ви се плати — заяви той. — Кога предполагате, че ще стигнем до Ню Йорк?

— Аз изобщо не отивам в Ню Йорк. Нито пък в Бостън. Ще стигнем източния бряг около септември, а баща ти, съжалявам, че не съм чувал името му, може да ми даде десетина долара след всичко, което казваш. А може и да не ги даде.

— Десет долара! А вижте аз... — Харви пъкна ръка дълбоко в джоба си, за да извади пачката банкноти. Но откри там само мокрия пакет цигари.

— Това е незаконна валута и вреди на белите дробове. Хвърли ги през борда, млади човече, и потърси отново.

— Откраднати са! — провикна се Харви сърдито.

— Тогава ще трябва да почакаш, докато видиш татко си, за да ми се отплатиш, а?

— Сто и тридесет и четири долара, всичките са откраднати — продължи да вика Харви, като ровеше наслука из джобовете си. — Върнете ми ги!

Изражението на лицето на стария Трууп се промени някак особено.

— Какво можеш да направиш на тези години със сто тридесет и четири долара, млади момко?

— Те са част от джобните ми пари. За един месец. — С това Харви смяташе, че ще му нанесе удар — нокдаун, но резултатът беше обратен.

— Охо! Сто тридесет и четири долара били част от джобните му пари за един месец! Спомняш ли си да си се ударил в нещо, когато падаше, а? Да си пукнал някоя греда? Старият Хейскен от „Източният вятър“ — Трууп като че ли говореше на себе си — се спъна в един люк и блъсна главата си в главната мачта — корава глава излезе. Не минаха и три седмици и старият Хейскен разправяше, че „Източният вятър“ бил разрушител на противникови търговски кораби във военно време и

затова обяви война на остров Сейбъл^[3], защото бил британски, а рибните пасажии минавали много далеч от него. Пъхнаха го в един спален чувал, от който се показваха само краката и главата му, и го държаха, така до края на пътешествието. Сега си седи у дома в Есекс и играе с малки парцалени кукли.

Вълна от гняв обхвана Харви, а Трууп продължи утешително:

— Горко ти. Съжалявам те — толкова си млад още. Но повече да не говорим за парите.

— Разбира с, че няма да говорите. Вие сте ги откраднали.

— Както искаш. Ние сме ги откраднали, ако това те успокоява. А сега за връщането. При положение, че беше възможно да го направим, а то не е, ти не си в състояние да се върнеш у дома си, а ние току-що стигнахме Бенкс. Идваме тук, за да изкараме хляба си. Ние не можем да видим за цял месец и половината на сто долара, да не говорим за джобни пари, но ако всичко върви добре, ще бъдем отново на брега някъде в първите седмици на септември.

— Но сега е май, аз не мога да стоя тук със скръстени ръце само защото искате да ловите риба. Не мога, уверявам ви!

— Правилно и справедливо, справедливо и правилно. Никой не те кара да стоиш със скръстени ръце. Има толкова много неща, които би могъл да правиш, тъй като се лишихме от Ото, загубихме го в Льо Хейв. Предполагаме, че е паднал през борда по време на бурята, която настигнахме там. Във всеки случай той не се върна, за да ни опровергае. А ти се появи като истинско провидение. Подозирам, че можеш да вършиш много неща. Не е ли така?

— Като стигнем брега, мога да направя вашия живот и живота на вашите хора много труден — закани се Харви, поклати глава и измърмори неясни заплахи за „пиратство“, при което Трууп се усмихна едва доловимо.

— Особено като говориш много. Пропуснах да те предупредя. Препоръчвам ти да не говориш много, докато си на борда на „Тук сме“. Отваряй си очите, помагай на Ден да прави каквото трябва и така нататък и аз ще ти дам — сега може да нямаш нищо, но аз ще ти давам по десет долара и половина на месец. На края на пътешествието ще разполагаш да кажем с тридесет и пет долара. Малко работа ще проясни главата ти, а след това ще имаш възможност да ни разкажеш всичко за татко си, майка си и парите си.

— Тя е на парахода — извика Харви и в очите му проблеснаха сълзи. — Веднага да ме върнете в Ню Йорк.

— Бедната жена! Бедната жена! Когато се върнеш при нея, тя всичко ще забрави. Осем души сме на борда на „Тук сме“ и ако сега се върнем, дотам има повече от хиляда мили, ще изпуснем сезона. Другите няма да се съгласят, дори да бях готов да го направя.

— Но баща ми ще се отплати на всички.

— Ще се опита, не се съмнявам, че ще се опита — каза Трууп, — но уловът за цял сезон е хлябът на осем души. Освен това и здравето ти ще укрепне, когато се завърнеш при баща си през есента. Иди напред и помогни на Ден. Десет и половина на месец, както казах, и, разбира се, това, което уловиш, както за всички останали.

— Искате да кажете, че ще трябва да мия чинии, тенджери и други такива работи? — запита Харви.

— И други такива. И няма защо да крещиш, млади момко.

— Не искам! Баща ми ще ви даде толкова, че ще можете да си купите още едно такова корито за риба като това. — Харви тропна крак на палубата. — И десет пъти повече, ако ме върнете в Ню Йорк здрав и читав, а вие така и така ми дължите сто тридесет и четири долара.

— Ка-ак? — ревна Трууп и стоманеното му лице потъмня.

— Как ли? Достатъчно добре знаете как. И на всичкото отгоре ще ме карате да върша черна работа! — Харви беше много горд от това прилагателно. — До есента! Казвам ви, че тая работа няма да стане!

Известно време Трууп разглеждаше внимателно върха на главната мачта, докато Харви произнасяше тирадите си.

— Шшт! — каза той най-последно. — Изчислявам на ум отговорността си. Това е въпрос на преценка.

Ден се промъкна и дръпна Харви за лакътя.

— Не закачай повече татко — помоли го той. — Два-три пъти вече го нарече крадец, а той не може да понесе това от когото и да било.

— Я ме остави! — почти изкрещя Харви, без да вземе под внимание съвета му, а в това време Трууп продължаваше да размишлява.

— Изглежда малко необщителен — рече той най-последно, като огледа Харви. — Не те обвинявам, млади момко, ни най-малко, нито пък ти трябва да ме обвиняваш, когато жлъчта излезе от организма ти.

Но сигурно разбираш какво искам да кажа? Десет и половина долара като втори юнга на шхуната и частта ти от целия улов — защото ще се учиш и ще е полезно за здравето ти. Да или не?

— Не! — упорстваше Харви. — Върнете ме в Ню Йорк или аз ще ви наредя.

Той не си спомняше какво точно последва. Лежеше в улея за оттичане на водата от палубата, държеше кървящия си нос, а Трууп спокойно го наблюдаваше отгоре.

— Ден — обърна се той към сина си, — когато видях за пръв път този младеж, той не ми хареса, и то само от беглите ми впечатления. Никога не бързай с преценките си, Ден. Сега го съжалявам просто защото мозъчната му дейност нещо не е в ред. Той не е отговорен за думите, с които ме обижда, нито пък за другите си твърдения. Нито за това, че е скочил през борда, което, почти съм уверен, е направил. Бъди внимателен с него, Ден, и ти ще получаваш двойно повече от това, което давам на него. А тези кръвоизливи проясняват главата. Остави го да се изплакне!

Трууп тържествено влезе в кабината, където той и другите възрастни мъже спяха, и остави Ден да утешава нещастния наследник на тридесет милиона.

---

[1] Вместо Макдоналд. — Б.пр. ↑

[2] Част от кораба, където се поставя флагът. — Б.пр. ↑

[3] Остров Сейбъл — близо до Източното крайбрежие на САЩ.
— Б.пр. ↑

ГЛАВА II

— Предупредих те — каза Ден, а сълзите на Харви се настигаха върху излъсканата палуба. — Татко не бърза, но ти си го заслужи. Пфу. Няма смисъл да се разчувстваш така. — Раменете на Харви се издигаха и снишаваха заедно със спазмите от хълцанията му. — Знаем какво ти е. Татко ме е бил един-единствен път — за първи и последен път, и то беше по време на първото ми пътуване. След това чак ти се повдига и човек се чувства самотен. Зная.

— Да — стенеше Харви. — Този човек или е луд, или е пиан, а аз, аз нищо не мога да му сторя.

— Не говори така за татко — прошепна Ден. — Татко е противник на всякакъв алкохол. Той казва, че нещо си мръднал. Какво, по дяволите, те накара да го наречеш крадец. Той ми е баща.

Харви стана, избърса носа си и обясни подробно всичко, което се отнасяше до липсващата пачка банкноти.

— Не съм се побъркал — завърши той. — Само че баща ти никога не е виждал повече от петдоларова банкнота наведнъж, а моят баща е толкова богат, че всяка седмица може да купува по една такава лодка и това ни най-малко няма да му се отрази.

— Ти не знаеш колко е ценна „Тук сме“. Може би баща ти, наистина има купища пари. Ама откъде ги има? Татко казва, че смахнатите не могат да говорят логично. Хайде, кажи де.

— От златни мини и тем подобни — на Запад.

— Чел съм за тях. И пак на Запад, а? Той да не се премята с пистолет върху изкуствено пони, каквито има в цирка? Наричат ги Дивия Запад и съм чувал, че шпорите и юздите им са от чисто сребро.

— Ама че си глупав! — разсмя се Харви, без да иска. — Баща ми изобщо няма понита. Когато иска да се разходи, той се качва на влака си.

— Как на влака си?

— Не точно на влака си, а в собствения си вагон, разбираш ли. Никога ли в живота си не си виждал частен вагон?

— Слейтин Биймън, той има — каза Ден предпазливо. — Видях го в съюзното депо в Бостън, там имаше трима негри, които миеха стъклата. Слейтин Биймън е собственик на почти всички железници в Лонг Айленд, така разправят. Казват още, че е купил половината Ню Хемпшър и е сложил ограда наоколо, а вътре бил пуснал лъвове, тигри, мечки, бизони, крокодили и тем подобни. Слейтин Биймън е милионер. Виждаш съм неговия вагон.

— Е, и баща ми, казват, е милионер и има дори два собствени вагона. Единият носи моето име „Харви“, а другият е на майка ми — „Констанс“.

— Чакай — каза Ден. — Баща ми не ми позволява да се кълна, но смятам, че ти можеш. Преди да продължиш по-нататък, трябва да се закълнеш, че ако лъжеш, ще умреш.

— Разбира се — съгласи се Харви.

— Не е достатъчно. Кажете: „Да умра, ако не казвам истината.“

— Да умра на това място — повтори Харви, — ако всяка дума, която казвам, не е чистата истина.

— И така — цели сто и тридесет и четири долара, а? — запита Ден. — Чух, като казваше на татко, и си помислих, че ще те погълне като кит.

Харви запротестира и се зачерви цял. Ден беше умен младеж и със собствените си очи, след като разпитва Харви десет минути, се убеди, че не лъже или поне не много. Освен това той се беше обвързал с най-страшната клетва, известна на момчетата, а продължаваше да седи жив и невредим, със зачервен от удара нос в улея за оттичане на водата, и да разказва чудеса след чудеса.

— Боже мой! — въздъхна Ден от дън душа, когато Харви приключи невероятната история с вагона, наречен на негово име. След това дяволита усмивка засия на широкото му лице. — Вярвам ти, Харви. Най-после и баща ми да сгреша веднъж в живота си.

— Сгрешил е — съгласи се Харви и се замисли как би си отмъстил.

— Той просто ще полудее, като разбере. Татко не обича да греша в преценките си. — Ден се облегна и се удари в хълбока. — Харви, не разправяй много, иначе ще развалиш шегата.

— Не искам да ме нокаутира отново. Обаче ще му дам да разбере.

— Никога не съм чувал някой да му е дал да разбере. Сигурно е обаче, че пак ще те пребие. Колкото повече не го разбираш, толкова повече ще ти доказва, че не си прав. Но златни мини и пистолети...

— Не съм и споменавал за пистолети — прекъсна го Харви, който държеше на клетвата си.

— Вярно, не си. Два собствени вагона, единият наречен на тебе, а другият на нея, двеста долара на месец джобни пари. А той лежи тук набит за това, че не иска да работи за десет долара и половина на месец! Това е най-големият удар за сезона — и той избухна в беззвучен смях.

— Е, прав ли съм бил? — запита Харви, който мислеше, че е открил някой, който да му съчувства.

— Грещиш, много грещиш! По-добре си запретни ръкавите или пак ще отнесеш боя, а и мен ще набият, че те защитавам. Татко винаги ми дава двойна порция, защото съм негов син, а той не обича да покровителства никого. Предполагам, че здравата му се сърдиш. Често пъти и на мене ми се е случвало. Но татко е много справедлив човек и всички на кораба твърдят това.

— Ти това справедливост ли го наричаш? — Харви посочи отеклия си нос.

— Това е нищо. Помага на излишната кръв да изтече. Татко го направи за здраве. Но да ти кажа направо, не мога да имам нищо общо с човек, който счита мене, татко или някой друг от борда на „Тук сме“ за крадци. В никакъв случай не сме сбирщина като онези, които се навъртат по кейовете. Ние сме рибари и плаваме заедно вече шест години, че и повече. Затова недей да правиш грешки! Казах ти, че татко не ми дава да се кълна. Той казва, че клетвите са напрасни и си ме пердаши. Ако му разкажа за баща ти и неговите работи, а и за доларите ти, няма да повярва. Не зная какво е имало в джобовете ти, когато изсуших дрехите ти, тъй като не съм погледнал, но ще те уверя, със същите думи, които ти преди малко произнесе, че нито аз, нито татко, а ние бяхме единствените, които сме се допирали до теб, след като те донесоха, не знаем нищо за парите. Това е. Е, какво ще кажеш?

Кръвотечението очевидно избистри мозъка на Харви, а може би и самотата в морето оказа своето въздействие.

— Прав си — съгласи се той и сконфузено погледна надолу. — Струва ми се, че след като ме спасихте от удавяне, трябваше да проявя

повече благодарност, Ден.

— Е, тъкмо главата ти започна да се прояснява и пак оглупя — отвърна Ден. — Във всеки случай само татко и аз бяхме на борда. Готвачът не се брои.

— Можех да предположа, че съм загубил парите в морето — промълви Харви почти на себе си, — вместо да наричам всеки, който ми попадне пред очите, крадец. Къде е баща ти?

— В кабината. Какво искаш от него?

— Ще видиш — каза Харви. Главата му все още бучеше и той тръгна като зашеметен към кабината, където малкият корабен часовник висеше точно над щурвала. Отвътре тя беше боядисана в шоколадово жълто. Трууп беше зает с дневника и пишеше с огромен черен молив, който от време на време жадно смучеше.

— Не се държах добре — рече Харви, учуден от собствената си смиреност.

— Сега пък какво се е случило? — запита шкиперът. — Да не би да сте се сбили с Ден, а?

— Не, идвам при вас.

— Тук съм и слушам.

— Е, дойдох да си взема думите обратно — изрече Харви много бързо. — Когато спасят някого от удавяне... — преглътна той.

— Е? Ако вървиш по този път, все още има надежда да станеш човек.

— ... той не бива да обижда спасителите си.

— Правилно и точно, точно и правилно — каза Трууп и на устните му се появи сянката на суха усмивка.

— Затова дойдох да кажа, че съжалявам. — И отново преглътна звучно.

Трууп се надигна бавно от сандъка, на който седеше, и протегна голямата си ръка.

— Все ми се струваше, че си добро момче, и сега виждам, че не съм сгрешил в преценката си. — Тридесетсантиметровата ръка сграбчи като в клещи ръката на Харви до лакътя. — Ще ѝ прибавим още малко хрущял, преди да те върнем на баща ти, млади момко, и това, което се случи, смятам, няма да ти навреди. Ти съвсем не беше отговорен. Сега върви да си вършиш работата и няма да има повече обиди.

— Съвсем блед си — възкликна Ден, когато Харви се появи отново на палубата.

— Не усещам — отговори той и ушите му се изчервиха.

— Не исках да кажа в този смисъл. Чух какво каза татко. Когато заяви, че не мисли лошо за някого, това значи, че татко се е предал. Той мрази да греши в преценките си. Хо! Хо! Когато татко си състави мнение, по-скоро би свалил знамето, за да отдаде чест на британците, отколкото да го промени. Радвам се, че нещата се уредиха, както трябва. Татко е прав, като казва, че не може да те върне обратно. Нашата прехрана е риболовът. След половин час ще се върнат другите мъже, гладни като акули.

— Защо?

— За вечеря, разбира се. Стомахчето ти не ти ли подсказва? Още сума ти неща има да научиш.

— Мисля, че ги знам вече — каза Харви тъжно, насочил поглед в сплетените въжета и скрипци над главата си.

— Корабчето е прекрасно — ентузиазира се Ден, като разбра погрешно погледа на Харви. — Почакай вятърът да издуе главното платно, тогава ще видиш как ще се понесем. Преди това обаче има работа да се върши. — Той посочи надолу към тъмнината на отворения главен люк между двете мачти.

— Защо? Там няма нищо.

— Ти, аз и още няколко души ще трябва да напълним люка — каза Ден. — Там отива рибата.

— Жива? — запита Харви.

— Е, не. Мъртва и осолена. В трюма има стотина бъчви със сол, а досега рибата едва покрива пода.

— А къде е рибата?

— Казват, че е в морето, а ние се молим да се пресели в нашите лодки — припомни Ден старата рибарска пословица. — Снощи те уловихме заедно с още четиридесет риби.

Той посочи към някаква дървена ограда точно пред кварталдека.

— Ти и аз ще ги мием, след като ги изчистят. Дано довечера напълним кошарата! Случвало се е корабът да е натоварен здравата с риба, която трябва да се изчисти, и ние стоим до масите и се разпаряме от работа вместо тях, толкова ни се доспива. Ето ги, идват вече. — Ден

се взираше над ниския фалшборд към половин дузина лодки, които се приближаваха към тях, порейки копринената повърхност на морето.

— Досега не бях виждал морето от толкова близо — каза Харви. — Колко е хубаво.

Ниското слънце огряваше водата и тя изглеждаше пурпурна, с розови отблясъци върху очертанията на дългите заоблени вълни, в чиято основа тъмносиньото се губеше в тъмнозелено. Като че всички шхуни наоколо притегляха лодките си с невидими въжета, а дребните черни фигурки в тях гребяха като механични играчки.

— Провървяло им е — забеляза Ден с присвити очи. — Манюел е пълен догоре. Полегнал е ниско, както лист на водна лилия в тиха вода, нали?

— Кой е Манюел? Не мога да разбера как ги познаваш отдалече.

— Последната лодка на юг. Той те откри снощи — Ден посочи нататък. — Манюел гребе по португалски, не можеш го сбърка. На изток от него е Пенсилвания — и той е чудесен гребец. Като че се е натоварил със сода за хляб, така изглежда. Виж как красиво са се разгърнали лодките на изток от него. Този с изгърбените рамене е Дългия Джек. Той е от голуейците, които живеят в южен Бостън, а всички голуейци са добри гребци. На север, още по-нататък е Том Плат, след една минутка ще го чуеш да пее. Той твърди, че старият „Охайо“ е първият кораб на нашата флота, преминал около нос Хорн, и че той самият се е бил на него. Не говори много, но пее. С рибата има голям късмет. Чуваш ли? Какво ти казах?

Над водата се носеше мелодична песен от лодката на север. Харви дочу нещо за нечии студени ръце и крака, а след това:

*Взemi картата,
печалната карта.
Виж къде се срещат планините!
Облаците се съгъстват около главите им,
мъглите около краката им...*

— Лодката му е пълна! — усмихна се Ден. — Ако запее „О, капитане“, значи е пълен догоре.

Песента продължи:

*А сега на тебе, о, капитане,
най-искрено се моля.
Да не ме заровят
в църква или в тъмна обител.*

— Том Плат е наловил много риба. Утре ще ти разкаже всичко за стария „Охайо“. Виждаш ли онази синята лодка зад него? Това е чичо ми, братът на татко, и ако има някой кутсуз тук в Бенкс, бъди сигурен, че това е чичо Солтърс. Гледай как внимателно гребе. Залагам заплатата и дела си, че той е единственият опарен днес, и то много.

— От какво е опарен?

— От ягоди. Кога тикви, кога лимони, кога краставици. Да, от лактите надолу целите му ръце са опърлени. Ужасен късмет има този човек. Сега ще се хванем на лодбалката и ще ги изтеглим. Вярно ли е това, което ми каза сега, че никога в живота си не си работил нищо? Сигурно се чувстваш доста зле, а?

— Все пак искам да се опитам да работя — отговори Харви решително. — Само че всичко е съвсем ново за мене.

— Тогава хвани такелажа оттам. Зад теб.

Харви сграбчи едно въже и желязна кука, които се клатушкаха на една рейка над главната мачта, докато Ден дърпаше друго, което идваше от върха, а в това време Манюел приближи с препълнена лодка. Португалецът се усмихна с добродушна усмивка, която Харви се научи да разпознава добре по-късно, и с една вила с къса дръжка започна да прехвърля рибата в кошарата на палубата.

— Двеста трийсет и една! — извика той.

— Подай му куката — каза Ден и Харви я хвърли в ръцете на Манюел. Той я промъкна през една примка на носа на лодката, хвана принадлежностите, които държеше Ден, прикачи я с куката за лодбалката и се покатери на четири крака на шхуната.

— Дърпай! — извика Ден и Харви задърпа, удивен колко лесно се изкачваше лодката.

— Стой! Няма да я вдигнем до върха на мачтата, я! — засмя се Ден. Харви спря да дърпа, а лодката увисна във въздуха над главата му.

— Отпусни настрани! — извика Ден и докато Харви отпускате, Ден поклати леко лодката с ръка, докато тя застана точно зад главната

мачта.

— Когато са празни, никак не тежат. Не си свикнал, пък много добре го направи. Има някои тънкости, които ще научиш в морето.

— А-ха! — каза Манюел, подавайки загорялата си ръка. — Добре ли си вече? Снощи по това време рибата се беше спуснала към тебе, а сега ти си се спуснал след нея. Е, какво?

— Аз, аз съм ви много благодарен — запъна се Харви, а ръката му се промъкна към джоба още веднъж, но се спря, като си спомни, че няма пари, които да предложи на човека. По-късно той опозна Манюел добре и нощем, когато лежеше в леглото си, го обливаха горещи вълни на срам и неудобство при мисълта за грешката, която можеше да извърши.

— Няма защо да ми благодариш! — рече Манюел. — Как щях да те оставя така около Бенкс? Станал си вече рибар, е, какво? Охо! Аха! — Той се наведе назад и напред, за да раздвижи схванатия си кръст. — Не съм чистил лодката днес. Бях много зает. Пасажите идваха бързо един след друг. Дени, синко, изчисти я заради мене.

Изведнъж Харви тръгна напред. Той разбра, че можеше да направи нещо за човека, който му беше спасил живота.

Ден му хвърли миячка, той се наведе над лодката, изчисти мръсната вода, макар и неумело, но е голямо старание.

— Издърпай дъските на пода, те се плъзгат в нарезите — каза Ден. — Избърши ги и ги върни обратно. Не оставяй слуз по дъските. Някой ден пак ще ни потрябват. А ето го и Дългия Джек.

От лодката към кошарата полетя искрящ поток риба.

— Манюел, поеми въжетото. Аз ще наглася масите. Харви, изчисти лодката на Манюел. Лодката на Дългия Джек виси над нея.

Докато миеше. Харви погледна дъното на другата лодка, която се намираше вече над главата му.

— Също като индийските вълшебни кутии, нали? — забеляза Ден, когато лодката беше спусната над другата.

— Добре й е там, както на патица във вода — каза Дългия Джек, — рибар от Голуей, с прошарена брада и дебели устни, който се навеждаше назад-напред точно както Манюел преди се раздвижваше. Диско в кабината мърмореше нещо по посока към люка и дори го чуваха как смуче молива си.

— Сто четиридесет и девет и половина, нямаш късмет, Дисковолус! — рече Дългия Джек. — Изпотрепвам се, за да ти напълня джобовете. И пак казваш лош улов. Този път португалецът ме би.

Отстрани на кораба се удари нова лодка и още един поток риба се изсипа в кошарата.

— Двеста и три! Я да видим пътника! — Новодошлият беше още по-грамаден от голуееца. На лицето му ясно личеше виолетов белег, който започваше от лявото му око и се плъзгаше отстрани чак до десния ъгъл на устната му.

Като не знаеше какво друго да прави, Харви измиваше всяка новопристигнала лодка, вадеше дъските отвътре и след това отново ги слагаше на дъното на лодката.

— Добре започва — обади се мъжът с белега, който се оказа Том Плат, като го наблюдаваше критично. — Има два начина да се прави всичко. Единият е по рибарски — първо хващаш едно въже и правиш плъзгащ се възел, а другият...

— Както правехме на стария „Охайо“! — го прекъсна Ден, като се вмъкна сред групата мъже с дълга дъска на колелца. — Бягай оттам, Том Плат, и ме остави да наглася масите.

Той притисна единия край на дъската в две отверстия на фалшборда, ритна крака и се наведе бързо — точно навреме, за да избегне удара на моряка от бойния кораб.

— Това същото го правехме и на „Охайо“, Дени, разбираш ли? — каза Том Плат със смях.

— А представи си, че дъските бяха криви, тогава нямаше да попаднат на мястото си и не знам кой ще си намери ботушите на главната мачта, ако не ни оставиш на мира. Дърпай нагоре! Зает съм сега, не виждаш ли?

— Дени, ти се изтягаш по цял ден на въжетата — рече Дългия Джек. — Ужасно си нахален и съм убеден, че за една седмица ще развалиш пасажера.

— Името му е Харви — отговори Ден, размахвайки два ножа с необикновена форма, — няма да мине много време и той ще бъде равен на петима търсачи на миди от южен Бостън... — Той подреди красиво ножовете на масата, а след това наклони глава, за да се наслади на ефекта.

— Мисля, че са четирийсет и две — дочу се гласец през борда и го последва дружен смях, когато друг глас му отговори:

— Този път късметът се е обърнал срещу мене, аз имам само четирийсет и пет, макар че целият съм опърлен.

— Четиридесет и две или четиридесет и пет. Забравих докъде бях стигнал — обади се гласецът.

— Това са Пен и чичо Солтърс, които броят улова. Всеки ден става по-смешно от цирк — каза Ден. — Само ги погледни!

— Идвайте, идвайте! — изрева Дългия Джек. — Мокро е там, отвън, деца.

— Каза четирийсет и две. — Това беше чичо Солтърс.

— Тогава отново ще ги преброя — отстъпчиво отговори гласът.

Двете лодки се полюшваха и се удариха едновременно отстрани на шхуната.

— Търпение! Чакай! — озъби се чичо Солтърс и се отблъсна с плисък назад. — Не мога да проумея какво е накарало фермера да тръгне по море. За малко щеше да разбиеш лодката ни.

— Съжалявам, господин Солтърс. Излязох в морето заради нервите си. Май че вие ме посъветвахте за това.

— Да потънеш с нервите си в китова дупка! — крещеше чичо Солтърс, дебел и тантурест нисък човек. — Пак ще ме удариш. Колко каза, четирийсет и две или четирийсет и пет?

— Забравих, господин Солтърс. Хайде да ги преброим.

— Едва ли са четирийсет и пет. Моите са четирийсет и пет — каза чичо Солтърс. — Внимателно брой, Пен.

Диско Трууп излезе от кабината.

— Солтърс, прехвърли веднага рибата си тук — нареди той с властен тон.

— Не разваляй спора, тате — промърмори Ден. — Те двамата току-що започват.

— Мама мия! Той ги бодеше по една — виеше Дългия Джек, когато чичо Солтърс започна да се труди усърдно, а малкият човек в другата лодка броеше редица чертички на планшира.

— Това е уловът от миналата седмица — каза той, гледайки печално и пръстът му остана там, където чертичките свършваха.

Манюел сръга Ден, той хукна към задните принадлежности и навеждайки се ниско напред, плъзна куката в палубното въже, а

Манюел го издърпа бързо. Всички започнаха да теглят и скоро издигнаха лодката — с човека, рибата и всичко.

— Едно, две, четири — девет — броеше Том Плат с опитно око. — Четирийсет и седем. Пен, ето ти! — Ден опусна бързо задните въжета и го изтърси направо на палубата заедно със сипещата се риба.

— Задръж! — извика чичо Солтърс, като се поклащаше в кръста. — Задръж, аз съм малко зает с броенето.

Той нямаше време да протестира, защото се намери вече на борда, където постъпиха с него както с Пенсилвания.

— Четирийсет и една — каза Том Плат. — Един фермер те би, Солтърс. При това си такъв моряк!

— Не броиш честно — отвърна той и се препъна на излизане от кошарата, — а мене тези опарвания ме подлудиха.

Грубите му ръце бяха подути и покрити с лилави петна.

— Някои намират ягодите на самото дъно — рече Ден, гледайки към току-що изгрялата луна, — дори ако трябва да се гмурнат до дъното.

— А други — добави чичо Солтърс — ядат най-хубавите работи, без да работят, и на всичкото отгоре се подиграват на другарите си. Сядай!

— Сядайте! Сядайте! — извика откъм бака глас, който Харви не беше чувал. Диско Трууп, Том Плат, Дългия Джек незабавно се втурнаха напред. Малкият Пен се наведе над дълбоководната макара и заплетените въдици за треска. Манюел се просна с цялата си дължина на палубата, Ден се спусна в трюма, където Харви го чу, че отваря бъчви с помощта на чук.

— Сол — поясни той, като се върна отново на палубата. — След вечеря ще осолим рибата. Ти ще се лепнеш до татко. Том Плат и татко работят заедно и ще ги чуеш как спорят. Ние сме втора смяна — ти аз, Манюел и Пен — младите и красивите на борда.

— Защо втора смяна? — запита Харви. — Гладен съм.

— Те ще свършат след малко. М-м! Хубаво мирише тази вечер. Татко винаги си намира добър готвач, стигат му неприятностите с брат му. Днес има голям улов, нали? — Той посочи към кошарата, пълна догоре с треска. — Каква беше дълбочината на водата, Манюел?

— Двайсет и пет сажена — отвърна португалецът сънливо, — движат се бързо напред. Някой ден ще ти покажа, Харви.

Луната вече се плъзгаше над застиналото море, когато по-възрастните мъже се качиха на кърмата. Не стана нужда готвачът да вика „втората смяна“. Ден и Манюел слязоха през люка и се настаниха на масата, преди още Том Плат, последен и най-бавен от големите, да бе успял да си избърше устата с ръка. Харви последва Пени и седна пред железен тиган с дреболии от треска, смесени с парченца свинско и пържени картофи, самун топъл хляб и чаша силно черно кафе. Както бяха гладни, едва изчакаха Пенсилвания тържествено да прочете молитвата. След това ядоха мълчаливо, докато Ден пое дъх над тенекиената чаша и запита Харви как се чувства.

— Надъних се, но имам място за още едно парче.

Готвачът беше огромен лъскав черен негър и мълчалив, за разлика от всички негри, които Харви познаваше, само с усмивки и жестове ги подканяше да хапнат още.

— Виждаш ли, Харви — Ден потрака леко с вилицата по масата, — точно както ти казах. Хубавите младежи като тебе, Пензи, мене и Манюел сме втора смяна и ядем, когато свършат възрастните. Те са стари морски вълци, стават нетърпеливи и изпадат в лошо настроение и трябва да се угоди на стомасите им. Ето защо те се хранят най-напред, което не заслужават. Не е ли така, докторе?

— Той не може ли да говори? — прошепна Харви.

— Не особено. Не зная да може. Езикът му е много странен. Идва от вътрешността на Кейп Бретон, там, където селяните говорят истински шотландски. Кейп Бретон е пълен с негри, които са се преселили там по време на нашата война и говорят като селяните със силен шотландски акцент.

— Това не е шотландски — отбеляза Пенсилвания. — Това е галски. Четох за това в една книга.

— Пен чете много. Почти всичко, което казва, е истина — освен когато брой рибата, нали?

— Баща ти дава ли им да кажат колко са хванали, без да ги броят? — запита Харви.

— Да, защо не. Какъв смисъл има някой да излъже за няколко стари риби.

— Имаше един, който лъжеше за улова си — обади се Манюел. — Лъжеше всеки ден. Лъжеше, че има пет, десет, двайсет и пет риби повече.

— Къде беше това? — попита Ден. — Не е някой от нашите.

— Французин от Ангий.

— А! Тия французи от западния бряг изобщо не броят. Имат си причини — не умеят да броят. Ако ти попадне някоя от меките им куки, Харви, ще разбереш защо — каза Ден със страшно презрение.

— Винаги повече и никога по-малко, всеки път, когато солим — изръмжа Дългия Джек надолу към люка и „втората смяна“ веднага се покатери горе.

Сенките на мачтите и на главното платно, което никога не свиваха, се люлееха насам-натам върху палубата, осветена от лунните лъчи, и рибата на кърмата грееше като купчина сребро. В трюма се чуваше тропотът от стъпките на Диско Трууп и Том Плат, които се придвижваха сред каците със сол. Ден подаде на Харви една вила и го поведе към края на грубата маса, където чичо Солтърс вече барабанеше нетърпеливо с дръжката на ножа.

— Ще идеш долу при татко и Том Плат и ще внимаваш чичо Солтърс да не ти извади окото — поръча Ден, преди да слезе в трюма. — Ще взема сол отдолу.

Пен и Манюел се настаниха в кошарата и затънали до колене сред треската, размахваха ножове. До Дългия Джек имаше кошница, а ръцете му бяха пъхнати в големи ръкавици. Той беше застанал до масата срещу чичо Солтърс, а Харви — пред вилата и ведрото.

— Ей! — извика Манюел и се наведе, вдигна една риба, забол единия си пръст под хрилете ѝ, а другия в окото ѝ. Постави я на парапета на кошарата; острието на ножа блесна и в същия миг се чу звук от раздиране. Рибата, разрязана от устата до опашката, с цепки от двете страни на гърлото, падна в краката на Дългия Джек.

— Ей! — извика Дългия Джек и я грабна в облечената си в ръкавица ръка. Черният дроб на треската падна в кошницата. Още едно дръпване и с един замах изпрати във въздуха главата и вътрешностите, а изтърбушената риба се плъзна към чичо Солтърс, който сумтеше яростно. Чу се още един звук на раздиране, гръбнакът прелетя през фалшборда, а рибата, обезглавена, изкормена и разпрана, цопна във ведрото, от което пръски солена вода попаднаха право в разтворената от удивление уста на Харви. След първия вик мъжете утихнаха. Треската се движеше като жива и преди Харви да престане да се учудва от главозамайващата сръчност на всички, ведрото се напълни.

— Вади! — изсумтя чичо Солтърс, без да обръща глава. Харви вадеше рибите по две, по три и ги прехвърляше надолу през люка.

— Ей! Набождай повече! — извика Ден. — Не ги пръскай. Чичо Солтърс е най-добрият касапин в цялата флотилия. Наблюдавай го и помни какво ти казах!

Наистина, като че ли кръглият чичо Солтърс припряно разрязваше страници на списания. Тялото на Манюел, превито от кръста надолу, приличаше на статуя, но дългите му ръце изхвърляха рибата без прекъсване. Малкият Пен се трудеше сърцато, но си личеше, че е слаб. Един или два пъти Манюел намери време да му помогне, без да прекъсва потока на снабдяването. А веднъж Пен изрева, тъй като набоде пръста си в една френска кука. Тези куки се правят от мек метал, за да се изкривят отново след употреба, но треската много често се изплъзва от тях и се хваща на друга. По тази причина лодкарите от Глостър мразят французите.

Долу натриваха едрата сол и тя стържеше по грапавата повърхност на рибите. Напомняше звука на точило, който се смесваше с непрекъснатото скриптене на ножовете, с шума и отскубнатите рибени глави, черен дроб и летящи черва, падащи в кошницата. Към всичко това се прибавяше скърцането на ножа на чичо Солтърс, който изтръгваше гръбнаците, и плясъкът на рибите, хвърляни във ведрото.

Пряската морска треска тежи повече, отколкото можете да си представите, и след един час гърбът на Харви го заболя от постоянното навеждане и той почувства нужда от почивка. За пръв път в живота си обаче той работеше наред с другите хора. Тази мисъл го изпълни с гордост и той продължи, макар и по-бавно.

— Край! — извика най-последно чичо Солтърс. Превит сред рибата, Пен дишаше тежко. Манюел се навеждаше назад-напред, за да раздвижи кръста си, а Дългия Джек се облегна на фалшборда. Готвачът се появи, безформен като черна сянка, събра няколко гръбнака и глави и се оттегли.

— Рибени късчета и задушени глави за закуска — каза Дългия Джек и млясна с уста.

— Ножове долу! — повтори чичо Солтърс, размахвайки плоското нащърбено оръжие за разпаряне.

— Гледай си в краката, Харви — извика Ден отдолу.

Харви видя как половин дузина ножове се забиха около отвора на люка. Той ги събра и отдели изтънените.

— Вода! — извика Диско Трууп.

— Бъчвите са отпред, а ведрата отстрани. Побързай, Харв — каза Ден.

Харви се върна след минута с голямо ведро, пълно със застояла кафява вода, гъста като нектар, а челюстите на Диско и Том Плат се отпуснаха.

— Това е треска, Том Плат — рече Диско, — а не смокини от Дамаск, нито пък сребърни пръчки. Това ти го казвам всеки път, откакто плаваме заедно.

— Въпрос на няколко сезона — отвърна Том Плат хладно. — Доброто нареждане винаги си е добро нареждане, а има и правилен, и неправилен начин на подреждане дори на баласта. Ако някога си виждал четиристотин тона желязо в...

— Ей! — При вика на Манюел работата започна отново и завърши едва след като кошарата се опразни. Когато падна и последната риба, Диско Трууп заедно с брат си се заклатушкаха към кабината; Манюел и Дългия Джек отидоха напред, Том Плат изчака само да плъзне люка и също изчезна. Половин минута по-късно откъм кабината се чу силно хъркане и Харви отправи празен поглед към Ден и Пен.

— Този път свърших повече работа, Дени — промълви Пен, чиито клепачи бяха натезжали за сън. — Но смятам, че е мое задължение да помогна да изчистим.

— Не бих искал да имам съвестта ти и за сто цента — каза Ден. — Иди да спиш, Пен. Няма защо да вършиш работата на юнгите. Извади едно ведро, Харви. А, Пен, потопи тия неща във ведрото, преди да легнеш. Дали няма да заспиш по пътя?

Пен вдигна тежката кошница с черния дроб на рибите, изсипа го в едно буре с прикрепен на панти капак, заковано до бака, и след това също изчезна в кабината.

— Юнгите почистват след осоляването и дежурят на първа вахта при спокойно време. — Ден изплакна енергично кошарата, разглоби масата, остави я да съхне на лунната светлина, избърса кървавите остриета на ножовете в сноп кълчища и започна да ги точи на едно

малко точило. През това време Харви изхвърляше черва и гръбнаци през борда под негово ръководство.

Още при първото пляскане от гладката вода се издигна като стрела нагоре сребристобяло привидение и издаде странна, стенеща въздишка. С вик Харви се отдръпна назад, а Ден само се засмя.

— Делфини — поясни той. — Молят се за рибешки глави. Когато са гладни, ни следват. Дишат като печалната смърт, нали? — Страшна смрад на гниеца риба се понесе из въздуха, когато белият стълб потъна, а водата заклокочи мазно. — Никога ли не си виждал скачащи делфини? Докато стигнем до края, ще ти се случи да видиш стотици. Да ти призная, хубаво е да има още едно момче на борда. Ото беше доста възрастен, пък и датчанин. Често се биехме — той и аз. Нямах да ме е грижа, ако говореше на християнски език. Спи ли ти се?

— Страшно — каза Харви.

— Не трябва да спиш, когато си на вахта. Я стани и провери котвата. Не забравяй, че си на вахта, Харв.

— Пфу! Какво може да ни стане? Ясно е като ден. Хррр!

— Понякога се случват разни неща, така казва татко. При хубаво време най-сладко се спи и преди да усетиш, някой лайнер може да ни разцепи лодката на две и седемнайсет офицери, покрити със злато, всичките джентълмени, ще се закълнат, че сме се движили без светлини и че е била гъста мъгла. Харв, по-добре е да свикнеш и ако клюмнеш още веднъж, ще те напердаша с някое въже.

Луната, която е свидетел на най-чудновати неща, наблюдаваше близо до Бенкс един слаб младеж с къс голф и червено палто, който се олюляваше по претрупаната палуба на седемдесеттонната шхуна, а зад него вървеше и размахваше въже като палач друго момче, което се прозяваше и клюмаше след всяко замахване на въжето.

Щурвалът стенеше тихо, платното се издуваше слабо под поривите на лекия вятър, а брашпилът скърцаше. Харви протестираше, че дежурството няма край, заплашваше и най-сетне заплака, а Ден с думи, които едва се процеждаха от устата му, описваше прелестта на вахтите, размахваше въжето и шибаше гемията така често, колкото удряше и Харви. Най-послед часовникът в кабината удари десет и на десетия удар малкият Пен пропъзля на палубата. Той намери двете момчета, скупчени едно до друго до главния люк и потънали така дълбоко в сън, че съвсем лесно ги изтърколи до леглата им.

ГЛАВА III

След дълбокия сън, прояснил духа, ума и сърцето, човек отива на закуска с вълчи апетит. Момчетата изпразниха цяла тенекиена чиния със сочни парченца риба — същите кървящи парчета, които готвачът беше събрал през нощта. После измиха съдовете и на големите, които вече бяха излезли на риболов, нарязаха свинско за обед, измиха бака, напълниха лампите, извадиха въглища и вода за кухнята и провериха предния трюм, където държаха припасите. И днес времето беше чудесно, — меко, приятно и ясно. Харви дишаше с пълни гърди.

През нощта бяха надшли много шхуни и осеяха морето навред с платна и лодки. Далеч на хоризонта се стелеше димът на презокеански параход и помрачаваше синевината, а на изток се открояваха платната на друг голям кораб. Диско Трууп пушеше до покрива на кабината, с едно око следеше лодките наоколо, а с другото — една муха на главната мачта.

— Когато татко се държи по този начин, значи, обмисля нещо много важно — прошепна Ден, — решава нещо много важно за всички ни. Залагам си надницата и дела, че скоро ще хвърлим котва. Татко познава треската и цялата флотилия знае, че той я познава. Виждаш ли как ни следват, постепенно и съвсем невинно, но се промъкват и ловят риба близо до нас? Тази е „Принц Лебо“ от Четъм. Още от снощи се мъкне след нас. А ей там, онази голямата, с кръпка на предното платно и нов кливер е „Кери Питмън“ от Западен Четъм. Няма дълго да задържи платната си, освен ако късметът ѝ от миналия сезон не се обърне. Нищо друго не прави, освен че дрейфува. Няма котва, която да може да я задържи... Когато татко пуфка дима така на малки колелца, той изучава рибата. Ако сега го заговорим, ще се вбеси. Последния път, когато го пресякох, взе един ботуш и го запрати по мене.

Захапал лула между зъбите си, Диско Трууп рееше напред невиждащ поглед. Както казваше синът му, той изучаваше рибата — използваше опита и знанията си за Бенкс против плаващата в собствените си води треска. Той приемаше натрапчивото присъствие

на чуждите шхуни като признание на силата си. Но тъй като работата все пак се свеждаше до пари, по-добре би било, ако се изплъзне и закотви кораба на място, където нямаше да има други, докато станеше време да се отиде до „Девата“ — онова оживено място, където рибата изскачаше отвсякъде. Диско Трууп си мислеше и за времето, за ветровете, теченията, храната и за други най-дребни неща, свързани с улова на десеткилограмовата треска и, което е за отбелязване, самият той започваше да прилича на треска. Най-последно извади лулата от устата си.

— Тате — прошепна Ден, — ние свършихме каквото трябваше. Не може ли да поизлезем малко? В това време може да се улови нещо.

— Но не с тези червени дрехи, нито с мокрите кафяви обувки. Дай му нещо по-подходящо.

— Татко е доволен, това оправя нещата — радостно каза Ден и задърпа Харви към кабината. В това време Трууп тръгна надолу по стълбата с ключ в ръка. — Татко държи резервните ми дрехи там, където може да ги наглежда, защото мама казва, че съм разсеян.

Той затършува в едно долапче и след три минути Харви се издокара с рибарски ботуши, които стигаха до средата на бедрата му, с дебел син пуловер, доста кърпен по ръкавите, чифт плетени ръкавици с един пръст и непромокаема шапка.

— Сега вече заприлича на моряк — каза Ден. — Хайде, по-бързо!

— Дръжте се наблизко — извика им Трууп — и не се движете много сред другите лодки. Ако някой ви попита какви са плановете ми, кажете истината, тъй като нищо не знаете...

Една малка лодка с надпис „Хети С.“ се поклащаше отзад до шхуната. Ден сръчно я отвърза и леко скочи върху дъските на дъното ѝ. Харви тромаво падна след него.

— Така не се скача в лодка — забеляза Ден. — Ако имаше вълнение, щеше да отидеш право на дъното. Трябва да се научиш да скачаш.

Ден нагласи халките на греблата, седна на предната седалка и започна да следи движенията на Харви. Момчето се беше учило да гребе в басейните на Едирондекс и гребеше по женски, но леките весла се различаваха много от твърдите два и половинметрови морски гребла, които затъваха в малките вълни. Харви дишаше тежко.

— Късо! Гребни накъсо! — извика Ден. — Ако гребеш така спънато, ще обърнеш лодката, в каквото и да е море. Лодката е чудесна, нали? Много я обичам.

Малката лодка беше безукорно чиста. На носа ѝ имаше малка котва, две дамаджани с вода и към седемнадесет сажена тънко кафяво въже за въдици. На кнехта, точно под дясната ръка на Харви, до един неугледен чук се намираше рупор, къс харпун и още по-къса дървена пръчка. Няколко въдици с много тежки топчета и двойни кукички за треска, всички грижливо завити на квадратни блокчета, бяха забодени на мястото си до планшира.

— Къде са мачтата и платното? — запита Харви, чиито ръце започнаха да се изприщват.

Ден се засмя.

— Рибарските лодки нямат платна. Трябва да се гребеш, но не много силно. Не ти ли се иска да имаш такава лодка?

— Сигурно баща ми би могъл да ми купи една-две такива, ако поискам — отговори Харви. — Досега той беше твърде зает, за да помисли за семейството си.

— Така е. Забравих, че баща ти е милионер. Но ти вече не се държиш като милионерче. А лодката, снаряжението — говореше Ден, като че тя беше китоловна лодка, — струват много пари. Мислиш ли, че баща ти би ти дал лодка — така, само за забавление?

— Не бих се учудил. Това може би е единственото нещо, за което не съм го молил.

— Сигурно скъпо излизаш на вашите! Не плъзгай така, Харв. Трябва да гребеш накъсо, защото морето никога не е съвсем спокойно...

Трас! Веслото удари Харви под брадичката и го събори назад.

— Тъкмо това щях да ти кажа. Аз също трябваше да се науча. Когато започнах, бях едва на осем години.

Харви отново зае мястото си намръщен, тъй като челюстта го болеше.

— Няма смисъл да се ядосваш, казва татко. Той казва, че ако правим грешки, ние сме си виновни. Нека да опитаме тук. Манюел ще ни стори малко място.

„Португалецът“ се люлееше над водата цяла миля напред, но когато Ден изправи едното весло, той размаха лявата си ръка три пъти.

— Трийсет сажена (петдесет и пет метра) — каза Ден, нанизвайки солена мида на куката. — Вземи въдицата. Слагай стръвта като мене, Харв, и внимавай да не я оплетеш.

Въдицата на Ден излетя много преди Харви да успее да усвои тайната на нанизването на стръвта и да метне своята във водата. Лодката се носеше леко по вълните. Нямаше смисъл да се хвърля котва, докато не се намери удобно място.

— Идваме! — извика Ден и по раменете на Харви се посипаха пръски. В същия миг една голяма треска плесна и удари отстрани лодката. — Голяма е, Харви, много голяма. Под ръката ти е! Бързо!

Очевидно не ставаше въпрос за рупора, затова Харви подаде чука на Ден, който ловко зашемети рибата, преди да я изтегли в лодката, и дръпна куката с късата дървена пръчка, която наричаше „моряшка пръчка“. Тогава Харви почувства подръпване и започна да тегли старателно.

— Недей, това са ягоди! — извика той. — Гледай!

Куката се беше заплела в китка ягоди — от едната страна червени, а от другата бели, свършена имитация на този земен плод, с изключение на това, че нямаха листа и че цялото стъбло беше тънко и грапаво.

— Не ги пипай! Недей...

Предупреждението дойде твърде късно. Харви ги беше хванал с куката и им се възхищаваше.

— Ох! — той нададе вик и пръстите му се сгърчиха, като че ли беше сграбчил сноп коприва.

— Сега знаеш какви са ягодите на дъното. Татко казва, че нищо, освен риба не се пипа с голи ръце. Хвърли ги настрани и сложи стръв. Не се заяпвай, това няма да ти помогне. Всичко се отразява на надницата.

Харви се усмихна при мисълта за десетте долара и половина на месец и се чудеше какво би казала майка му, ако го видеше как виси над перилото на една рибарска лодка по средата на океана. Тя изживяваше мъчително разходките му до езерото Саранак и между другото Харви си спомни съвсем ясно как се забавляваше с притесненията ѝ. Изведнъж въдицата се размърда в ръцете му и го ожули през плетените ръкавици.

— Голяма е, дай ѝ място, защото е силна — извика Ден. — Ще ти помогна.

— Не, недей — озъби се Харви, като потегли въдицата. — Това е първата ми риба. Да не е кит?

— Сигурно е камбала. — Ден погледна надолу във водата и пригответи големия чук за всеки случай. Нещо бяло и кръгло проблясваше в зелената вода. — Залагам си заплатата и дела, че тежи над петдесет кила. Сам ли си решил да я изтеглиш?

Кокалчетата на Харви се бяха разранили и разкъравали, тъй като ги беше ударил в перилото, лицето му придоби тъмночервен цвят от прекомерна възбуда и напрежение; целият беше потен и полузаслепен от виждане в осветените от слънцето вълнички, които кръжаха бързо около движещата се въдица. Момчетата се измориха преди камбалата, която имаше предимство през следващите двадесет минути. Най-после огромната риба беше извадена и прибрана в лодката.

— Първият ти късмет — каза Ден, избърсвайки челото си — Случва се веднъж на сто пъти.

Харви загледа нашарената със сиви петна риба с неопикуема гордост. Беше виждал подобни риби много пъти на мраморни плочи в магазините, но никога не му бе идвало на ум да попита как са дошли там. Сега вече знаеше. Всяко мускулче на тялото го болеше от умора.

— Ако татко беше тук — каза Ден, като дърпаше въдицата заедно с Харви, — той щеше да познае простите белези. Рибата става все по-дребна и по-дребна, а ти хвана може би най-голямата за цялото пътешествие. Забеляза ли вчерашния улов — беше само от едри риби, но нямаше камбала. Като я види татко, веднага ще разчете знаците. Татко казва, че всяко нещо около Бенкс си има знаци, стига човек да умее да ги разгадава. Татко е много по-проницателен и от най-умния човек.

Докато разговаряха, чуха изстрел от борда на „Тук сме“ и една празна кошница се издигна нагоре.

— Казах ли ти нещо, а? Викат ни всички. Татко е измислил нещо, иначе никога нямаше да наруши риболова по това време на деня. Обърни лодката, Харв, ще трябва да гребем назад.

Намираха се откъм наветрената страна на шхуната, готови да се понесат с лодката по спокойното море, когато викове за помощ ги

отведоха на половин миля до Пен, който се въртеше бързо около една определена точка подобно на гигантски воден бръмбар. Малкият човек се отдръпваше и приклякваше с огромна енергия, но към края на всяка маневра лодката се завърташе, а въжето я спираше.

— Ще трябва да му помогнем, иначе тук ще цъфне и ще завърже — каза Ден.

— Какво става? — запита Харви. Той се намираше в един нов свят, където не можеше да се налага над по-възрастните от него, а трябваше смирено да задава въпроси. А и морето беше безкрайно и невероятно спокойно.

— Котвата се е оплела. Пен редовно ги губи. През това пътуване вече е загубил две — при това на пясъчното дъно, и татко обеща, че ако загуби още една, ще му даде келег. А това съвсем ще разстрои Пен.

— Какво е келег? — заинтересува се Харви, който имаше неясната идея, че това може би е някакво моряшко название, нещо като изтезанията в приказките.

— Голям камък вместо котва. Сигурно на носа на някоя лодка ще видиш такъв камък и цялата флотилия знае какво означава той. Рибарите много тежко го понасят, а Пен никога не би могъл. Той ще бъде като куче със завързана тенекиена кутия на опашката. Толкова е чувствителен. Здравсти, Пен. Пак ли загази? Стига с твоите номера. Изправи се и дръж въжето право напред — нагоре и надолу.

— Тя не мърда — изрече запъхтяно малкият човек. — Никак не мърда и истина ви казвам досега опитвах какво ли не.

— Я, какво е това гнездо напред? — запита Ден, посочвайки към купчина непохватно оплетени запасни весла и въжета.

— А, това ли? — гордо обясни Пен. — Това е испански брашпил. Господин Солтърс ми показва как да го направя, но и с него лодката не може да помръдне.

Ден се наведе ниско, за да скрие усмивката си, подръпна веднъж-дваж въжето и котвата веднага поддаде.

— Дърпай, Пен — каза той усмихнат, — защото може отново да се заплете.

Оставиха го. Няколко пъти Пен им благодари, а тъжните му сини очи се взираха вторачено в шиповете на малката котва, около която здравата се бяха вплели водорасли.

— Слушай, Харв — рече Ден, когато никой не можеше да ги чуе. — Пен не е съвсем в ред. Но не е опасен. Просто умът му се е изчерпал. Ясно ли ти е?

— Ти ли мислиш така или баща ти? — запита Харви, като се наведе към веслата си. Той разбра, че вече привиква да ги движи полесно.

— Тук татко не греши. Наистина Пен е доста смахнат. Не точно това, но е безобиден идиот. Вече гребеш добре, Харв. Казвам ти това, защото трябва да го знаеш. Някога той е бил моравски проповедник. Истинското му име е Джейкъб Болър, татко ми е разправял, и живеел с жена си и четирите си деца някъде из Пенсилвания. Веднъж Пен ги взел със себе си на моравски събор — нещо като лагер, и преспали само една нощ в Джонстаун. Чувал ли си за Джонстаун?

Харви се замисли.

— Да, чувал съм. Но не зная по каква причина.

Върти се някъде в главата ми редом с Ештъбула.

— На двете места е имало големи бедствия, затова, Харв. Е, и в тази единствена нощ, когато Пен и семейството му спали в хотела, Джонстаун бил унищожен. Срутила се стената на един язовир, станало наводнение, течението понесло къщите, те се удряли една в друга и потъвали. Виждаш снимки. Нещо ужасно. И преди Пен да разбере какво става, пред очите му потънало цялото му семейство. И оттогава акълът му престанал да работи. Смътно си спомня, че в Джонстаун нещо се е случило, но бедният не си спомня точно какво и ето защо винаги е учуден и усмихнат. Когато го срещнал чичо Солтърс, който по това време отишъл в град Елигейни, той не знаел кой е и не се сещал какъв е бил. Половината роднини на майка ми живеят разпръснати в Пенсилвания и зимно време чичо Солтърс ги навестява. Та той почти осиновил Пен, понеже добре знаел какво се е случило, отвел го на изток и му дал работа във фермата си.

— Да, снощи, когато лодките им се сблъскаха, чух, че нарича Пен фермер. Чичо ти Солтърс фермер ли е?

— Дали е фермер! — извика Ден. — Оттук до Хетръс няма достатъчно вода, която би могла да измие пръстта от ботушите му. Той беше фермер и винаги ще си остане такъв. Истински фермер. Знаеш ли, Харв, виждаш съм този човек как обръща едно ведро, сяда на него, взима в ръце бъчвичката за вода и се движи пръстите по нея, като че ли

дои крава. Такъв фермер е той. И така, Пен и той въртяха фермата. Тя се намираше нагоре към Екзетър. Тази пролет чичо Солтърс я продаде на един еврейин от Бостън, който искал да си построи лятна къща, и взе цяла купчина пари за нея. И така двамата умопобъркани живееха много пестеливо, докато един ден църквата, към която принадлежал Пен — моравската, го открила къде е. Моравските братя писали на чичо Солтърс. Не зная точно какво са писали, но чичо Солтърс полудял. Той е член на епископалната църква, но ги оставил, без каквито и да е обяснения по този въпрос. Отговорил им, че няма да отстъпи Пен, на който и да е проклет моравец в Пенсилвания или където и да е другаде. Тогава дойде при татко и доведе Пен със себе си. Това стана преди два курса. Каза му, че той и Пен трябва да излязат в морето за риба заради здравето си. Сигурно се е сетил, че моравците няма да търсят Джейкъб Болър из Бенкс. Татко се съгласи, тъй като чичо Солтърс лови риба от цели трийсет години в промеждутъците, когато не работеше с патентни торове. Той купи една четвърт от „Тук сме“. Пътуването подейства така добре на Пен, че татко свикна да го взима. Някой ден той ще си спомни за жената и децата си, и за Джонстаун, тогава може и да умре от мъка, така смята той. Не споменавай Джонстаун, нито пък такива неща на Пен, защото чичо Солтърс може да те хвърли право в морето.

— Бедният Пен! — измърмори Харви. — Никога не би ми минало през ум, че чичо Солтърс се грижи за него, като ги гледам как се карат.

— Въпреки всичко, аз обичам Пен и ние всички го обичаме — каза Ден. — Може би трябваше да го изтеглим на буксир, но преди това исках да ти кажа тези неща.

Те вече приближиха шхуната, другите лодки останаха по-назад.

— Няма нужда да се вдигат лодките, това може да стане и след вечеря — каза Трууп от палубата. — Веднага почваме да солим. Слагайте масата, момчета!

— Дълбокомислено — намигна Ден, като тръгна да подготвя нещата за осолването. — Гледай лодките — още от сутринта си точат зъбите. Всички чакат татко. Виждаш ли ги, Харв?

— Струва ми се, че всички са еднакви — и наистина за човек, който не е моряк, люлеещите се шхуни наоколо изглеждаха досущ подобни една на друга.

— Но не са. Оная жълтата с наклонения бушприт е „Пражка надежда“. Шпикер ѝ е Ник Бреди, най-лошият човек в Бенкс. Така ще кажем, когато стигнем Големия риф. А по-нататък е „Окото на деня“. Собственици са ѝ двамата Джералд. Тя е от Херуич, бърза е. Обаче татко е способен да намери риба и сред гробище. А другите три отстрани са „Меги Смит“, „Роуз“ и „Идит Уолън“, всички от нашия край. Сигурно утре ще срещнем „Аби М. Дийринг“, нали, татко? Те всички идват откъм плитчините Куиро.

— Утре няма да видим много лодки, Дени — когато Трууп наричаше сина си Дени, това означаваше, че старият беше доволен. — Момчета, тук е претъпкано — продължи той, като се обърна към екипажа, докато мъжете се катереха на борда. — Ще ги оставим да слагат голяма стръв и да ловят, малко риба. — Той погледна улова в кошарата. Учудващо беше колко малко риба имаше там. Освен камбалата на Харви, останалата риба тежеше към седем килограма и половина.

— Изчаквам — прибави той.

— Ще трябва сам да се справиш с това, Диско, тъй като не виждам никакви знаци — каза Дългия Джек, разглеждайки ясения хоризонт.

И все пак след половин час, докато все още осоляваха, мъглата на Бенкс падна „между риба и риба“, както казваха те. Тя се спускаше непрекъснато и на вълни, извиваше се като кълба пушек около безцветната вода. Безмълвни, мъжете спряха да солят. Дългия Джек и чичо Солтърс започнаха да вдигат котвата; брашпилът скърцаше, докато мокрото конопено въже се захвана. Манюел и Том Плат им помогнаха. Котвата излезе с въздишка, а платното се изду, докато Трууп закрепваше щурвала.

— Горе кливера и фока! — извика той.

— Нагоре в мъглата — извика Дългия Джек, който бързо се справи с кливера, докато другите повдигаха тракащите, звънтящи рингове на фока; утлегарът скърцаше, а „Тук сме“ си пробиваше път, носена от вятъра, и потъваше във въртящата се бяла завеса.

— Вятърът следва мъглата — каза Трууп.

За Харви всичко беше така чудесно, че не можеше да се изрази с думи, а най-хубавото от всичко, че не се чуваха никакви заповеди,

освен рядкото промърморване на Трууп, който завършваше с „браво, сине!“

— Никога ли не си виждал как се вдига котва? — Том Плат запита Харви, който зяпаше към мокрия фок.

— Не. Къде отиваме?

— Преди да е изминала седмица, откакто си с нас, трябва да разбереш, че сме тръгнали да ловим риба и да закотвим кораба. Сега всичко ти е ново, но не се знае какво може да ни се случи. Например аз, Том Плат, никога не съм мислил...

— Това е по-добре от четиринайсет долара на месец и куршум в корема — обади се от щурвала Трууп. — Отпусни малко кливера!

— Предпочитам доларите — отвърна морякът от бойния кораб, който оправяше големия кливер с дървена рейка, завързана за него. — Но не мислехме за парите, когато отивахме на война с „Мис Джим Бък“. На излизане от Бофърт, при Форт Мейсън, се изсипа градушка от гранати върху кърмата и над главите ни забушува истинска буря. Ти къде се намираше тогава, Диско?

— Тук или някъде наоколо — отговори Диско, — печелех си хляба в дълбоките води и избягвах южните капери^[1]. Съжалявам, че не мога да ти осигуря гореща стрелба, Том Плат, но предполагам, че вятърът ще ни догони, преди да стигнем източния бряг.

Откъм носа на кораба сега се чуваше постоянно удряне и тропане, следвано от плътен тъп звук, който идваше от струйките вода, които дрънкаха по бака. От такелажа се стичаха лепкави капки и хората се оттегляха откъм подветрената страна на кабината — всички, освен чичо Солтърс, който стоеше вдървено на предния люк и гледаше опарените си ръце.

— Предполагам, че рейките ще издържат — каза Диско, поглеждайки с едното око към брат си.

— Аз мисля, че това няма да стане в никакъв случай. Какъв смисъл има да хабим платната? — отговори фермерът — моряк.

Щурвалът едва забележимо играеше в ръцете на Диско. След няколко секунди свистящият гребен на една вълна се стовари върху шхуната диагонално, удари чичо Солтърс и го намокри от глава до пети. Той се изправи, изтръска се и отиде напред, където го настигна друга вълна.

— Виждаш ли как татко го гони из цялата палуба — каза Ден. — Чичо Солтърс си мисли, че неговата четвърт част са платната. През последните две пътувания татко го оставя да се къпе. Ей! Хвана му цаката! — Чичо Солтърс се беше подслонил при предната мачта, но го удари още една вълна. Лицето на Диско беше така безизразно, както и кръгът на щурвала.

— А може да е по-добре, ако се закрепят с щати, Солтърс — каза Диско, като че ли не беше видял нищо.

— Опъни си тогава старото платно — извика жертвата сред дъжд от пръсти. — Само не обвинявай мене, ако стане нещо. Пен, я слез долу и си изпий кафето. Трябва да имаш повече разум и да не се мотаеш по палубата в такова време.

— Сега ще сърбат кафе и ще играят на дама цяла вечност — каза Ден, когато чичо Солтърс избута Пен в предната кабина. — Изглежда, че всички ще правим това известно време. Няма нищо по-празно от стоенето тук, когато не се лови риба.

— Хубаво, че го каза, Дени — извика Дългия Джек, който обикаляше и се чудеше с какво да се развлече. — Съвсем забравих, че имаме нов пътник на борда. Няма мързел, който въжето да не може да излекува. Прехвърли го насам, Том Плат, да го науча.

— Този път вече не е мой ред — се изкикоти Ден. — Трябва сам да се научиш. Татко започна да ме учи с края на едно въже.

В продължение на един час Дългия Джек се разхождаше след жертвата си нагоре-надолу и учеше Харви, както казваше на „неща, които трябва да знае всеки рибар дори ако е сляп, пиян или сънува“. На седемдесеттонна шхуна с една мачта няма много принадлежности, но Дългия Джек притежаваше дарба да обяснява. Когато искаше да привлече вниманието на Харви към фаловете на форпика, той забиваше пръстите си в тила на момчето и държеше така половин минута. Той наблягаше върху разликата между носа и кормилото част на кораба, като разтъркваше носа на Харви, изминавайки няколко фута по дължината на утлегара, и указанията за всяко въже се запечатваха в главата на Харви с края на самото въже.

Урокът щеше да бъде по-лесен, ако палубата беше съвсем пуста. Но там, изглежда, имаше място за всичко, освен за хора. Напред лежеше брашпила с неговите тали, вериги и конопени въжета, които правеха придвижването крайно неудобно: коминът на бака, буретата

при люка на бака за събиране на черния дроб на рибата, зад тях беше утлегара, а прикритието на главния люк заемаше цялото пространство, което не се използваше за помпите и кошарите за риба. След това идваше гнездото за лодките, откъдето халките за привързване към пристана се удряха в кварталдека, отзад се намираще кабината, наоколо бяха разхвърляни ведра и най-различни неща, а най на края се издигаше осемнадесетметровия утлегар, който разделяше шхуната надлъжно, и те трябваше да се навеждат всеки път, когато им се налагаше да минат на другата страна на кораба.

Том Плат, който не можеше да не се намеси, реши да се възползва от случая и започна да обяснява надълго и нашироко платната и рейките на стария „Охайо“.

— Не обръщай внимание на думите му, слушай какво аз ти казвам, невинно момче. Том Плат, не обърквай момчето с празни приказки за „Охайо“

— Ще го унищожите за цял живот, като започнете да му обяснявате предна и задна част на кораба по този начин — застъпи се Том Плат. — Дайте му възможност да разбере няколко основни принципа. Плаването е изкуство, Харви, и аз бих ти показал, ако се бяхме покачили на марса...

— Знам си аз работата. А с приказки ще го убиеш ти. Млъквай най-сетне, Том Плат! Сега след всичко, което казах, как ще свиеш фока, Харви? Помисли си, преди да отговориш.

— Ще го изтегля натам — каза Харви и посочи към подветрената страна на кораба.

— Накъде! Към Северния Атлантически океан?

— Не, към утлегара. След това ще прехвърля въжето назад, както ми показва...

— Не така — намеси се бързо Том Плат.

— Тихо! Той се учи и още не е усвоил добре всички названия. Продължавай, Харви.

— А, не, това беше рифът. Ще захвана с кука такелажа за рифа, след това надолу...

— Смъкни платното, дете! По-ниско! — рече Том Плат с професионална загриженост.

— Ще наведе отвора и ще издигна фала — продължи Харви. Тези термини се бяха запечатали в съзнанието му.

— Сложи ръката си върху него — каза Дългия Джек.
Харви се подчини.

— Ще го сваля, докато примката на въжето допре до задното, не, това е халката, докато желязната халка слезе до долу. След това ще я вържа, както ми каза, а най-после ще издигна фала на форпика отново.

— Забрави халката на халса, но с течение на времето ще ти помогнем да се научиш. За съществуването на всяко въже на борда има основателни причини, иначе нямаше да бъде тук. Разбираш ли какво искам да ти кажа? Тези долари, с които ти пълнят джобовете, малки пътничко, за да можеш сам да преплуваш от Бостън до Куба и да казваш, че Дългия Джек те е научил. Сега ще се разходим малко наоколо, аз ще питам за въжетата, а ти ще посочваш с ръка всяко от тях.

Той започна и Харви, който се чувстваше съсипан, се упъти бавно към посоченото въже. Краят на друго въже го удари по ребрата и почти му извади въздуха от дробовете.

— Когато имаше собствена лодка — провикна се Том Плат, който го следеше със строг поглед, — можеш да се влачиш колкото си искаш. Но дотогава ще изпълняваш всички заповеди бегом. Я повтори още веднъж, да видим как става!

Харви се беше разгорещил от упражненията и последното го изпоти от глава до пети. Сега изглеждаше особено хубав. Беше син на много богат и умен човек и на твърде чувствителна жена, която постоянно го глезеше и по такъв начин превърна почти в магарешки инат твърдостта на характера му. Той погледна към другите мъже и видя, че дори Ден не се усмихва. Очевидно това влизаше в ежедневието, въпреки че беше ужасно уморително. Затова бързо преглътна забележката, въздъхна и се захили. Със същия ум, който по-рано използваше да се налага на майка си, сега прецени, че никой на борда, освен може би Пен не би изтърпял това. Човек научава много и от тона на другите. Дългия Джек назова половин дузина въжета и Харви танцува по палубата като змиорка при отлив и следеше с едно око Том Плат.

— Много добре. Добре направено — насърчи го Манюел. — След вечеря ще ти покажа една малка шхуна, която изработвам сам. Така ще научиш още по-добре всички въжета.

— За обикновен пътник е наистина отлично — забеляза Ден. — Татко току-що каза, че ще се научиш да си изкарваш хляба, преди да успееш да се удавиш. Това е твърде голяма похвала от негова страна. Ще те науча на още много неща, когато сме на вахта следващия път заедно.

— Високо! — изръмжа Диско, взирайки се в мъглата, която се спускаше чак до носа. На три метра отвъд кливера нищо не се виждаше, а отстрани се нижеше безкрайна върволица от тежки, бледосиви вълни, които мълвяха и си шепнеха една на друга.

— Сега ще те науча на нещо, на което Дългия Джек не може да те научи — извика Том Плат и взе от един сандък на кърмата дълбоководен лот, вдлъбнат в единия край, намаза вдлъбнатината с говежда лой и тръгна напред.

— Ще те науча да пускаш Синия гълъб. Шууу! — Диско завъртя щурвала така, че шхуната спря, а Манюел, на когото Харви помагаше (и беше много горд с това), спусна в един миг кливера върху утлегара. Лотът запя дълбока монотонна песен, докато Том Плат го въртеше в кръг.

— Продължавай, човече — обади се Дългия Джек нетърпеливо. — В тази мъгла няма да се доближим много до остров Файър. И без никакви трикове!

— Не ревнувай, Голуеецо. — Отпуснатият лот цопна в морето, докато шхуната бавно се издигаше над вълните.

— Въпреки всичко това прилича на трик — каза Ден. — Дълбоководният лот за нас е единственият уред да измерваме дълбочината, защото в мъглата нищо не се вижда. Какво ще кажеш, татко, колко фута е дълбоко тук?

Лицето на Диско се отпусна. Уменията и честта му бяха заложили в това бягство от рибарската флотилия, а той се славеше като ненадминат мореплавател, който и с вързани очи се ориентира сред Бенкс.

— Ако не се лъжа, шейсет — отговори той и погледна малкия компас на прозореца на кабината.

— Шейсет — пропя Том Плат, който дърпаше и навиваше дългото мокро въже.

Шхуната отново ускори ход.

— Дигай! — заповяда Диско след четвърт час.

— Как ти се струва? — прошепна Ден и погледна гордо Харви. Но Харви беше твърде горд със собствените си действия, за да може тъкмо сега нещо друго да му направи впечатление.

— Петдесет! — каза бащата. — Предполагам, че сме точно над падината на Грийн Бенк, където дълбочината е 50–60 сажена.

— Петдесет! — изръмжа Том Плат. Те едва го виждаха в мъглата. — Удря се на един ярд като мидите при Форд Мейсън.

— Слагай стръв, Харв — каза Ден и се наведе с въдица над водата.

Шхуната сякаш се движеше напосоки през мъглата. Предното ѝ платно плющеше бясно. Мъжете изчакваха и наблюдаваха момчетата, които започнаха да ловят риба.

— Хей! — Въдиците на Ден се размърдаха върху нашареното с резки перило. — Как по дяволите татко усети рибата? Помогни тук, Харв. Този път е голяма. Трябва да се намушка и с кука — те започнаха да дърпат заедно и извадиха десеткилограмова треска с оцъклени очи. Куката беше влязла право в стомаха ѝ.

— Гледай, цялата е покрита с малки рачета — извика Харви, като я обърна.

— По дяволите, и рачета вече се появиха — извика Дългия Джек. — Диско, хвърляй по едно око към кила.

Котвата потъна, рибарите заработиха с въжетата и всеки от тях зае мястото си на фалшборда.

— Ядат ли се? — попита задъхан Харви, докато теглеше друга треска, също така посипана с рачета.

— Разбира се. Когато са покрити така, това означава, че са били на лов заедно с хиляди други като тях, а когато толкова бързо поемат стръвта, значи, че са гладни. Няма значение как ще сложиш стръвта. Ще налапат дори и гола кука.

— Чудесно! — извика Харви, след като измъкнаха рибата от водата. Тя се задъхваше и пляскаше, почти цялата набодена от куките, както Ден беше казал. — Защо не можем винаги да ловим риба така, вместо да излизаме с другите лодки?

— Винаги можем, докато започнем да солим. Когато изхвърляме главите и вътрешностите, отпадъците плашат рибата и я връщат чак до Фънди. Но сега вече никой не лови риба по този начин. Мисля, че тази

вечер рибата тук ще се свърши. Когато теглим рибата така, гърбът боли повече, отколкото когато сме в лодката, нали?

Работата беше доста трудна. И наистина, когато се лови риба с лодка, треската се движи по морето и до последния момент тежестта ѝ се поема от водата, при това вие, така да се каже, сте на същото ниво. А тук от водата до палубата на шхуната рибата се тегли във въздуха, навеждаш се над фалшборда, притискаш корема си. Опасен и рискован е този риболов. Когато рибата престана да кълве, бяха наловили цяла грамада.

— Къде са Пен и чичо Солтърс? — запита Харви, изтърси слюзта от мушамата си и внимателно завъртя нагоре въдицата, подражавайки на другите.

— Иди да пиеше кафе и ще видиш.

В бака масата беше свалена под жълтата светлина на лампата, закачена на кукички за един стълб. Без да обръщат внимание нито на рибата, нито на времето, двамата мъже седяха пред разтворената табла. Чичо Солтърс ръмжеше при всеки ход на Пен.

— Какво става? — запита чичото, когато видя Харви, подпрял едната си ръка на перилото при върха на стълбата, да виси и крещи на готвача.

— Огромни риби и то много — цели купища — отвърна Харви, подражавайки на Дългия Джек. — Как върви играта?

Долната челюст на малкия Пен се отпусна.

— Той за нищо не е виновен — озъби се чичо Солтърс. — Пен е глух.

— Играят на дама, нали? — запита Ден, когато Харви се заклатушка към задната част на кораба с тенекиено канче кафе. — Това ни освобождава от чистене тази вечер. Баща ми е справедлив човек. Те ще чистят тази вечер.

— А докато те чистят, двете момчета, които всички познаваме, ще приготвят стръвта и мрежите — каза Диско, който въртеше щурвала с дяволска сръчност.

— А-а, предпочитам да чистя, татко.

— Не се съмнявам. Но във всеки случай няма да чистите. Хайде на колене! На колене! Пен ще бодне, а вие двамата ще слагате стръв.

— Защо, по дяволите, тези глупави момчета не ни предупредиха, че ще ни прекъснеш играта? — мърмореше чичо Солтърс, тътрейки се

към мястото си на масата за осолване. — Този нож е невъзможно тъп, Ден.

— Ако шумът от спускането на котвата не успее да те разсъни, май ще трябва да си наемеш юнга само за да те буди — каза Ден, който ровеше сред мрежите във ведрата, захвърлени към наветрената страна, при кабината. — Харви, не искаше ли да слезем долу да приготвим стръвта?

— Слагайте стръвта, където сте, където сте. Не вярвам долу да свършите по-добра работа.

Това означаваше, че момчетата трябваше да слагат за стръв части от вътрешностите на треската, след като тя се изчисти — което е по-лесно, отколкото да бъркат с голи ръце в малките бървички със стръв долу. Ведрата бяха пълни с грижливо подредени въжета, като на всеки няколко фута имаше по една кука. Да се провери всяка кука, да ѝ се наниже стръвта, при това да се разпредели така, че да може да лети добре във въздуха, когато се хвърли от лодката — всичко това е цяла наука. Ден се справяше отлично и на тъмно, без да гледа, докато Харви все набождаше пръстите си на кукичките и оплакваше съдбата си. Ден изхвърляше сръчно куките, сякаш бяха в ръцете на стара мома, която плете дантела.

— Научих се да слагам стръв на брега още преди да се науча да ходя — каза той. — Но както и да е, това си е пипкава работа. Татко! — Този вик беше оправен към люка, където Диско и Том Плат соляха. — Колко мрежи ще ни трябвават?

— Три. Побързайте!

— Във всяко ведро въжетата са дълги по 550 метра — обясни Ден. — Достатъчно за една вечер. Ох! Как се набодох. — Той пъкна пръста в устата си. — Казвам ти, Харв! Колкото и пари да ми дават в Глостър, не бих се хванал на редовен риболовен кораб. Може да са модерни, но да се слага стръв, това е най-тежката, най-мръсна и най-ниско платена работа на земята.

— Не мога да си представя какво представлява истинското риболовство, щом това не е — забеляза Харви намръщено. — Всичките ми пръсти се нарязаха като парцали.

— Пфу? Това е един от проклетите таткови опити. Той самият не лови риба с мрежа, освен ако няма особено основателни причини за

това. Той ги знае. Затова ни кара да слагаме стръв. Ще видиш, като извадим мрежите. Ще бъдат препълнени с риба.

Пен и чичо Солтърс изчистиха всичко, както бе наредил Диско, но и момчетата им помогнаха. Веднага след като мрежите със стръвта бяха приготвени, Том Плат и Дългия Джек, които изследваха с фенер вътрешността на една лодка, ги взеха, напълниха ведрата с малки боядисани рибарски шамандурки и прехвърлиха лодката в морето. На Харви то се стори изключително бурно.

— Те ще загинат. Натъпкаха лодката като товарен влак — извика той.

— Ще се върнем, чакайте ни — каза Дългия Джек. — И само ако мрежите се оплетат, ще има да ни помните.

Лодката се издигна върху гребена на една вълна и точно когато изглеждаше, че в следващия момент ще се разбие в шхуната, тя се плъзна по ръба на вълната и бе погълната от лепкавата тъмнина.

— Дръж тук и звъни непрекъснато — каза Ден и подаде на Харви връвта на камбаната, която висеше точно зад брашпила.

Харви звънеше с все сила, защото съзнаваше, че от него зависят два живота. А Диско, който беше в кабината и драскаше в корабния дневник, съвсем нямаше вид на убиец и когато отиваше на вечеря, се усмихна сухо на възбудения Харви.

— Нищо не му е на времето — рече Ден. — Дори ти и аз можехме да хвърлим тези мрежи. Те се отдалечиха само толкова, колкото да не прережат въжето на котвата. А всъщност нямат нужда от камбана.

— Бим! Бам! Бум! — продължаваше да звъни Харви, като от време на време разнообразяваше камбанния звън с барабанни удари. Това продължи около половин час. Най-сетне отстрани се чу вик. Манюел и Ден се спуснаха към куките на лодбалката^[2]. Дългият Джек и Том Плат изскочиха заедно на палубата. Имаха такъв вид, сякаш целият Северен Атлантически океан се беше стоварил върху гърбовете им. Лодката ги последва във въздуха и се стовари шумно.

— За малко не свършихме — каза Том Плат, докато водата се стичаше от него. — Дени свърши добра работа.

— На банкета ще имаме удоволствието да бъдем във вашата компания — прибави Дългия Джек. Водата жвакаше в ботушите му, той подскачаше като слон и ненадейно перна Харви през лицето с

ръката си, все още в мушамена ръкавица... — Ще окажем чест на втората смяна с присъствието си.

Четиримата слязоха на вечеря. Харви се нахрани здраво със задушена риба, пържена риба с картофи и лук и заспя дълбоко, малко след като Манюел извади от един сандък модела на „Луси Холмз“, първия кораб, с който беше тръгнал по море, и започна да обяснява кое въже за какво служи. Харви не помръдна, когато Пен го сложи в леглото.

— Трябва да са нещастни, много нещастни майка му и баща му, които мислят, че е умрял — промълви Пен, като се взираше в лицето на момчето. — Да изгубиш дете — живо дете!

— Стани отгук, Пен — рече Ден. — Иди отзад и си довърши играта с чичо Солтърс. Кажи на татко, че ще дежуря заради Харви, ако няма нищо против. Съвсем е изтощен.

— Много добро момче — намеси се Манюел, като събу ботушите си, след което изчезна в сянката на долната койка.

Ден се засмя, но смехът му завърши с хъркане.

Навън беше мъгливо и ветровито. Мъжете удължиха вахтите си. Камбаната известяваше смяната им. Шхуната с мъка си пробиваше път, борейки се с вълните. Коминът съскаше и пращеше, когато пръските вода стигаха до него. Момчетата спяха, а в същото време Диско, Дългия Джек, Том Плат и чичо Солтърс, всички поред се разхождаха по палубата — назад, за да нагледат щурвала, напред, за да проверят дали котвата държи, или да отпуснат още малко въжетото, та да не се протърка, или за да се взират в неясния ѝ отблясък при всяко завъртане.

---

[1] Капер — морски разбойник, пират. — Б.пр. ↑

[2] Приспособление за издигане на лодки. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

Харви се събуди, когато първата вахта още закусваше. Вратата на бака се блъскаше и всеки сантиметър на шхуната пееше своята песен. Зад малкия камбуз в отблясъците на огъня масивното тяло на готвача пазеше равновесие. При всяко ново гмуркане на кораба кухненските съдове се удряха и дрънчаха върху дървената лавица над печката. Треперещ, бакът се катереше нагоре и надолу по вълните, издигаше се поривисто, а след това се спускаше стремително към морските бездни. Чуваше се как разлютеният нос плющи и разпаря вълните, секунди затишие — и разкъсаните вълни се стоварваха отново върху палубата като залп остри сачми. Следваше неясният звук от котвата в клюза, брашпилът скърцаше, отклонение, ритане и „Тук сме“ събираше сили, за да повтори движенията.

— На брега — чу се гласът на Дългия Джек, — хората си имат работа и я вършат във всяко време. А ние избягахме от флота, нямаме работа и това е истинска благодат. Лека нощ на всички! — като огромна змия той се плъзна от масата към койката и запуши. Том Плат последва примера му. Чичо Солтърс и Пен се изкачиха нагоре по стълбата, за да поемат вахтата, а готвачът сервира на втора смяна.

Те се измъкнаха от леглата, когато първата смяна си легна, протегнаха се и се прозинаха. Ядоха до насита, след това Манюел напълни лулата си със силен тютюн, седна между стълба и първата койка, подпря краката си на масата и се усмихна нежно и лениво към пушека. Изтегнат по дължината на леглото, Ден разтягаше един акордеон с позлатени ръбове на меха, чиито мелодии се извиваха нагоре-надолу в ритъма на люлеенето на „Тук сме“. Готвачът беше затиснал с раменете си долапа, където държеше пържената риба с картофи и лук (Ден много ги обичаше), с едно око следеше да не падне много вода върху печката, а общата задушлива миризма не се поддаваше на описание.

Харви размишляваше и се питаше дали не е тежко болен и на края пропълзя в койката, най-мекото и сигурно място. В това време

Ден подхвана „Не искам да играя във вашия двор“ толкова вярно, колкото позволяваше рязкото клатене на кораба.

— Дълго ли ще продължава това? — обърна се Харви към Манюел.

— Докато времето се поуспокои и успеем да излезем за риба. Може би още два дена. Не си ли доволен? А, какво ще кажеш?

— Ако това се беше случило преди седмица, веднага щях да се разболея, а сега почти нищо ми няма.

— Така е, защото ставаш рибар. Ако съм на твое място, като стигнем Глостър, ще запаля две-три големи свещи за щастие.

— На кого да запаля свещи?

— Пред Девата в нашата църква. Тя винаги е пазила рибарите. Затова толкова малко от нас, португалците, се давят.

— Ти, значи, си католик?

— Аз съм от Мадейра. Не съм от Порто Рико. В такъв случай баптист ли да стана? А, какво ще кажеш? Когато се връщам в Глостър, паля свещи — две-три и повече. Добрата Дева никога не ме забравя мене, Манюел.

— Аз не мисля така — обади се Том Плат от леглото си, драсна клечка кибрит и пламъчето освети белязаното му лице. — Ясно, че морето си е море, а животът си върви и каквото има да става — добро или лошо — ще стане, независимо дали палиш свещи, дали даваш по-големи подаръци или съвсем нищо.

— Много хубаво е — намеси се Дългия Джек — да си имаше закрилник на брега. Аз мисля като Манюел. Преди около десетина години бях в екипажа на лодка от южен Бостън. Тръгнахме със североизточен вятър, а около нас мъгла, гъста като овесена чорба. Старият беше пиян, брадата му се клати на румпела, а аз си казвам: „Ако някога се върна отново с лодката на пристана, ще покажа на светците от каква лодка са ме спасили.“ И както виждате, сега съм тук. Моделът на старата мръсна „Катлийн“, която направих за един месец, дадох на свещеника и той си я закачи пред олтара. По-разумно е да се принася такава жертва, която във всеки случай е произведение на изкуството, отколкото да се палят свещи. Свещи можеш да купиш с килограми, а моделът показва на добрите светци, че си се потрудил, и те са благодарни.

— Вярваш ли на това, ирландцецо? — запита Том Плат, като се обърна по лакът.

— Ей, Охайо, да не мислиш, че бих го правил, ако не вярвах?

— А-а, Инок Фулър направи модел на стария „Охайо“, който сега е в Салемския музей. Много хубав модел, но мисля, че Инок не го е направил само за едната жертва. Разбирам, че...

Имаше материал за дълги спорове — такива, каквито всички рибари обичат, докато на края разговорът премина във викове и никой нищо не можеше да докаже. Ден ги прекъсна с тази весела песничка:

*Подскочи скумрийката с раирания гръб
Риф на главното платно и халса се издига,
защото е ветровито...*

Тук се присъедини и Дългия Джек.

*Защото е много ветровито, а
когато ветровете започнат да духат,
се дава общ сигнал за работа.*

Ден предпазливо погледна Том Плат и като държеше акордеона ниско до койката, продължи:

*високо подскочи треска забравена,
отиде към веригата да пусне лота,
защото е ветровито и т.н.*

Изглеждаше, че Том Плат търсеше нещо. Ден се наведе и запя по-силно:

*Високо подскочи качвалата, която плува до брега.
Забравана! Забравана! Внимавай къде отиваш...*

Огромният гумен ботуш на Том Плат се завъртя през бака и се стовари върху вдигнатата ръка на Ден. Между мъжа и детето се водеше борба от деня, когато Ден откри, че още при първите тонове на песента Том се вбесява.

— Мислех, че ще ти хареса! — каза Ден на Том. — Ако не ти харесва музиката ми, извади си цигулката. Няма да лежа тук цял ден и да слушам тирадите на Дългия Джек за свещите. Свири, Том Плат, или ще науча и Харв на тая песничка!

Том Плат се наведе и извади от един долап стара бяла цигулка. Очите на Манюел блеснаха и отнякъде иззад колоната извади малък струнен инструмент, подобен на китара, който нарече мачете.

— Това е концертна цигулка — каза сияещ Дългия Джек през дима. — Истинска бостънска концертна цигулка.

Люкът се отвори, посипа се градушка от пръски и Диско в жълтата мушама слезе по стълбите.

— Тъкмо навреме идваш, Диско. Как е навън?

— Все същото! — Той се стовари върху долапа при спускането и издигането на „Тук сме“.

— Пеем, за да задържим закуската в стомасите си. Започни ти, Диско — настоя Дългия Джек.

— Май че има две стари песни, които зная, а вие и двете сте чували.

Том Плат прекъсна обясненията му, защото засвири една много скръбна мелодия, която наподобяваше стенание на ветрове и скриптене на мачти. С прикован нагоре поглед Диско поде тази древна песенчица, а Том Плат свиреше така, че да нагоди, доколкото може, мелодията към думите:

*Има един прочут пощенски кораб — известен
пощенски кораб.*

Той тръгва от Ню Йорк и името му е „Дреднаут“^[1]

Може да хванете бързите си лодки —

„Лястовича опашка“ и „Черната топка“.

Но корабът „Дреднаут“ ги бие всичките.

Сега „Дреднаут“ е във реката Мърси

*и влекачът ще го отведе в морето,
а когато тръгне, ще даде сигнал и ще разберете, че*

Хор:

*„Дреднаут“ вече се носи към Бенкс при
Нюфъндлънд.*

*Това е корабът от Ливърпул. Боже, нека му е на
добър път.*

Там морето е плитко и дъното песъчливо.

Всички рибки, които плуват назад-напред, казват:

Хор:

*Това е корабът от Ливърпул. Боже, нека му е на
добър път.*

Редуваха се десетки стихове, всяка миля от пътя на „Дреднаут“ от Ливърпул до Ню Йорк се проследяваше най-добросъвестно, като че самият Диско беше на палубата му с акордеона, който се разтягаше с все сила, и с цигулката, скрибуцаща до него. Том Плат продължи за грубия и жилав Мъгин^[2], който щял да прибере кораба в пристанището. След това се обърнаха към Харви, който се почувства много поласкан да участва в забавлението, но всичко, което си спомняше, бяха няколкото куплета от песента „Пътуването на шкипера Айърсън“, която беше научил някога в училище. Стори му се, че е подходяща за мястото и момента, но само като спомена заглавието. Диско тупна с крак и извика: „Спри, млади момко! Хази песен е опасна, защото греши в преценката.“

— Трябваше да те предупредя — рече Ден. — Татко не я обича.

— Какво толкова опасно има в нея? — запита изненадан и малко засегнат Харви.

— Всичко — отговори Диско. — Всичко е съвсем погрешно от началото до края. Уйтиър е виновен. На мене хората от Марбълхед не са ми особено симпатични, но Айърсън не е виновен. Моят баща ми е разказвал много пъти истинската история.

— А сега ще я чуем за сто и първи път — каза тихо Дългия Джек.

— Бей Айърсън бил шкипер на „Бети“ — млад човек, който се връщал у дома от Бенкс. Това станало преди войната от 1812 година, но справедливостта си е справедливост във всички времена. Малко след Кейп Код по тъмно намерили кораба „Пъргавия“ от Портланд, чийто шкипер бил Гибънс от същия град. Малко преди това „Пъргавия“ се бил пребил. Бушувала страшна буря и Айърсън бил пришпорил „Бети“ с пълна скорост към дома. Той разбирал, че няма смисъл да рискува корабчето в такова време и предложил хората да останат на борда на „Пъргавия“, докато се зазори. Но моряците не се съгласили да чакат около Код в такова време, независимо дали корабът им тече или не. „Бети“ отминала. Хората от Марбълхед се разлютили, защото той не поел риска, а на следващия ден морето се успокоило (никой не можел да предвиди това) и част от екипажа на „Пъргавия“ бил взет от някакъв кораб от Труро. В Марбълхед корабокрушенците пристигнали със своя версия за станалото, разправили как Айърсън посрамил целия град и така нататък, и така нататък, а хората на Айърсън се уплашили от настроенята в града, нахвърлили се върху него и се заклели, че той бил отговорен за това произволно деяние. Намазали го с катран и го овалели в пера, но не жените от Марбълхед, а мъжете и момчетата го прекарвали през града в една стара лодка, докато дъното ѝ паднало. Айърсън им се заканил, че някога ще съжаляват за това. И наистина, фактите се изяснили по-късно — така, както става винаги, твърде късно понякога, за да може един честен човек да се защити с тях. После Уйтиър пристигнал, чул откъслеци от лъжливата история и го опозорил още веднъж след смъртта му. Това бил единственият път, когато Уйтиър сгрешил, и не било честно. Веднъж набих Ден здравата, когато се върна от училище и тананикаше тази песен. Вие, разбира се, не знаете, но аз ви казвам, фактите, които отгук нататък всеки трябва да помни. А Айърсън не бил такъв човек, какъвто го описва Уйтиър. Баща ми го познавал добре, преди и след тази работа. И се пази от прибързани преценки, млади човече! Хайде, следващата!

Харви, който никога не беше чувал Диско да говори толкова дълго, се смъкна в леглото си с горящи бузи. Но както каза веднага Ден, едно момче можеше да знае само това, което са го учили в

училище, а животът беше твърде кратък, за да може човек да научи всички лъжи, които се разправят по брега.

Тогава Манюел подхвана на раздрънканата китара някаква странна мелодия и изпя на португалски „Момиче невинно“. Завърши с рязък акорд. След това накараха Диско да изпее втората песен, която звучеше старовремски проточено, и всички се присъединиха към припева. Ето първият куплет:

*Април изтече и снегът се стопи,
от Ню Бедфърд скоро ще отплаваме.
Да, трябва да напуснем скоро Ню Бедфърд.
Ние сме китоловци и пътуваме дълго,
тръгваме през май и се връщаме след жетва.*

След този куплет цигулката продължи много нежно сама. Песента едва не разплака Харви, въпреки че и той не можеше да обясни точно защо. Стана още по-тягостно, когато готвачът, остави картофите и взе цигулката в ръцете си. Все още облегат на долапа, той поде някаква съвсем необикновена мелодия, а след това и запя на непознат език. Голямата му брада притискаше цигулката, а бялото на очите му припламваше на светлината на лампата. Харви се измъкна от леглото, за да чува по-добре. Сред скърцането на гредите и пляска на водата напевът стенеше като прибой на завет в непрогледна мъгла и завършваше с вопъл.

— По дяволите! Изпитвам някакво странно чувство, като че ли нещо ми лази по гърба — каза Ден. — Каква е тази песен?

— Песента на финландеца Мак Каул, когато плавал към Норвегия — поясни готвачът. Той говореше дрезгаво и като че ли гласът му излизаше от грамофонна фуния.

— Вярно, бил съм в Норвегия, но не съм чувал нищо подобно. Това трябва да е стара песен — отрони с въздишка Дългия Джек.

— Хайде да минем към нещо по-весело — предложи Ден и акордеонът засвири бърза, увличаща песен, която свършваше така:

Има двадесет и шест недели, откакто за последен ден видяхме земя.

Хиляда и петстотин квинтала, хиляда и петстотин квинтала,

хиляда квинтала повече между стария Куиро и Гренд!

— Почакай! — извика Том Плат. — Да не искаш да урочасаш пътуването, Ден. Съвсем сигурно е на кутсуз, освен ако я изпееш, когато свършим цялата работа.

— А, не. Нали, татко? Не, стига да изпееш и последния куплет. Няма защо да ме учиш какво значи!

— Какво е това? — запитва Харви. — Какво е кутсуз?

— Кутсуз е нещо такова, което носи нещастие. Понякога е мъж, понякога е момче, дори може да бъде и ведро. Имаше един нож за порене на риба и трябваше да направим две пътувания, за да открием, че той е кутсузът — взе думата Том Плат. — Има най-различни кутсузи. Джим Бък беше такъв, докато не се удави при Джорджис. За нищо на света не бих тръгнал с такъв като Джим Бък, дори и да умирам от глад. Имаше една зелена лодка „Езра Флъд“. И тя беше кутсузлия, ама от най-лошите. Потопи четирима души, а нощем светеше със зловещ пламък.

— Вярвате ли на тия работи? — попита Харви и си спомни какво разправяше Том Плат за свещите и макетите. — Не трябва ли да приемаме нещата такива, каквито са?

Шепот на неодобрение премина през койките.

— На брега — да, но на борда могат да се случат най-различни неща — каза Диско. — Не се подигравай с кутсузите, млади момко.

— Харв, слава богу, не е кутсуз. В деня, когато го спасихме — намеси се Ден, — имахме прекрасен улов.

Изведнъж готвачът отметна глава и се разсмя със странен нисък смях. Той беше твърде особен негър.

— Внимавай! — извика Дългия Джек. — Не прави така, докторе. Не сме свикнали.

— Какво лошо има в това? — попита Ден. — Той не ни ли е талисман и не ни ли потръгна, след като го взехме?

— А, да — отвърна готвачът. — Зная това, но уловът още не е завършил.

— Той няма да ни донесе нищо лошо — продължи Ден разгорещено. — Какво намекувате? Той си е съвсем в ред.

— Нищо лошо няма. Но един ден той ще стане твой господар, Дени.

— Това ли е всичко? — запита спокойно Ден. — Не е истина, това няма да стане в никакъв случай.

— Господар! — натърти готвачът, като посочи Харви. После се обърна към Дени и допълни: — Подчинен!

— Това е нещо ново. Така бързо? — запита Ден със смях.

— Ще видим след няколко години. Господар — подчинен, подчинен — господар.

— Как по дяволите, го измисли? — интересува се Том Плат.

— Виждам го в главата си.

— Как? — запитаха всички изведнъж.

— Не зная, но така ще стане. — Той наведе глава и продължи да бели картофи, повече не можаха да измъкнат от него нито една дума.

— Е — шегуваше се Ден. — Сума неща трябва да станат, преди Харви да стане мой господар, но се радвам, че докторът не го нарече кутсуз. Пък аз мисля, че чичо Солтърс е най-големият кутсуз по отношение на собствения си късмет. Съмнявам се дали не разпространява едра шарка. Той трябваше да бъде на борда на „Кери Питмън“. Лодката си е кутсуз сама за себе си, наистина нито за екипажа, нито за уредите има някакво значение отклонението. По дяволите! И при пълно безветрие може да се отвърже.

— Важното е, че се освободихме от флотата — каза Диско. — От „Кери Питмън“ и всички други. — От палубата се чу почукване.

— Чичо ви Солтърс пак е пипнал късмета си — отбеляза Ден, когато баща му се отправи нагоре.

— Времето се прояснява — извика Диско и всички се втурнаха към палубата, за да подишат чист въздух. Мъглата се беше разнесла, а морето в огромни оловносиви вълни се беше втурнало след нея. „Тук сме“ се плъзгаше по дълги бразди и падини, където беше завет и уютно, но те се променяха без почивка и без милост подхвърляха шхуната към върховете на хиляди сиви планини. Вятърът свиреше в платната, а тя се промъкваше в зигзаг из стръмнините. Надалеч морето

изригваше гейзери от пяна, които се редуваха сякаш по даден сигнал. Погледът на Харви се изгуби в бързото преплитане на белите и сивите тонове. Четири или пет буревестника кръжаха наоколо и надаваха пискливи звуци, когато прелитаха ниско над носа. Водни капки блуждаеха над безнадеждната пустош, спускаха се надолу с повеея, издигаха се и се сливаха отново с водата.

— Стори ми се, че там нещо се появява от време на време — рече чичо Солтърс, сочейки на североизток.

— Не може да е лодка от флотата — каза Диско. Докато здравият нос пореше браздите между вълните, той погледна назад изпод вежди. — Морето се развилия ужасно бързо. Дени, не искаш ли да се качиш и да видиш как са рибарските шамандури?

Дени с големите си ботуши не се заизкачва, а по-скоро припна по главната мачта (Харви преглътна това със завист), задържа се на скрипеца на напречните греди в най-горната част на мачтата и погледът му се плъзна напред, докато забеляза черното флагче на шамандурата върху гърба на голяма вълна, отдалечена на цяла миля.

— Всичко е наред! — извика той. — Гемия! Право на север, спуска се надолу. Шхуна.

Те почакаха още половин час. На места небето се проясни, от време на време проблясваше бледо слънце, което някъде оцветяваше морето в масленозелено. Дървената предна мачта се издигаше, гмуркаше се и изчезваше. При всяка следваща вълна високата ѝ кърма със старовремски лодбалки отново се появяваше. Платната ѝ бяха червени.

— Френска лодка! — извика Ден. — Не, не е! Та-атко!

— Тоя не е французин — поправи го Диско. — Солтърс, проклетият ти късмет пак ще излезе, дори да го запушиш в бъчонка.

— Аз имам очи. Това е чичо Абишай.

— Не можеш да твърдиш със сигурност.

— Царят на всички кутсузи — изсумтя Том Плат. — Ох, Солтърс, Солтърс, защо ли не легнеш да поспиш?

— Откъде можеш да предположиш — оправдаваше се бедният Солтърс, когато шхуната се заклати.

Приличаше на самия „Летящ холандец“, но мръсен и изоставен. Всички въжета и мачти на борда бяха занемарени. Едновременният кварталдек се издигаше на четири-пет стъпки, а такелажът висеше

объркан и оплетен като водорасли на кей. Вятърът го тласкаше в различни посоки — спуснатият стаксел играеше роля на допълнителен фок, „с намалена площ на платната“, както казваха, а утлегарът се беше разхлабил от едната страна. Бушпритът стърчеше като на стара фрегата, а утлегарът за кливера беше поставен и закован така, че никога вече да не се поправя. Когато лодката се издигаше напред, или пък заставаше на широката си задна част, приличаше на мръсна, одърпана проста старица, която се присмива на младо момиче.

— Това явно е Абишай — каза Солтърс. — Изглежда, че всички са пияни. А присъдите на провидението никога не са важали за него. Тръгнал е към Микелон.

— Той ще потопи лодката — забеляза Дългия Джек. — В такова време платната не трябва да бъдат в безпорядък.

— Ще издържат, щом досега са издържали — каза Диско. — Като че е искал нас да потопи. Не е ли странно, че носят му е така ниско?

— Ако го товарят така, няма нищо страшно — бавно отговори морякът. — Но ако са избили кълчищата, трябва веднага да се заеме с помпите.

Човекът в лодката се въртеше, тропаше, тракаше и упорито се приближаваше, за да бъде чул.

Сивата му брада се поклащаше над фалшборда и той крещеше с дебел глас нещо, което Харви не можеше да разбере. Но лицето на Диско потъмня.

— Той ще рискува и живота си, само и само да донесе лоша новина. Казва, че вятърът ще се обърне. Той обаче е по-зле. Абишай! Абишай! — Той размаха ръка нагоре-надолу, за да покаже на онзи, че някой трябва да застане на помпите и посочи напред. Екипажът започна да се смее и да се подиграва.

— Ще ви раздруса и ще ви оголи мачтите! — викаше чичо Абишай. — Истинска буря, голяма буря! Това е последното ви пътуване, на всички вас, глостърски трески.

— Съвсем е полудял този човек — измърмори Том Плат. — Но никак не е на добре, дето ни е проследил.

Те се отдалечиха и престанаха да чуват виковете му. Абишай продължаваше да нарежда за някакъв танц в залива Бълс и за труп в

бака. Харви потрепери, когато отминаха мръсната лодка и моряците, които напълно приличаха на диваци.

— Истински плаващ ад — възмущаваше се Дългия Джек — Чудя се какви мръсотии е правил на брега.

— Той е рибар — обясни Ден на Харви — пуска стръв навсякъде около брега. Но у дома не се връща. Плава на изток и на юг. — Той кимна по посока на Нюфъндлънд. — Татко никога не ме е изкарвал на брега тук. Тук хората са лоши, а Абишай е най-лошият от всички. Видя ли лодката му? Е, казват, че е почти седемдесетгодишна, една от последните марбълхедски таратайки. Сега не правят такива кварталдекове. А колкото до Абишай, той вече не ходи в Марбълхед. Не го искат там. Само минава отдалече, защото им е задължен, влачи мрежите и ругае, нали го чу? Години той си е бил кутсуз, дълги години. Взема спирт от Фий кемп, за да прави магии, да насъсква вятъра и тем подобни. Всички смятат, че е луд.

— Тази вечер няма смисъл да пускаме мрежите. — Каза унило Том Плат. — Този проклетник нарочно дойде, за да ни прокълне. Бих дал заплатата и дела си да го видя на стария „Охайо“, преди да изтече наказанието ни. Там бяхме сума ти хора и Сем Моката спокойно можеше да ни направи на кайма.

Разкривената лодка танцуваше като пияна на вятъра и всички я следваха с очи. Изведнъж готвачът извика отчетливо: „Собствената му смърт го накара да говори така! Той е обречен на смърт, казвам ви! Гледайте какво става!“

Там, където плаваше лодката, на четири-пет мили разстояние, водата светлееше, огрявана от слънцето. Изведнъж слънчевият блясък се изгуби и както е вярно, че светлината изчезна, изчезна и шхуната. Пропадна между две вълни и повече не се появи.

— По дяволите! Вълните ги заляха. Вдигайте платната, момчета! — изкомандува Диско и с един скок се намери напред. — Пияни или трезви, трябва да им помогнем. Издигай бавно и спри! Така!

За да спестят време, издърпаха рязко котвата и бързо прибраха въжетото. От сътресението, което последва при издигането на кливера и предното платно, Харви падна на палубата. До такива резки действия прибягваха рядко, освен в случай на живот и смърт. Малката „Тук сме“ скимтеше като жива. Спряха там, където изчезна лодката на Абишай.

Не намериха нищо друго, освен две-три ведра за мрежи, мангал и бутилка от джин.

— Оставете ги — заповяда Диско, въпреки че никой не предложи да ги приберат на борда. — Не искам да имам нищо общо с вещите на Абишай. Видяхте ли как потънаха? Мачтата им трябваше да се е счупила преди седмица и на ум не им е дошло да изпомпват водата. Загина още една лодка, на която всички бяха пияници.

— Нека бог ги благослови! — додаде Дългия Джек. — Ако бяха се задържали на повърхността, наш дълг беше да им помогнем.

— И аз това си мислех — добави Том Плат.

— Те бяха обречени. Обречени на смърт! — повтаряше готвачът и въртеше очи. — Отнесоха със себе си кутсузлука си.

— Мисля да съобщим на флотата, когато я срещнем. А, какво ще кажете? — запита Манюел. — Ако и вашата лодка тръгне по вятъра по този начин, може и тя да се разпори по шевовете... — Той размахваше ръце, а в същото време Пен, седнал върху кабината, ридаше от ужас и от мъка по всички. Харви все още не можеше да се отърси от срещата със смъртта в открито море и се чувстваше много зле.

В този момент Ден се изкачи до напречната греда на мачтата, а Диско издърпа обратно шамандурите на мрежите близо до кораба, тъкмо преди мъглата отново да забули морето.

— Когато минаваме оттук, винаги се движим много бързо — само това каза той на Харви. — Помисли за магьосничеството, млади момко. И за всичко това е виновен алкохолът.

След вечеря беше достатъчно тихо, за да може да се лови риба от палубата — този път Пен й чичо Солтърс проявиха голямо усърдие и наловиха много едри риби.

— Абишай е отнесъл лошия късмет със себе си — каза Солтърс. — Вятърът не беше подпретнал лодката му току-тъй. Какво става с мрежите? Все пак обаче аз съм против суеверието.

Том Плат настояваше, че уловът им е много по-добър от друг път и пригответи нова стръв. Но готвачът се намеси:

— Късметът се състои от две части. Ако ги потърсиш, ще ги откриеш. Сигурен съм. — Това така много се хареса на Дългия Джек, че той убеди Том Плат да тръгнат с лодката.

При издърпването на мрежите лодката се накланя на една страна, тогава моряците събират рибата, слагат нова стръв на куките и ги

хвърлят отново в морето — нещо като простиране и прибиране на пране. Тази дейност продължава дълго и е много опасна, тъй като дългото увиснало въже може да преобърне лодката за секунди. Но когато през мъглата се чу гръмогласното пеене на Том „Сега за тебе, капитане“, екипажът на „Тук сме“ се окуражи. Лодката се олюляваше, натоварена до горе и Том Плат викаше на Манюел да го отмени.

— Късметът е разделен на две — разправяше Дългия Джек, бодейки рибата с вила, докато Харви следеше със зяпнала уста сръчността на хората, която спаси гмуркащата се лодка от унищожение.

— Едната половина на късмета беше съвсем хилава. Том Плат искаше да я отмени, но аз го спрях.

— Вярвам, че докторът имаше прозрение. Втората част на късмета дойде с едрите парчета. Бързай, Манюел, и донеси бъчвата със стръв. Тази вечер имаме късмет.

Рибите кълвяха току-що сложената стръв на въдицата, с която преди малко бяха изтеглени други риби. Носът на лодката се издигаше под мокрите въжета и куки, Том Плат и Дългия Джек се движеха напред и назад методично по дължината на мрежата и като разрязваха морските краставици, които рибарите наричат тикви, разпаряха прясно уловената треска, слагаха отново стръв и до свечеряване напълниха лодката на Манюел.

— Не поемам повече рискове — извика тогава Диско, — поне не когато Абишай плува толкова близо до нас. Той и след седмица няма да потъне. Дигнете лодките, ще солим след вечеря.

Трябваше да солят дълго. След треската откриха няколко делфина. Работата продължи докъм девет часа. Диско на три пъти се подсмихна, наблюдавайки как Харви набожда изкормената риба в трюма.

— Ей, ти прехвърляш страшно бързо — забеляза Ден, след като големите отидоха да спят. — Нещо му има на морето тази вечер, а ти нищо не приказваш.

— Зает съм — отвърна Харви и опита острието на един нож. Нещо започна много да друса.

Лодката подскачаше около котвата си върху посребрените краища на вълните. При внезапните завъртания на опънатото въже тя се хвърляше като котенце, а пръските при пропадането ѝ избухваха

през клюзовете като взрив от оръдие. Поклащайки глава, тя си казваше: „Съжалявам, че не мога да остана още с тебе. Аз отивам на север“, и се понасяш нататък, а после отведнъж спираше с драматично потракване на такелажа. „Тъкмо щях да отбележа“, започваше тя като пияница, който се обръща към електрически стълб. Останалата част на изречението се загубваше сред резките движения. Тогава тя започваше да се дърпа като кукла на конец, да се държи като жена, възседнала неумело кон, като кокошка с отрязана глава или пък крава, ужилена от стършел, или просто така, както ѝ налагаха капризите на морето.

— Сякаш е пред публика. Гледай, не ти ли прилича на Патрик Хенри^[3] — пошегува се Ден.

Шхуната се олюля на една вълна и жестикулираше с утлегара на кливера. „А колкото се отнася до мене, дайте ми свобода или смърт!“

Хоп! Тя се намести в лунната пътека, правейки реверанс с горд замах, и той щеше да бъде още по-внушителен, ако зъбното колело не се изкикоти с присмех.

Харви се изсмя:

— Ама тя изглежда като жива.

— Стабилна е като къща и суха като херинга — каза ентузиазирано Ден, когато премина по палубата под дъжда от пръски. Пази се, пази се. „Не се приближавай до мене“ — каза тя. Само я погледни. Погледни я! Гледай! Трябваше да видиш един от тези кораби, дълги като клечки за зъби, които издигат котвата от петнайсет сажена дълбочина.

— Защо *като* клечка за зъби, Ден?

— Такива са новите кораби за треска и херинга. Отпред са като хубави яхти, с кърма на яхта и метални бушприти, в кабината би се побрал целият ни трюм. Чух, че самият Бърджис правил моделите на три-четири от тях. Татко не ги обича, защото много люлеят и друсат, а са и страшно скъпи. Тате също намира риба, макар че не е в крак с времето. Виждал ли си някога „Електър“ — от Глостър? Това е прекрасен кораб, дълъг и тесен, същинска клечка за зъби.

— Колко струва, Ден?

— Планини от долари. Може би петнайсет хиляди, а може повече. Злато трябва за всичко, каквото ти се прииска. — А след това продължи на себе си съвсем тихо: — Ако имах такъв кораб, бих го нарекъл Хети С.

---

[1] Вид воен кораб от началото на ХХ век, много по-голям по тонаж и сила от своите предшественици. Б.пр. ↑

[2] Вместо Мак Гийн. — Б.пр. ↑

[3] Патрик Хенри (1730–1799), американски оратор и държавник.
— Б.пр. ↑

ГЛАВА V

Това беше първият от многото разговори, в които Ден откри на Харви защо иска да нарече своята бъдеща лодка Хети. Харви узна и за истинската Хети от Глостър, видя къдрица от косата ѝ, за описанието, на която Ден напразно търсеше думи. Той бил „лапнал въдицата“ още през зимата в училище, където тя седяла на чина пред него. Ден му показа и портрета ѝ. Хети била около четиринадесетгодишна, ненавиждала момчетата и измъчвала сърцето на Ден през цялата зима. Всички тези неща Харви научаваше постепенно, под клетва за пълна тайна, на палубата, било на лунна светлина, било в непрогледен мрак или в задушаваша мъгла. Щурвалът стенеше зад тях, палубата се издигаше над вълните сред нестихващото море. Разбира се, че след като момчетата се опознаха, те се и посбиваха и вдигаха такава врява от носа до кърмата, че понякога ставаше нужда Пен да ги разтървава. Той, слава богу, обещавахе да мълчи пред Диско, който смяташе, че да се биеш по време на вахта е много по-тежко нарушение, отколкото ако заспиш. Физически Харви не беше равностоен на Ден, но новият начин на живот си казвахе своето. Той се примиряваше с поражението и никога не се опитваше да си послужи с непочтени средства.

Това се случи, след като Ден излекува циреите на Харви, които се появиха между лактите и китките, там, където мокрите дрехи и мушамата триеха кожата, а солената вода ги разяждаше жестоко. Когато циреите набраха, Ден ги оперира с бръснача на баща си и увери Харви, че сега той е „кървящ банкир“, а болката от раните е предимство на привилегированата класа.

Тъй като Харви си беше все още момче и му се струпваше доста работа, той не затрудняваше главата си с прекалено много мисли. Наистина, често скърбеше за майка си, копнееше да я види и ѝ разкаже за прекрасния си нов живот и колко лесно се приспособяваше към него. От друга страна, предпочиташе да не разсъждава как тя е понесла удара от предполагаемата му смърт. Един ден, както стоеше на стълбата на бака и се шегуваше с готвача, който обвиняваше него и

Ден, че са откраднали от пържената риба с картофи и лук, му хрумна, че това е несравнимо по-добре, отколкото да се отнасят с презрение към него в пушалнята на някой нает презокеански параход.

Той вече взимаше участие във всички планове на „Тук сме“, имаше определено място на масата и сред койките, участваше в дългите разговори през бурните дни, когато останалите бяха винаги готови да слушат това, което те наричаха „приказки“ за живота му на брега. Трябваше да минат два дни, за да почувства, че когато разказваше за собствения си живот, който му се струваше неизмеримо далечен, никой, освен Ден (но и за него не беше съвсем сигурно) не му вярваше. Затова той измисли един приятел, друго момче, за когото бил чувал най-страшни чудатости, например, че в Толедо, Охайо, карал малка карета, теглена от четири понита, че си поръчвал наведнъж по пет костюма, че танцувал полка, събирал приятели, сред които най-голямото момиче нямало още петнадесет години, че си разменяли подаръци само от чисто сребро. Солтърс се възпротиви, защото такива работи той смяташе за непоправимо порочни, за истинско богохулство, но все пак слушаше жадно, както и всички останали. Техните забележки даваха на Харви една съвсем нова представа за танците, скъпите дрехи, цигарите, с позлатени мундщуци, пръстените, часовниците, парфюмите, вечерите с малки компании, в които шампанското, играта на карти или обикалянето на хотелите бяха нещо обикновено. Малко по малко той промени тона си, когато говореше за своя „приятел“, когото Дългия Джек ту назоваваше „лудото дете“, „позлатеното бебе“, „сукалчето“, ту съчиняваше други умалителни имена. Вдигнал обутите си в гумени ботуши крака на масата, Харви описваше копринените пижами и изписаните от чужбина дрехи на своя „приятел“. Харви беше изключително приспособимо същество, с верен усет за кораба и всичко, което виждаше и чуваше.

Не мина много време и Харви разбра, че Диско държи стария позеленял квадрант в една чанта под леглото си. Когато измерваше към слънцето с помощта на „Стария фермерски алманах“, Харви започна да изчислява сам, спускаше се долу в кабината и отбелязваше с нокът върху ръждивия кюнец на печката местоположението на шхуната и датата. И главният машинист на презокеански параход не би могъл да направи повече и никой моряк с трийсетгодишна служба не би се проникнал повече от духа на древен мореплавател, отколкото Харви,

който отначало внимателен да не се преобърне, докато определяше местоположението на лодката през деня, отмени Диско в работата с квадранта. Съществуваше професионална етика във всички тези неща.

Споменатият квадрант, една карта на Елдридж, фермерският алманах „Бреговият лоцман“ на Блънт, „Навигаторът“ от Баудич бяха оръдията, с които Диско направляваше, плюс дълбоководният лот — резервното му око. Харви едва не уби с него Пен, когато в началото Том Плат го учеше как да мята „синия гълъб“. Въпреки че нямаше достатъчно сила за непрекъснато измерване на дълбочината, при спокойно време Диско прибягваше до неговата помощ. Както казваше Ден: „Татко няма голяма нужда от измерване, но иска да привикнеш. Само намазвай добре въжето, Харв.“ Харви старателно го натриваше с лой, а после внимателно почистваше от лойта пясъка, черупките, калта и всичко, полепнало по него, носеше го на Диско, който опипваше с пръст, помирисваше сместа и си казваше тежката дума. Всички знаеха, че когато Диско мислеше за треска, той мислеше като треска и в резултат на едно отдавна изпробвано качество — съчетание на нюх и опит, придвижваше „Тук сме“ от едно място на друго винаги към рибата както опитен шахматист би премествал фигурите с вързани очи.

Целта на Диско беше Гренд Бенк — триъгълник от двеста и петдесет мили от едната до другата страна — пустиня от развълнувано море, обвито в усойна мъгла, изпълнено с бури, тревожно от плаващи парчета лед, браздено от дръзките презокеански лайнери и осеяно е платна на рибарската — флота.

В продължение на четири дни работиха в мъгла — Харви биеше камбаната, а след като привикна със сгъстения въздух, излезе в морето с Том Плат, макар че си беше глътнал езика. Мъглата се вдигаше, а тъй като рибата кълевеше и никой не би могъл да прекара шест часа в отчаяно бездействие, Харви се залови усърдно с въдиците и харпуните, както ги наричаше Том Плат. След това гребяха обратно до шхуната, водени от камбаната и инстинкта на Том. Гласът на Манюел звучеше едва-едва някъде около тях. Това бяха необикновени свръхестествени преживявания и за пръв път този месец Харви сънува движещите се димящи води около лодката, въдиците, които се простираха в нищото, въздуха около тях, който се стопяваше в морската вода десет стъпки по-надолу от напрегнатия му поглед. Няколко дни по-късно той излезе с Манюел на дълбочина, която

изглеждаше към четиридесет сажена, отпуснаха цялото въже, а котвата все още не намираше дъно. Харви се изплаши до смърт, защото последният допир със земята беше загубен.

— Страшна дупка — каза Манюел, който прибираше въжето. — Хубава шега на Диско. Хайде да се връщаме! — И загреба към шхуната, където Том Плат и другите се смееха на шкипера, защото поради някакъв изключителен случай той ги беше отвел до края на пустошта, една огромна бездна в Гренд Бенк. Направиха още една стоянка в мъглата и косата на Харви настръхна, когато лодката на Манюел пое отново. Нещо бяло пореше лепкавата мъгла с дихание, излизащо като от гроб. То бучеше, гмуркаше се и шуртеше. Това беше първото запознанство със страховития леден айсберг на Бенкс и Харви се сви на дъното на лодката, примаял от страх, а Манюел само се разсмя. Имаше и дни обаче ясни, топли и меки, когато ти се струва грях да правиш нещо друго, освен да се скиташ с лодка, да хвърляш въдици без прътове и да пошляпваш с гребло „слънчевите петна“, имаше дни с лек въздух, когато учеха Харви как да направлява шхуната от една страна на друга.

Той се развълнува с цялото си същество, когато за първи път почувства как килът се поддава в ръцете му и се плъзга над дългите вълни, а фокът сече напред и назад синьото небе. Това беше прекрасно, а Диско твърдеше, че ако следи движението му и змия би пречупила гръбначния си стълб. Но, както обикновено, триумфът е следван от провал. Носеха се по вятъра с опънат стаксел — за щастие твърде стар и Харви го затягаше, за да покаже на Ден как свършено борави с него. С плясък фокът се обърна, предната рейка проби и разпра стаксела, който, за щастие, все пак оцеля при обръщането на гротцага. Парчетата се строполиха в настъпилата ужасна тишина. Харви прекара свободните си часове през следващите няколко дни с Том Плат, под чието ръководство се научи да шие платна. Ден ликуваше, тъй като някога и той бил направил съвсем същата грешка.

Харви имитираше по момчешки всички един по един — особеното привеждане на Диско над щурвала, движението на Дългия Джек, с което мятеше въдиците през рамо, ударите с греблата в лодката на широкоплещестия Манюел и благородната походка на Том Плат, с която, изглежда, се беше разхождал на борда на „Охайо“.

— Хубаво е да наблюдаваш как се приспособява — каза Дългия Джек в един мъглив ден към обяд, когато Харви стоеше до брашпила и се взираше в морето. — Залагам заплатата и дела си, че той го взима на игра и си представя, че е смел мореплавател. Гледай го сега.

— Така започваме всички — намеси се Том Плат. — Момчетата си изграждат вяра в нещо и продължават да се заблуждават и след като станат мъже, та така до смъртта си, и си въобразяват това или онова. Знам как е, и аз преживявах същото на стария „Охайо“. Стоях на първата си вахта — пристанищна вахта, и се чувствах истински мореплавател. Гледай ги, държат се като изпечени моряци. — Той говореше, като сочеше кабината. — Представи си, че си се излъгал в преценките си поне веднъж, Диско. Какво, по дяволите, те караше да ни казваш, че момчето не било в ред?

— Не беше — отговори Диско. — Истински безделник, когато дойде при нас, но сега бих казал, че оттогава значително изтрезня. Излекувах го.

— Добре разказва той — каза Том Плат. — Онази нощ ни разправяше за едно момче, което карало малката си карета с четири понита нагоре-надолу из Толедо, Охайо, и давало вечери на цели тълпи деца на същата възраст. Много интересна приказка, страшно интересна. О, той ги знае с десетки такива.

— Представи си, сам си ги измисля — извика Диско от кабината, където се занимаваше с корабния дневник. — Какъвто е, е напълно обяснимо. Аз не вярвам на нито една от тези истории, а Ден се смее. Чувал съм го, смее се зад гърба ми.

— Чувал ли си някога какво разправяше Саймън Питър Кейхун? Намислили да женят сестра му за Лорин Джералд, а след това научили, че Джералд е измислил тази шега и му се подиграваха чак до Джорджис? — обади се провлечено Солтърс, от когото водата спокойно се опичаше в завета на ширборда, където бяха спасителните лодки.

Том Плат пуфкаше лулата си в пренебрежително мълчание, той беше от Кейп Код и знаеше за тази история от цели двадесет години. Чичо Солтърс продължи с креслив глас:

— Саймън Питър Кейхун казваше и беше съвсем прав, че Лорин дължал пари на всички, а отгоре на туй бил и прост човек. Самият

Саймън Питър Кейхун нямаше покрив над главата си, но така разправяше.

— Той не говореше като пенсилванските холандци — отговори Том Плат. — Ти по-добре остави на някой от Кейп да разкаже тази история. Всички Кейхуновци бяха цигани.

— Добре де, претендирам, че съм оратор — възрази Солтърс. — Аз искам да стигна до морала на нещата. Точно както с нашия Харви! Няма пукната пара и още е глупав. Някои го считат за истински глупак, а някои вярват, че е богат. Ха-ха!

— Мислил ли си някога колко прекрасно би било да плаваш с цял екипаж Солтъровци? — възкликна Дългия Джек. — Наполовина ще бъдат омазани с тор, наполовина — с пръст, а Солтърс си представя, че е станал рибар.

Последва кратък смях по адрес на Солтърс.

Диско мълчаливо продължи да се труди над дневника, който държеше в широката си длан. Ето какво пишеше в измазнените страници:

17 юли. Гъста мъгла и малко риба. Направихме стоянка на северната страна. Така свърши този ден.

18 юли. Денят дойде с гъста мъгла. Хванахме малко риба.

19 юли. Имаше лек бриз от североизток и хубаво време. Направихме стоянка на изток. Уловихме много риба.

20 юли. Тази събота имаше мъгла и лек вятър. Така завърши този ден. През седмицата сме уловили 3478 риби.

В неделя не работеха. Бръснеха се и се миеха, ако времето беше хубаво, а Пенсилвания пееше химни. Веднъж или два пъти той намекна, че ако не е твърде нахално, понякога би могъл да проповядва. Чичо Солтърс едва не се нахвърли върху му. Със строг глас му обърна внимание, че той не е никакъв проповедник и не трябва да мисли за такива неща.

— Ако му припомним текста, който е чел в Джонстаун — обясни Солтърс, — какво би станало след това?

Така се стигна до компромисното решение Пен да чете на глас от една книга, която се наричаше „Джозефъс“. Това беше стара книга, подвързана с кожа, просмукала миризмата на стотици пътешествия, солидна, напомняща на библия, но за разлика от библията, оживена с разкази за битки и обсади. Прочетоха я почти от кора до кора. Иначе Пен беше свит и мълчалив. Понякога не промълвяваше и дума в продължение на дни, въпреки че в това време играеше на дама, слушаше песни и се смееше на историите, с които другарите му се мъчеха да го разприказват.

— Не искам да ме смятате за недружелюбен — казваше той, — но просто нямам какво да кажа. Чувствам главата си съвсем празна. Почти забравих и името си. — И усмихнат, той се обръщаше към чичо Солтърс в очакване на подкрепа.

— Ей, Пенсилвания Прат — извикваше Солтърс. — Ти май и мене ще забравиш.

— Не, никога — отговаряше Пен със стиснати устни. — Пенсилвания Прат, разбира се — повтаряше той по няколко пъти. Понякога сам чичо Солтърс забравяше името му и го наричаше или Хаскинс, или Рич, или пък Вити, но Пен беше винаги доволен.

Към Харви той винаги проявяваше много нежност. Съжаляваше го, че беше изгубено дете и че изглеждаше малко смахнат. Солтърс не минаваше за приветлив човек. За него беше твърде важно момчетата да се подчиняват на строг ред. В един спокоен ден за първи път Харви, разтреперан от страх, успя да се изкачи на платформата на главната мачта. Ден се намираше зад него, готов да му се притече на помощ, но на Харви се падна честта да закачи там горе огромните гумени ботуши на Солтърс, в знак на подигравка и присмех към най-близкия им в шхуната човек. Харви не си позволяваше такива волности с Диско дори когато старият издаваше строги заповеди и се обръщаше към него, както и към останалите в екипажа с „Не искаш ли да свършиш това и това?“ или „По-добре направи това и това“ и така нататък. Около добре обръснатите устни и смръщените гънки около очите му се таеше нещо, което действаше отрезвяващо на младата кръв.

Диско му показва една стара и изхабена карта, която казваше той, удряше в земята всякакви правителствени документи; водеше го с молив в ръка от стоянка на стоянка по протежение на бреговете — Льо Хейв, Уестърн, Банкеро, Сен Пиер, Грийн, Гренд и говореше за треска

през цялото време. Учеше го и на принципа, по който работеше квадранта.

В това Харви превъзхождаше Ден, защото притежаваше ум, предразположен към запомняне на цифри. Мисълта, че само с един поглед може да получи достатъчно информация от намръщаното слънце над Бенкс, действаше на всичките му сетива. Възрастта му обаче пречеше да се занимава с някои други мореплавателски дейности. Както Диско казваше, той е трябвало да се захване с тази работа, когато е бил на десет години. Ден умееше и на тъмно да слага стръв или да намери, което и да е въже, или в краен случай, когато ръцете на чичо Солтърс не бяха изжулени, той можеше да соли риба, служейки си само с осезание. При не много силен вятър, чиято посока усещаше с кожата на лицето си, той умееше да направлява „Тук сме“. Такива неща, както и да скача по такелажа или да принуждава лодката да се подчинява на волята и тялото му, той вършеше механично. Но той не можеше да предаде познанията си на Харви.

Все пак се научаваха много неща, когато в бурни дни се излежаваха или седяха върху долапите в кабината, където запасни болтове, винтове и пръстени се търкаляха и тракаха в паузите сред разговора. Диско си спомняше за пътешествия с китоловни кораби от петдесетте години, описваше смъртните агонии на огромни майки — китове, които ранени, умирали до малките си сред тъмните, вълнуващи се морски води и кръвта им бликала на дванадесет метра височина. Разправяше за лодки, разбити на парчета, за оригинални ракети, които в началото избухвали в погрешна посока и бомбардирани изплашения екипаж. Разправяше как разтапяли китова мас, когато 1200 души бяха останали на леда без покрив, в непоносим студ, след като корабът им бил затиснат сред ледени блокове. Това бяха наистина вълнуващи истории. Но още по-прекрасни бяха неговите разкази за треската, как спорили и стигнали до съгласие в препирните си долу в трюма.

Дългия Джек повече от всичко обичаше мистериозните неща. С безмълвно внимание слушаха разказите му за духовете от брега Мономой, които се присмивали на самотните ловци на миди и ги изпълвали с ужас, за душите на умрелите, които обитавали дюнните и бродели по брега за скрити баснословни съкровища на остров Файър, охранявани от духовете на загинали пирати; за фантастични кораби, които в гъста мъгла нападали енорията Труро; за едно пристанище в

Мен, където дори местните кораби не се решавали да хвърлят котва, защото посреднощ мъртвите моряци изплували на повърхността със старомодната си лодка и свирели по особен начин, за да накажат онзи, който смущавал техния задгробен покой.

Харви отлично знаеше, че източният бряг на неговата родина от Маунт Дезърт на юг се населява главно от коневъди, които отиват там през лятото с конете си и се забавляват в провинциалните си къщи с паркетни подове и скъпа покъщнина. Ако преди месец той би се посмял на приказките за духове, сега слушаше със затаен дъх и трепереше.

Темата на Том Плат беше безкрайното му пътешествие около нос Хорн на борда на стария „Охайо“ в усилни дни — екипаж, по-немощен и от остаряла птица, екипаж, вече преживял една война. Той им разказваше как в нагорещените до червено топове пускали снаряди, как те съскали и димели, когато удряли в борда, и как юнгите заливали с вода тлеещите дъски и крещели; „Хайде, момчета, давайте още огън!“ Имаше истории за блокади — дълги седмици на безветрие, през които корабът се люлеел на котва, когато единственото разнообразие било отплаването и връщането на параходи, свършили горивото си, а платноходите не можели да мръднат. Припомняше си за бури и такъв студ, който сковавал двестата души, и те трябвало денем и нощем да чупят и трошат, да стържат леда по такелажа; когато печката в камбуза била нагорещена до червено, а моряците пиели какао от ведро. Том Плат не беше плавал с параход. Службата му свършила, когато току-що започнали да използват парата. Той приемаше парата като сполучливо изобретение в мирно време, но очакваше с надежда деня, когато платната отново щяха да влязат в употреба при десетхилядотонните фрегати с петдесет и седем метрови мачти.

Манюел говореше бавно и тихо, и то предимно за хубавите момичета на остров Мадейра, които перели дрехи в пресъхналите речни корита на лунна светлина под потрепващите листа на бананите. Разказваше и легенди за светци, за странни танци и битки в студените пристанища на Нюфъндлънд. Колкото до Солтърс, нето го занимаваха най-вече селскостопански проблеми и макар че четеше „Джозефъс“, считаше за свое призвание да докаже предимството на естествените торове и по-специално на детелината пред всички видове фосфати. Той говореше непрекъснато против фосфатите, разнасяше омазнени

фермерски наръчници и четеше напевно от тях, заканваше се с пръст на Харви, за когото всичко това звучеше като гръцки. Малкият Пен така искрено се обиждаше, когато Харви се отнасяше с неуважение към лекциите на Солтърс, че момчето промени тактиката и се стараеше любезно да мълчи. Всичко това действаше на Харви благотворно.

Готвачът, естествено, не участваше в тези разговори. Като правило говореше само когато беше абсолютно наложително. Понякога все пак го осеняваше някакво необикновено вдъхновение и той говореше надълго и нашироко полу на галски, полу на развален английски. Особено общителен беше с момчетата. Постоянно им повтаряше, че един ден Харви ще стане господар на Ден и че той ще доживее да види това. Разказваше им как носел пощата зимно време по пътя към Кейп Бретон — за „влака“, теглен от кучета с крайна спирка Кудри, за кораба с таран „Артик“, който разбива леда между континента и остров Принц Едуард. Разправяше им случки, които беше чул от майка си, за живота далеч на юг, където морето никога не замръзва. Вярваше, че когато умре, духът му ще блаженства край топлите бели пясъчни плажове с полюшващи се над него палми. Момчетата се учудваха на това му желание, тъй като никога не бил виждал палма в живота си. Редовно при всяко ядене той питаше Харви, и то само него, дали храната му харесва и това винаги размиваше „втората вахта“. Но все пак те уважаваха преценките на готвача и дълбоко в сърцата си смятаха Харви за талисман.

И докато Харви с всяка своя пора попиваше нови познания, а здравето му заякваше с всяко вдишване на чистия въздух, „Тук сме“ следваше своя път, вършеше работата си из Бенкс, сребристоривите купчини добре натъпкана риба растяха все по-високо в трюма. Нито един ден работата не излизаше извън нормалното, но обикновените дни бяха много и следваха един след друг.

Естествено, човек с репутацията на Диско беше наблюдаван внимателно и следван от другите риболовни кораби, или както Ден казваше, „държаща го под око“, но той умееше прекрасно да им се изплъзва край насечения мъглив бряг. Диско отбягваше компанията им по две причини. Първо — искаше да осъществи собствените си намерения, и второ — той не понасяше смесването на флоти от различни нации. Повечето от лодките идваха от Глостър, сред тях —

лодки от Провинстаун, Херуич, Чатъм и няколко от пристанищата на Мен, но екипажите им се събираха само един бог знае откъде. Рискът поражда безразсъдни действия, а когато се прибави и алчността, създават се добри условия за всякакви произшествия сред претъпканата флотилия, която като стадо овце се групира около някой непризнат водач.

— Нека ги водят двамата Джералдовци — говореше Диско. — Ние трябва да заемем място в Източните плитчини, въпреки че ако късметът ни проработи, няма да останем там дълго. Това място, на което сме сега, Харв, не се счита за добро.

— Не е ли? — запита Харви, който вадеше вода (той току-що се беше научил да изтегля вода с ведрото) след едно продължително осолване на риба. — Нямам нищо против да попаднем на някое лошо място, макар и за разнообразие.

— Единственото място, което бих желал да видя, е Източният бряг — обади се Ден. — Кажу ми, татко, нали няма да останем повече от две седмици в плитчините. Там ще срещнеш много хора, ако имаш нужда от компания, Харв. Тогава започва голямата работа. Нито веднъж няма да ядем навреме. Надигаш канчето, си гладен, и спиш, когато не издържаш повече буден. Ти вършиш добра работа, макар че дойде един месец по-късно, но иначе нямаше да можем да те приготвим в такава форма за Старата Дева.

От картата на Елдридж Харви узна, че Старата Дева е място с чудновато наименувани плитчини. Това беше крайната точка на пътешествието и при добър шанс уловът би бил голям. На картата Девата представляваше само една точица и Харв се удивляваше как Диско с неговия квадрант и лот успява да го открие. По-късно разбра, че както тази, така и всяка друга работа Диско вършеше еднакво добре, като непрекъснато помага на останалите. В кабината висеше дъска с размери четири на пет и Харви не проумяваше предназначението ѝ, докато веднъж, след като три дни мъглата не се вдигна, чуха пронизителното изсвирване на сирена, чийто звук напомняше рева на слон — унищожител.

Бяха застанали на кратка стоянка, като влачеха котвата, за — да си спестят излишна работа.

— На тази ширина хоризонталните рейки трещят — отбеляза Дългия Джек. От мъглата изникнаха мокрите червени платна на

някакъв барк^[1] „Тук сме“ също наду три пъти сирената според морската сигнализация.

По-големият кораб обърна назад марсела си с викове и крясъци.

— Френски е — измърмори презрително чичо Солтърс. — Навярно идват от Сен Мало. — Фермерът имаше набито око. — Почти останах без тютюн, Диско.

— И аз — обади се Том Плат. — Хей вие! Хей! Стойте там! Много добре. От Сен Мало ли сте?

— Да-а! Хей! Има от Кло Пуле, Сен Мало, Сен Пиер и Микелон — отговориха хората отсреща, размахаха вълнените си кепета и се засмяха. А след това всички заедно извикаха: — Дъската! Дъската?

— Донеси дъската, Дени. Да ме убиеш, ако мога да разбера как тези французи пъкат навсякъде, няма ги само в средата на самата Америка. Дълбочината на това място е четиридесет и шест, четиридесет и девет и това им е съвсем достатъчно.

Ден написа цифрите с тебешир на дъската, закачиха я на такелажа и откъм барка се чу хорово „мерси“.

— Няма да е хубаво, ако ги оставим да се изплъзнат така — предложи Солтърс, като си потупваше джобовете.

— А ти успя ли да понаучиш френски след последното пътуване? — запита Диско. — Не искам повече обиди по наш адрес. Престани да наричаш лодките от Микелон, с каквото ти хрумне, както стана при Льо Хейв.

— Ужасно зле сме с тютюна. Млади момко, ти не говориш ли френски?

— А, да... — отговори Харви сърцато и изкрещя: — Ей! Слушайте! Спрете! Чакайте! Идваме за тютюн.

— А, тютюн, тютюн! — извикаха те и отново се разсмяха.

— Тъкмо ги улучи. За всеки случай хайде да пуснем лодка — предложи Том Плат. Нямам никаква специална диплома по френски, но зная друг език, които те ще разберат, така мисля. Хайде, Харви, ела да превеждаш.

Том и Харви тръгнаха с лодката и когато ги издигнаха на борда на барка, там настана неопишуема бъркотия. Кабината беше покрита с ярки цветни картини на Девата — Нюфъндлъндската Дева, както я наричаха. Харви откри, че не разбираха неговия френски и затова разговорът беше сведен до кимания и усмивки. Том Плат размахваше

ръце и се обясняваше с тях съвсем ясно. Капитанът го почерпи с неизвестен вид джин и екипажът, който приличаше на миманс от комична опера с косматите си вратове, червени шапки и дълги ножове, го поздрави като брат. Тогава започнаха да се пазарят. Те имаха американски тютюн и то много, не бяха плащали за него данък във Франция. В замяна искаха шоколад и сухи бисквити. Харви се върна обратно с лодката, за да уреди въпроса с готвача и Диско, който държеше склада. Когато се появи отново, щурманът на французите преброи кутиите с какао и торбите с бисквити. Цялата картина напомняше пиратска подялба на плячка. Том Плат излезе от нея, натъпкан с пити тютюн за дъвчене и пушене. След това веселите моряци потънаха в мъглата и последното, което достигна до Харви, бе тази весела песен:

*Зад лелини
има хубава горичка,
където славеят пее
ден и ноц.
Какво би дала, хубавице,
на този, който те докара тук?
Бих дала Квебек, Сорвл и Сен Деми.*

— Как стана така, че не моят френски, а твоите мимики свършиха работа? — запита Харви, докато разпределяха разменената стока сред екипажа на „Тук сме“.

— Разговор със знаци! — изсмя се силно Плат. — Да, разбира се, това беше разговор с мимики, много по-стар език от твоя френски. Френските кораби са натъпкани с франкмасони, затова.

— А ти франкмасонин ли си?

— Така изглежда, нали? — отвърна редовният войник, пълнейки лулата си, а пред Харви изникна още една морска загадка, върху която щеше да размишлява.

---

[1] Платноход с три мачти. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VI

Харви най-много се удивляваше на безгрижието, с което някои кораби се лутаха сред необятния Атлантически океан. Рибарските лодки, както казваше Ден, бяха зависими от учтивостта и способностите на съседите си, а от параходите би трябвало да се изисква много повече. Веднъж в продължение на три мили ги преследваше голям товарен кораб, натъпкан чак до горната палуба с рогат добитък, от който се разнасяше остра миризма на обор. Някакъв офицер възбудено викаше през рупора, докато корабът стърчеше безпомощно над водата. Диско направляваше „Тук сме“ откъм подветрената страна и постави шкипера на мястото му:

— Откъде се взехте? За никъде не сте. Скитници — скотовъдци! Само замърсявате пътя в открито море, без изобщо да се съобразявате с тези, които са край вас. Очите ви са останали в чашките за кафе вместо на глупавите ви глави.

При тези думи шкиперът се разлюля върху мостика и каза нещо по адрес на очите на Диско.

— От три дни не сме мерили дължината и ширината. Нима предполагате, че можем да се движим като слепи? — извика той.

— А-а-а, аз мога — му отговори Диско. — Какво е станало с лота ви? Да не сте го изяли? Не усещате ли миризмата на брега или вонята при вас е по-силна?

— С какво ги храните, ей? — запита чичо Солтърс с напрегнато сериозно изражение, тъй като миризмата на обор събуди фермера у него. — Казват, че при такива пътувания животните много отпадат. Не ми влиза в работата, но нещо ми подсказва, че кюспето се е надробило и е напръскало...

— Гръм да те поразят! — извика говедарят, облечен в червени дрехи, който стоеше встрани. — От коя лудница са пуснали тоя тип с бакенбардите?

— Млади човече! — започна Солтърс, застанал сред такелажа. — Искам да те предупредя, преди да продължиш, че аз съм...

Офицерът на мостика повдигна кепето си с подигравателна учтивост.

— Извинете ме — каза той, — но аз попитах за местоположението си. Ако тази космата селска муцуна благоволи да си затвори устата, то кривогледият моряк може би би могъл да ни осветли.

— Солтърс, пак ме направи за посмешище — разсърди се Диско. Тъй като не понасяше подобни разговори, извика на шкипера данните за местоположението му и пусна шхуната в ход, без да продължи лекцията.

— Изглежда, че на тази лодка има само побъркани — обади се шкиперът и хвърли към шхуната вързоп вестници.

— От всички проклети глупаци около тебе, Солтърс, онзи и целият му екипаж са най-големите, които някога съм виждал — крещеше Диско, докато „Тук сме“ се отдалечаваше. — Тъкмо щях да му кажа, че се мотае насам като загубени ти се намеси с глупавото си фермерство. Не разбираш ли, че нещата са различни?

Харви, Ден и другите стояха назад и си подмигваха весело. Диско и Солтърс се караха сериозно чак до вечерта. Солтърс доказваше, че кораб, натоварен с добитък, е нещо като обор, плаващ в сините води, докато Диско настояваше, че дори да е така, приличието и рибарската гордост изискваха той да „отделя нещата“. Сърдитият шкипер накара екипажа да се почувства потиснат за известно време, но след вечеря Дългия Джек, който слушаше мълчаливо, наруши мълчанието на масата:

— Защо, по дяволите, трябва да се тревожим за какво щели да разправят за нас? — запита той.

— Ще разнасят тая история с години, това е всичко — отговори Диско.

— Със сол, разбира се — обади се Солтърс, който все още не искаше да отстъпи и се беше вдълбочил в селскостопанските новини на един стар нюйоркски вестник.

— Много е обидно за мене — продължи шкиперът.

— Аз гледам на работата другояче — каза Дългия Джек миролюбиво. — Слушай, Диско! Дали тази загубена в мъглата лодка днес би срещнала някого другиго и ако предположим, че срещнеше, дали онези биха им казали местоположението. Искам да кажа, че ако

не бяха ни срещнали, каквито са „интелигентни“, в такова море щяха да се отклонят. Забрави ги. Но те, разбира се, няма да забравят. Това беше най-странният разговор, който сме имали някога. — Ден ритна Харви под масата, а Харви се задави, докато пиеше от чашата.

— Добре — оправдаваше се Солтърс, който чувстваше, че до известна степен честта му беше накърнена. — Това не е моя работа.

— И точно тук — намеси се Том Плат, навикнал към дисциплина и етикет, — точно тук, Диско, трябваше да го спреш, когато усети, че разговорът ще вземе такава насока, каквата не трябва.

— Зная, но така стана — съгласи се Диско, като видя, че му оставаше само честното оттегляне от битката за достойнство.

— Да, точно така — добави Солтърс. — Ти си шкиперът тук. И аз с готовност щях да спра само при един твой намек, и то не от някакво убеждение, а за да дам пример на тези две наши проклети момчета.

— Нали те предупредих, Харв, че ще стигнат и до нас. Винаги са виновни тези проклети момчета. Но за нищо на света не бих пропуснал тази сцена — прошепна Ден.

— И все пак за всичко си има време и място — възрази Диско и светлината на новия аргумент проблесна в очите на Солтърс, докато тъпчеше лулата си с тютюн.

— За да бъдат ясни нещата, трябва да се използва силата на добродетелта — отново се намеси Дългия Джек в стремежа си да усмири бурята. — Тъкмо до това се стигна, когато Стейнинг от „Стейнинг и наследници“ изпрати Коунън за шкипер на „Марила Д. Кун“ вместо капитан Нютън. Там той хвана ревматизъм и не можеше да ходи. Ние го наричахме Коунън, навигатора.

— Ник Коунън не изкарваше и една нощ на борда без половинка ром до себе си — сега Том Плат поде разговора. — Той се въртеше около един пансион за моряци в Бостън и молеше бога някой да го направи капитан на влекач според заслугите му. Сем Кой, който живееше на Атлантик авеню, му осигури безплатен пансион за една година заради приказките му. Коунън навигаторът! Тц-тц! Но от петнайсет години не е сред живите, нали?

— Май че от седемнайсет. Умря онази година, когато „Каспар Мак Вий“ беше построен, та и той не успяваше да задържи нещата отделно. Стейнинг го взе по същата причина, поради която крадецът

грабва горещата печка — тъй като нямаше никой друг този сезон. Всички бяха излезли към плитчините и Коунън събра екипажа, който му попадна. А ром колкото щеше! Можеше да потопи „Марила“ с цялата му застраховка, така го бяха наговарили. Като тръгнаха от Бостънското пристанище за Гренд Бенк, ги подхванал силен северозападен вятър, а всички моряци се налели до козирката. Но провидението бдяло над тях, тъй като на вахта били оставили един дявол, дяволът дърпал въжетата, докато те пресушили цяла бъчва, пълна с ром. Така карали около една седмица, толкова си спомняше Коунън. (Как не мога да я разкажа тая история като него!) През цялото време вятърът веел като стара слава, а „Марила“ — тогава било лято, сложили й нова стенга, и така се спасили. След това Коунън взел квадранта в треперещите си ръце, известно време си блъскал пияната глава над картата, помислил, че се носят славно към остров Сейбъл, но нищо не казал. Тогава отворили още едно буренце и известно време пак престанали да изчисляват каквото и да е. След като бостънските светлини не се виждали повече, „Марила“ изобщо не успяла да се обърне по вятъра и затова все се въртяла на една и съща страна. Не се виждали никакви водорасли, не летели никакви чайки, не се забелязвали никакви кораби. Изведнъж осъзнали, че вече пътуват цели четиринадесет дни и се усъмнили, че са стигнали Бенкс. Измерили дълбочината и тя се оказала шейсет сажена.

— Ето, виждате ли ме — казал Коунън. — Така е всеки път с мене. Доведох ви право на Бенкс, а когато дълбочината стане трийсет сажена, ще можем да си отпочинем. Така е с Коунън навигатора!

— Когато следващия път измерили дълбочината, се оказало, че е деветдесет сажена. Коунън казал: „Или въжетото се е разтегнало, или дъното на Бенкс е потънало.“

— Отново започнали да мерят, но били в такова състояние, че сметнали за по-разумно да седнат на палубата и да преброят възлите, но взели, че ги объркали. „Марила“ се носела напред. Изведнъж насреща им се задал някакъв малък търговски кораб и Коунън се обърнал към собственика:

— Да сте видели наоколо рибарски лодки? — попитал той, както обикновено правят рибарите.

— Много ги има около ирландския бряг — отговорил търговецът.

— А-а! Я се махай оттук — изругал Коунън. — Какво общо имам аз с ирландския бряг?

— Тогава какво търсиш насам? — запитал го на свой ред търговецът.

— За бога! — извикал Коунън. Той винаги възкликваше така, когато нещо лошо се случеше, а също и когато не се чувстваше добре. — За бога! Къде се намирам?

— На трийсет и пет мили юг-запад-юг от Кейп Клиър — казал търговецът, — ако това представлява някакво утешение за вас.

Коунън подскочил отведнъж цял метър и половина, така твърдеше готвачът.

— Не може да бъде! — извикал той безочливо. — За какъв ме вземате? На трийсет и пет мили от Кейп Клиър и на четиринайсет дни от Бостън! Боже мой! Това е истински рекорд и ако е истина, значи майка ми е на луната. Само си помислете! Колко са нахални! И както виждате, той също не разглеждал нещата отделно.

— В екипажа му повечето хора били от Корк и Къри, с изключение на един от Мериленд, който искал да се зърне обратно, но те го нарекли бунтовник и продължили със старата „Марила“ нататък. Прекарали още една хубава седмица. На връщане пътували трийсет и два дни, наложило се да се преборят отново с Бенкс. Есента приближавала, храната се свършвала, затова Коунън върнал кораба обратно в Бостън без никакъв улов.

— А фирмата как приела това? — запитал Харви.

— Какво да направят? Рибата била в морето, а Коунън на кея и разправял за рекордното си пътешествие на изток! Били доволни, но всичко това се случило, защото не държали рома и екипажа отделно. Това е първото. На второ място объркали посоките. Такъв беше Коунън, навигаторът, мир на праха му! Той беше сбъркан човек.

— Веднъж пътувах с „Люси Холмз“ — започна Манюел с мекия си глас. — В Глостър обаче не ни приеха рибата. Е, и какво? Не ни дават цена. Наложил се отново да прекосим морето. Най-после решихме да я продадем, на когото намерим. По едно време, като задуха, нищо не се вижда. Е, и какво? Задуха още повече, спускаме се надолу, носим се като вихър, но никой не знае накъде. След известно време видяхме земя. Стана много горещо. И ето ти двама-трима негри в една лодка. Е, и какво? Питаме ги къде сме, а те, какво мислите, че казват?

— Канарските острови — реши Диско след малко, а Манюел поклати глава и се усмихна.

— Бланко — продължи Том Плат.

— Не, още по-лошо. Бяхме на юг от Безагос, а лодката била от Либерия! И така чак там си продадохме рибата. Не беше лошо. Е, и какво?

— С шхуна може ли да се отиде чак до Африка? — попита Харви.

— Ако има някакъв смисъл, то е да заобиколиш нос Хорн, стига да имаш достатъчно храна — отговори Диско. — Баща ми тръгнал с лодката си, а тя била нещо около петдесет тона, мисля, че се казваше „Рупърт“. С нея той стигнал чак до ледените планини на Гренландия през същата година, когато половината от флотата ни се беше втурнала да лови треска. На всичко отгоре той взел и майка ми със себе си — предполагам, за да ѝ покаже как се печелят пари. Ледовете не им позволили да се върнат. Роден съм при Диско^[1]. Нищо не си спомням оттогава, разбира се. Върнали сме се през пролетта, когато ледът започнал да се топи. Кръстили ме на името на този остров. Лош номер са изиграли на бебето, но на човек е отредено да греши през целия си живот.

— Да, да! — каза Солтърс, поклащайки глава. — Всички грешим и да ви кажа на вас, двете момчета тук, че когато направите грешка, а вие не правите по-малко от стотина на ден, трябва да си признавате като мъже.

Дългия Джек намигна така, че всички забелязаха, освен Диско и Солтърс, и инцидентът беше приключен.

Движеха се на север от стоянка на стоянка, лодките излизаха почти всеки ден, придвижваха се към източния край на Гренд Бенк, където водата беше дълбока тридесет-четиридесет сажена, и ловяха риба непрекъснато.

Точно тук Харви се запозна със сепията, която е може би най-добрата стръв за треската, но е твърде непостоянна в настроенията си.

Една тъмна нощ Солтърс се развика „сепия!“ и ги разбуди. Всички се втурнаха на палубата и в продължение на час и половина приготвиха въдиците си за сепия — парче олово, боядисано червено, с

игли в долния му край, подредени в кръг, наклонени назад като ребрата на полуотворен чадър. По някаква неизвестна причина сепията обича да се обвива около иглите и така я изтеглят, преди тя да може да се освободи от тях. Но когато напуска дома си, тя изхвърля струи вода, а след това изпуска течност, тъмна като мастило в лицето на този, който я пленява. Беше много интересно да се наблюдава как хората въртяха главите си, за да избягнат струята. Когато суетнята свърши, те бяха черни като коминочистачи. На палубата обаче имаше цяла купчина прясна сепия. Голямата треска си мечтае за малко лъскаво парченце сепия, кацнало като мустаче на върха на куката за стръв. На следващия ден уловиха много риба и срещнаха „Кери Питмън“, на която с викове съобщиха за късмета си. Онези отсреща им предложиха да купят от сепията, даваха седем трески за голяма сепия, но Диско не се съгласи на такава цена. „Кери“ изведнъж застана мрачно на подветрената си страна и хвърли котва на една миля разстояние с надеждата, че сами ще могат да уловят нещо.

Диско проговори едва след вечеря, след като изпрати Ден и Манюел да поставят шамандури на въжето и предупреди, че при лягане ще сложи до себе си голямата брадва. Ден, естествено, повтори бащините думи на моряците от „Кери“. Те поискаха да знаят защо „Тук сме“ слагаха шамандури на въжето, щом не се намират над скалистото дъно.

— Татко казва, че не вярва на ферибот дори и да е на пет мили разстояние — изкикоти се Ден.

— Тогава защо не отиде на друго място? Кой му пречи? — попитаха онези.

— Защото го принудихте да се обърне към подветрената страна, а той не прощава на никой кораб, да не говорим за такава заблудена лодчица като вашата.

— Съвсем не е така — възрази сърдито мъжът, тъй като „Кери Питмън“ беше известна с това, че къса често въжетата на котвите си.

— Тогава как правите стоянки? — запита Ден. — Така е най-добре. А ако корабът престане да се отклонява, какво, по дяволите, ще правите с новия утлегар? — Ударът постигна целта си.

— Хей, португалецо, латернаджийо, прибери си маймунката обратно в Глостър. Ден Трууп, върни се отново на училище — беше отговорът.

— Престилки! Престилки! — викаше Ден, който знаеше, че един от екипажа на „Кери“ беше работил във фабрика за престилки предишната зима.

— Скарида! Глостърска скарида! Изчезвай, новошотландце!

Ако на някого от Глостър кажат, че е от Нова Шотландия, това се счита почти за обида. Ден отговори в този дух.

— Вие сте новошотландци, граждани — драскачи! Чатъмски корабокрушенци!...

Всеки си получи заслуженото, но чатъмците получиха най-много обиди.

— Зная какво ще стане — забеляза Диско. — Лодката напират от вятъра. Някой би трябвало да я спре. Ще скърца до среднощ и точно когато заспим, ще се понесе по течението. Хубаво, че наоколо няма много лодки. Но заради чатъмци няма да вдигам котва. Ще издържи.

По залез-слънце вятърът, който промени посоката си, задуха силно. Все пак развълнуваното море не заплашваше да обърка такелажа на „Тук сме“. За „Кери Питмън“ обаче това се оказа сериозно. На края на вахтата момчетата чува трясък от борда на „Кери“.

— Слава, слава, алилуя — запя Ден. — Ето ги, идват, татко. Като насън са тръгнали, напред със задната си част. Същото се случи в Куиро.

Ако това беше някой друг кораб, Диско би го почакал, но сега бързо преряза въжето на котвата. „Кери Питмън“, подета от вълните на Северния Атлантически океан, се насочи право срещу тях. „Тук сме“ с опънат кливер и предно платно имаше точно толкова място, колкото беше необходимо. Диско не възнамеряваше да остане цяла седмица да си търси въжето, а потегли веднага, носен от вятъра. „Кери Питмън“, сърдита и смълчана, мина съвсем наблизо под дъжд от ругатни.

— Добър вечер — извика Диско с вдигната шапка, — как вървят нещата?

— Идете в Охайо и си наемете муле — каза чичо Солтърс. — Тук нямаме нужда от фермери.

— Да ви услужа ли с котвата от моята лодка? — насмешливо попита Дългия Джек.

— Изтръгнете руля, защото е остарял — прибави Том Плат.

— Ей! — гласът на Ден се чу висок и пронизителен откъм кабината, върху която се беше покачил. — Ей, шахмасони! Я кажете,

да не би да има стачка във фабриката за престилки, или пък са наели момичета на ваше място?

— Извадете румпела и го заковете на дъното. — Намеси се и Харви. Това беше една солена шега, на която го научи Том Плат.

Манюел се облегна назад на кърмата и се провикна:

— Джон Морган свири на орган! Аха-ха-а! — С дебелия си палец той направи жест на враждебност и подигравка, а в същото време малкия Пен се присмиваше и подсвиркваше:

— Дий, напред. Тр-р-р! Насам! Настрани!

До края на нощта те се движиха във верига — късо, енергично, неспокойно движение, както се стори на Харви, а на следващия ден загубиха половината преди обяд, докато намерят котвата. Но момчетата се съгласиха, че шегата е твърде нищожна в сравнение с триумфа и славата и съжалиха, че тъкмо сега им идваха на ум най-красноречиви изрази, които биха могли да кажат на обърканата „Кери“.

---

[1] Диско — остров на запад от Гренландия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VII

На следващия ден разкъсаха още няколко платна. Североизточният вятър ги понесе на запад. Но тъкмо тогава, когато очакваха да стигнат плитчините край Девата, падна мъгла и трябваше да пуснат котва, заобиколени от звънтенето на невидими камбани. Рибата не можеше много да се лови. Понякога в мъглата се срещаха и други лодки и си разменяха новини.

Малко преди разсъмване, Ден и Харви, след като спаха почти цялата нощ, станаха, за да „свят“ пържена риба с картофи и лук. Нямаше причина да се крият, но така им беше по-вкусно и дразнеха готвача. Горещината и миризмата долу ги принудиха да се качат на палубата с плячката си, където Диско удряше камбаната.

— Продължавай да звъниш — предаде я той на Харви. — Струва ми се, че чувам нещо. И ако има някой наблизно, аз трябва да си бъда на мястото.

До тях достигна съвсем слабо звънтене. Като че ли мъглата притъпяваше звука му. В паузите Харви долавяше приглушения вой на сирена на презокеански кораб, а той вече достатъчно добре познаваше Бенкс, за да разбере какво можеше да означава това. Беше му малко неприятно, че си спомни за едно момче с дрехи от червено трико — той вече се отнасяше към скъпите блейзери с цялото презрение на един рибар — и как това необразовано, буйно момче веднъж беше казало, че ще бъде „голям удар“, ако параходът потопи някоя рибарска лодка. Това момче имаше самостоятелна кабина, баня с топла и студена вода и всяка сутрин прекарваше по десет минути, за да си избере меню от листа с позлатени краища. И същото това момче, не, неговият много по-голям брат — в четири часа в неясната утрин, облечен в мокра, шумяща мушама, биеше отчаяно камбаната, много по-малка от онази, с която стюардът звънеше за закуска на парахода. Някъде съвсем наблизно деветметров корабен нос се бореше със скорост двадесет мили в час! Най-много го огорчаваше мисълта, че там горе хората спяха в

тапицираните си кабини и никога нямаше да научат, че рано сутринта са потопили лодка. Затова Харви биеше камбаната с всички сили.

— Да спрат за малко проклетото си витло — измърмори Ден и наду тръбата на Манюел, — за да спазят закона. Това все пак ще ни подейства успокоително, когато се намерим на дъното. — Слушай! Става лошо.

— Ау-у-у-у-у-у-ху-у-у-у-у-хуп! — продължаваше сирената. — Уингълтингълтинк — по-нататък. — Гра-ух! — ехтеше тръбата. Морето и небето се сливаха в млечната мъгла. Тогава Харви почувства, че нещо огромно се движи наблизо. Вдигна глава и погледът му запълзя нагоре-нагоре към мокрия нос, който се извисяваше като скала точно над шхуната. Пред блестящия корпус с цвят на съомга водата леко се въртеше, виждаше се дългата стълбица от римски цифри XV, XVI, XVII, XVIII и така нататък, които показваха степента на потъването на носа. Корабът се накланяше напред и назад със съскане, което смразяваше сърцето, после цифрите изчезнаха, редицата на илюминаторите с месингови рамки мина наблизо, кълбета пара обвиха безпомощно вдигнатите ръце на Харви. Струя гореща вода бушуваше покрай перилото на „Тук сме“. Малката шхуна се мяташе и тресеше във водовъртежа. След миг кърмата на презокеанския параход изчезна в мъглата. Харви чувстваше, че ще му прилошее или ще припадне, или и двете, когато чу тупване като от падащо върху тротоар тяло. Нечий далечен глас, като от телефонна слушалка, проплака:

— Спрете! Потопихте ни!

— Ние ли сме? — На Харви спря дъхът.

— Не! Една шхуна ей там! Звъни. Ще отидем да видим какво става — каза Ден и спусна лодка.

След половин минута всички, с изключение на Харви, Пен и готвача се хвърлиха в лодката и заминаха. Изведнъж дървената предна мачта на някаква шхуна се счупи с трясък точно отсреща и мина покрай носа, като че ли искаше да я приберат. След нея във водата се носеше човек с лице надолу, облечен в сини дрехи, но той не беше цял. Пен пребледня и задържа дъха си с цъкане. Харви отчаяно — блъскаше камбаната от страх, че и те ще бъдат потопени всяка минута, и подскочи при сигнала на Ден, когато екипажът се завърна.

— Обърнали „Джени Кушмън“ — извика Ден истерично. — Срязали я точно наполовина, минали отгоре ѝ и я потопили. Няма и

четвърт миля отгук. Татко взе стария. Не намерихме никой друг, а там бил и синът му. Ох, Харв, Харв, страшно нещо! Не мога да го понеса! Видях... Той хвана главата си с ръце и захълца, докато другите изтегляха един белокос човек на борда.

— Защо ме спасихте? — изохка непознатият. — Диско, защо трябваше да ме взимате?

Диско сложи тежката си ръка върху рамото му, тъй като човекът гледаше диво, устните му трепереха, докато се взираше в непознатия екипаж. Изведнъж Пенсилвания Прат, който понякога беше Хейскин, Рич или Мак Вити, когато чичо Солтърс забравяше името му, заговори. Изражението на лицето му се промени от лице на глупак в изражение на възрастен мъдър човек. Той изрече със силен глас: „Бог дал, бог взел; да бъде благословено името господне! Аз бях — аз съм свещеник! Проповядвам евангелието. Оставете го на мене.“

— А, така ли? — рече човекът. — Тогава се помоли синът ми да се върне при мене. Помоли го да върне шхуната ми, която струва девет хиляди долара, с четирийсет и пет тона риба на борда. Ако не бяхте ме взели, жена ми трябваше да отиде да работи, за да изкара хляба си, и нямаше никога да разбере какво се е случило. А сега трябва аз да й разкажа всичко.

— Няма какво да й казваш — каза Диско. — По-добре си полегни, Джейсън Оли.

Трудно се успокоява човек, който е загубил само за трийсет секунди единствения си син, спечеленото през лятото и средствата си за живот.

— Всички бяха от Глостър, нали? — запита Том Плат, като безпомощно въртеше в ръцете си една халка от лодка.

— А, това няма значение — отвърна Джейсън, изстисквайки мократа си брада. — Тази есен ще возя летовници на изток от Глостър. Той се облегна тежко на перилото и запя:

*Щастливите птици, които пеят и отлитат
към твоите олтари, към тебе, който си
най-високо.*

— Ела с мене! Ела долу! — викна Пен, като че ли имаше право да дава заповеди. Погледите им се срещнаха и пребориха в четвърт минута.

— Не зная кой си ти, но ще дойда — каза Джейсън примирително. — Може и да си върна част, част от деветте хиляди долара. — Пен го поведе в кабината и плъзна вратата след себе си.

— Това не е Пен — извика чичо Солтърс. — Това е Джейкъб Болър и той си е спомнил Джонстаун! Никога не съм виждал такива очи на главата на човешко същество. Какво да правим сега? Какво да правя сега?

Чуваха се гласовете на Пен и Джейсън, които говореха едновременно. След това Пен продължи сам, а Солтърс свали шапката си, тъй като Пен се молеше. Не след дълго младият човек се изкачи по стълбите, по лицето му имаше едри капки пот и той изгледа екипажа. Ден все още хълцаше на щурвала.

— Той не ни познава — изохка Солтърс. — Трябва всичко да започне отначало, играта на дама и всичко останало. Да видим какво ще ми каже.

Пен заговори и всички разбраха, че говори на непознати.

— Помолих се — каза той. — Нашите хора вярват в молитвата. Молих се за живота на сина на този човек. Моите близки се издавиха пред очите ми, жена ми и другите, и децата. Човек може ли да бъде помъдър от своя създател? Никога не съм се молил за техния живот, но сега се помолих за момчето на този човек и съм сигурен, че той ще бъде спасен.

Солтърс погледна въпросително Пен, за да разбере дали той наистина си спомняше.

— Колко време съм бил луд? — изведнъж запита Пен. Устните му потръпваха.

— Стига, Пен! Никога не си бил луд — започна Солтърс. — Само малко разстроен...

— Видях как къщите се удариха в моста и после изведнъж избухна пожар. Друго не помня. Кога се случи това?

— Не мога да издържам! Не мога да го понеса — изхлипа Ден. След него зариде и Харви.

— Преди около пет години — отвърна Диско с треперещ глас.

— Тогава някой се е грижил непрекъснато за мене през цялото време. Кой е той?

Диско посочи Солтърс.

— Не съм! Не съм! — извика морякът-фермер, като чупеше ръце. — Ти изработваше дори двойно повече, отколкото е нужно за прехраната ти, и аз ти дължа пари, Пен. Половината от моята четвърт част от лодката е твоя...

— Вие сте добри хора. Виждам това по лицата ви. Но...

— Майчице — прошепна Дългия Джек, — и през всичките ни пътувания този човек е бил с нас! Той е просто омагьосан.

Отстрани заби камбаната на някаква шхуна и нечий глас извика от мъглата:

— Диско! Научи ли за „Джени Кушмън“?

— Открили са сина му — извика Пен. — Застанете мирно и приемете спасението господне!

— Джейсън е тук на борда — отговори Диско с развълнуван глас. — Там не намерихте ли някого?

— Намерихме един. Беше се закачил между някакви дъски точно срещу нас. Трябва да са били от бака. Главата му е малко наранена.

— Кой е той?

Сърцата на екипажа на „Тук сме“ биеха в един ритъм.

— Май че е младият Оли — провлечено отговори гласът.

Пен вдигна ръцете си и каза нещо на немски. Харви можеше да се закълне, че повдигнатото му лице беше озарено от светлина.

— Слушайте! — продължаваше бавно гласът. — Вие ни се присмивахте онази нощ.

— Сега не ни е до присмех — отвърна Диско.

— Зная, но да ви признаем честно, когато намерихме младия Оли, бяхме на дрейф.

Оказа се неукротимата „Кери Питмън“. На палубата на „Тук сме“ избухна смях.

— Не е ли по-добре да пратите стария при нас на борда? Имаме повече стръв и въжета за котви. Може би няма да го искате, но във всеки случай за проклетия брашпил нямаме достатъчно хора. Ще се грижим за него. Той е женен за лелята на жена ми.

— С лодката ще ви пратя каквото искате — каза Трууп.

— Нямаме нужда от нищо, освен, разбира се, от котва, която да ни държи. Слушайте! Младият Оли се разочуства. Пратете ни стария.

Пен извади от вцепенението Джейсън, а Том Плат го отведе с лодката. Той тръгна без дума на благодарност, без да знае какво го очаква. Лодката се скри в мъглата.

— А сега — рече Пен и пое дълбоко въздух, като че ли имаше намерение да проповядва. — А сега изправеното тяло се сви като сабя, пъхната в ножницата, светлината излезе от блесналите му очи, гласът му се превърна отново в обичайното слабо хихикане. — А сега — каза Пенсилвания Прат, — смятате ли, че е много рано за една игра на дама, господин Солтърс?

— Да, да, точно това щях да предложа сам — бързо извика Солтърс. — Това надмина всичко, Пен, как можеш да прочетеш какво става в главата на човек.

Малкият човек се зачерви и кротко последва Солтърс.

— Вдигай котва! Бързо! Давайте да се махаме от това проклето място — извика Диско. Никога заповедта му не беше така бързо изпълнявана.

— Какво, по дяволите, мислиш, че означава всичко това? — запита Дългия Джек, докато отново си пробиваха път, потни, мокри до кости, удивени.

— На мен ми се струва така — обади се Диско от щурвала, — така: видяха сметката на „Джени Кушмън“...

— Но той, ние видяхме как един от тях мина оттук — изхълца Харви.

— И това, разбира се, като че ли върна Пен на брега, изхвърли го, струва ми се, чак в Джонстаун и той си спомни, че е Джейкъб Болър и всичко останало. Докато успокояваше Джейсън, нещо го извисяваше. Но после, понеже е слаб, тези устои се снишиха и изчезнаха. Умът му отново се замъгли и сега е пак в морето. Така ми се струва.

Всички решиха, че Диско е напълно прав.

— Ако Пен беше останал Джейкъб Болър — забеляза Дългия Джек, — това щеше да съсипе Солтърс. Забелязахте ли изражението на лицето му, когато Пен попита кой се е грижил за него през всичките тези години? Как е, Солтърс?

— Спи като мъртъв. Заспа сякаш е дете — отговори Солтърс, движейки се на пръсти. — Разбира се, ще яде чак когато се събуди. Срещали ли сте някога такъв талантлив проповедник? Той изтръгна завинаги младия Оли от морето. Така поне вярвам. Джейсън се гордеше страшно много с момчето си и през цялото време ми се струваше, че това е наказание за преклонението му пред идоли.

— Има и други като него — промърмори Диско.

— Но това е различно — бързо отвърна Солтърс. — Пен не е толкова зле. Аз само изпълнявах дълга си към него.

Тези гладни мъже чакаха цели три часа, докато Пен се появи отново, напълно успокоен, забравил всичко. Вярваше, че станалото е било само лош сън. После запита защо всички са така мълчаливи, но те не можеха да му отговорят.

През следващите три-четири дни Диско използваше безмилостно всички на борда. Когато не можеха да излизат в морето за риба, изпращаше ги в трюма, за да подреждат запасите на кораба така, че да остане повече място за рибата. Те подредиха стоката на куп от стената на кабината до плъзгащата се врата зад печката на бака. Диско им показва изкуството да подреждат товара така, че шхуната да се движи най-бързо. Екипажът беше непрекъснато зает и духовете на всички се успокоиха. Дългия Джек гъделичкаше Харви с края на въжето, тъй като според голуееца той бил „тъжен като болна котка за нещо, което не може да се промени“. В тези мрачни дни Харви размишляваше за много неща и изповяда на Ден мислите си. Двамата с Ден се укротиха до такава степен, че дори вече искаха разрешение да си вземат от пържената риба, вместо да крадат тайно.

След около седмица двамата за малко не обърнаха „Хети С.“ с един безразсъден опит да прободат акула със стар нож, привързан за прът. Животното настървено се блъскаше в лодката и очакваше да му подхвърлят дребна риба. И за тримата в лодката беше истинско щастие, че се измъкнаха живи.

Най-накрая, след играта на „сляпа баба“ в мъглата, една сутрин Диско извика надолу към бака:

— Бързайте, момчета! Стигнахме до града!

ГЛАВА VIII

До края на живота си Харви не би могъл да забрави картината, разкрила се пред очите му. Слънцето, което не бяха виждали почти цяла седмица, се показва на хоризонта и хвърли ниски червени отблясъци върху платната на три флотилии закотвени шхуни — една на север, една на запад и една на юг. Трябваше да има стотина кораба от най-различен вид и направа. По-далеч беше хвърлил котва и един френски кораб с правоъгълни платна. Всички те се полюшваха, като че ли се навеждаха и си правеха взаимно реверанси. От всяка шхуна се спускаха лодки като пчели от препълнен кошер и глъчката от гласовете, тракането на въжета и скрипци, плясъкът на веслата се носеше надалеч. Платната бяха с най-различни цветове — черни, перлено сиви и бели. Когато слънцето се възкачи на хоризонта, откъм мъглите на юг изникнаха още много лодки.

Те се струпваха на куп, разделяха се, събираха се отново, всички устремени в една посока. Мъжете се поздравяваха, подсвиркваха, подвикваха и пееха. По повърхността на водата се носеше изхвърлен от корабите боклук.

— Това наистина е цял град — възкликна Харви. — Диско беше прав. Това е град!

— Не е голям — каза Диско. — Около хиляда души живеят тук, а отгатък е Девата — той посочи едно празно пространство, където не се виждаха лодки.

„Тук сме“ заобиколи северната флотилия. Диско махаше с ръка на многобройните си приятели и хвърли котва така изкусно, като че бе със състезателна яхта на финал. Флотата на Бенкс отминава с мълчание доброто мореходство, а на некадърниците се смеят всички.

— Дойде време за мойвата — извикаха от „Мери Чилтън“.

— Добре ли върви? — запитаха от „Крал Филип“.

— Хей, Том Плат! Ще дойдеш ли днес на вечеря? — обади се от „Хенри Клей“. Въпроси и отговори се кръстосваха във всички посоки. Хората се бяха срещали по-рано, бяха ловили риба с лодки в

мъглата и няма друго място в морето, където да се разменят клюки, както на Бенкс. Изглежда, всички бяха осведомени за спасението на Харви и питаха дали вече можеше да си изкарва хляба сам. Младите се закачиха с Ден, който веднага в тон, остроумно се осведомяваше за здравето им, обръщайки се към тях с градските им прякори, което съвсем не им се нравеше. Сънародниците на Манюел му бърбореха на техния език. Дори мълчаливият готвач беше яхнал утлегара и разговаряше на галски с един свой приятел, черен като него. След като завързаха шамандури на въжето на котвата, лодките се спуснаха напред и се присъединиха към тълпа от други лодки, закотвени на около миля разстояние. Шхуните се люлееха и гмуркаха на безопасно разстояние една от друга, подобно на майки-патици, които очакват своята челяд, а малките лодки се разпръскваха встрани като непослушни патенца.

Когато стигнаха до скупчените лодки, ушите на Харви пламнаха, тъй като отвсякъде чуваше забележки за своето гребане. Край него бърбореха на диалекти, които се срещат от Лабрадор до Лонг Айленд. В тях се примесваше португалски, неаполитански, френски, езикът на франките, галски. Отвред долитаха песни и викове, ругатни. Изглеждаше, че той е прицелената точка на всички. За първи път в живота си се стесняваше. Може би причината за това беше, че напоследък бе живял тъй дълго само сред рибари — същите диви лица, които сега се появяваха и изчезваха в клатушкащите се малки лодки. Леки, дълги вълни, разделени на около шестстотин метра една от друга, се надигаха бавно и върху гърбиците им разноцветните лодки се нареждаха в редици. Там те се задържаха за миг и се открояваха като прекрасен фриз на фона на небето, а мъжете в тях ръкомахаха и приказваха. В следващия момент отворените устни, махащите ръце и голите тела изчезваха, докато дойдеше друга вълна, която носеше свършено нови хора, същински марионетки в куклен театър. Харви се бе захласнал.

— Внимавай! — извика Ден и посочи мрежата, която потапяше. — Когато ти кажа да теглиш, тегли. Пасажът от мойва може да се появи всяка минута. Къде ще останем, Том Плат?

Като блъскаше, разбутваше и дърпаше, като поздравяваше стари приятели тук и се заканваше на отдавнашни врагове там комодорът Том Плат успешно направляваше малката си флотилия към

подветрената страна през гъстата тълпа и веднага трима-четирима започнаха да изтеглят котвите си с намерение да се приютят на завет при „Тук сме“. Изведнъж се разнесе гръмогласен смях, тъй като една лодка полетя неудържимо напред и собственикът ѝ задърпа въдиците с бясна скорост.

— Притегни въжето! — завикаха двадесетина гласа.

— Какво става? — запита Харви, когато лодката мина покрай тях в посока на юг. — Не е ли на котва?

— На котва е, разбира се, но въжето ѝ е хлабаво — обясни със смях Ден. — Някой кит се е оплел в него. Дърпай, Харв! Ето ги!

Морето около тях като че се покри с облаци и притъмня, а след това водата се накъдри от ята дребна сребриста риба. В едно пространство от около пет или шест акра заподскача треска като пъстърва през май. Зад пасажа от треска няколко сиво-черни кита разпенваха водата.

Тогава всички започнаха да крещат и да теглят котвите си, за да бъдат заедно с групата. Съседните въдици се объркваха и всеки си казваше първото, което му идваше на езика. Дърпаха яростно въжетата, заплашваха и наставляваха другарите си. Дълбоката вода се пенеше като току-що отворена бутилка с газирана вода и треска, хора и китове заедно се нахвърлиха към нещастната стръв. Мрежата на Ден едва не събори Харви. Но в цялата дива неразбория Харви все пак успя да съзре малкото злобно око на кита, който плуваше по повърхността на водата, и както му се стори намигаше. Този поглед той не би могъл да забрави — напомняше му много погледа на слоновете в цирка. Въдиците на три лодки се оплетоха и безгрижните морски ловци трябваше да ги извлекат на половин миля разстояние, за да ги оправят.

След малко мойвата изчезна и пет минути по-късно тишината се нарушавате само от свистенето на въдиците, хвърлени отново в морето, и от пляска на треската и на по-едрите риби, които рибарите набучваха. Беше чудесно да се лови риба. Във водата Харви наблюдаваше сребристите треска, която се придвижваше бавно, на пасажи. Рибите налапваха въдиците, тъй както си плуваха. Законът на Бенкс твърдо забранява повече от една кука на въдица, когато лодките са при Девата или из плитчините на Изток, но лодките бяха така близо една до друга, че дори единичните куки се закачаха и Харви трябваше да се разправя едновременно с един дребен космат човек от

Нюфъндлънд, който ловеше от едната му страна, и с един креслив португалец, който беше от другата.

Под водата въжетата се заплитаха много по-лошо, отколкото въдиците. Всеки лодкар беше пуснал котвата си, където на него му се струваше подходящо, и се плъзгаше и гребеше около тази избрана точка. Когато рибата не кълевеше така упорито, на всеки му се искаше да изтегли котвата и да потърси по-добро място, но всеки трети откриваше, че е здраво вързан с четирима-петима свои съседи. Рязането на чуждо въже се считаше за голямо престъпление в областта на Бенкс, но все пак това се случи три или четири пъти през този ден без никакви особени последствия. Том Плат хвана един рибар от Мейн на местопрестъплението и го просна с веслото върху перилото на лодката му. По същия начин Манюел се справи с един свой съотечественик. Но въжето на котвата на Харви беше прерязано, а също и на Пен. Прехвърлиха ги в други помощни лодки, с които закараха на „Тук сме“ рибата от другите лодки. На смрачаване мойвата се събра още веднъж. Настъпи предишната суматоха. Привечер загребаха обратно, за да започнат да солят рибата под светлината на керосиновите лампи, поставени в края на кошарата.

Имаше огромна купчина риба и още докато соляха, заспаха. На следващия ден няколко лодки ловиха риба близо до „Девата“ и Харви, който беше с тях, се взираше надолу във водата към водораслите, покрили тази самотна скала, която се издига почти двадесет стъпки над повърхността. Там треската беше на цели легиони и важно плуваше над кафявите мъхнати водорасли. Когато рибите кълвяха, кълвяха всички заедно. Същото ставаше и когато спираха. Около обяд работата спря и лодките започнаха да търсят развлечения. Ден забеляза приближаването на „Надеждата на Прага“, чиито лодки се присъединиха към компанията. Някой шеговито подхвърли:

— Кой е най-стиснатият във флотата?

Триста гласа отговориха весело:

— Ник Бре-еди! — това звучеше като организова песен.

— Кой открадна фитилите на лампите? — Ден измисли това.

— Ник Бре-еди! — запяха лодките.

— Кой свари супа от солена стръв? — се провикна някакъв непознат клеветник на около четвърт миля разстояние.

Отново последва веселият хор. Не че Бреди беше особено стиснат човек, но така говореха и флотилията се забавляваше до крайна степен с него. След това откриха един рибар с лодка от Труро. Преди шест години го бяха наказали за това, че използвал въдица с пет или шест куки — „нахалник“, така го наричаха из Плитчините. Естествено кръстиха го Джим Нахалника и въпреки че дълго време се беше крил в Джорджис, когато отново се появи, му беше оказана най-висока чест. Завикаха в хор, който напомняше избухване на фишеци.

— Джим! Джим, о, Джим! Джим Нахалника! — Това се харесваше на всички. И когато един роден поет от Бевърли запя песента „Котвата на «Кери Питмън» няма да издържи и за един цент“, която беше съчинявал през целия ден, а по-късно я пееше в продължение на седмици, лодкарите се почувстваха напълно доволни. След това заразпитваха човека от Бевърли какво прави, след като яде боб, тъй като дори поетите невинаги би трябвало да си позволяват това, което им се иска. Всички шхуни и почти всеки лодкар го повтори. Дали някъде наблизо имаше някой немарлив или нечист готвач? Лодките запяха за него и за храната му. Дали той не беше сбъркал нещо? На флотилията всичко беше разказано от край до край. Може би някой беше откраднал тютюна на другаря си? За това се разправяше навсякъде и името му преминаваше от вълна на вълна. Непогрешимото чувство на Диско, пазарската лодка на Дългия Джек, продадена преди много години, момичето, по което въздишаше Ден — на това място Ден, разбира се, се ядоса, — лошият късмет на Пен с котвите, възгледите на Солтърс за торенето, хубавите корабни макети, които Манюел майстореше, и това, че Харви държеше веслата по женски — всичко беше описано до най-малки подробности. Около тях мъглата се стелеше на сребърни талази, в тях проблясваше слънцето и гласовете им ехтяха като гласове на невидими съдии, произнасящи присъди.

Лодките кръстосваха надлъж и шир, ловяха риба, разпиляваха се, докато излезе мъртво вълнение. Тогава се раздалечиха за по-голяма безопасност. Някой се обади, че ако мъртвото вълнение продължи, Девата ще се сгромоляса. Един дързък голуеец, който беше дошъл тук с племенника си, не повярва, вдигна котва и стигна с гребане до самата скала. Много гласове им викаха да се върнат обратно, а други ги насърчаваха да останат там. Големите вълни с гладки гърбове минаваха на юг, издигаха лодката високо, високо в мъглата и после отново я

отпускаха в надиплената вода, която я притегляше навътре, и там лодката се завърташе около котвата си на една-две стъпки от скритата скала. Това беше игра със смъртта, сякаш предизвикваха съдбата. Рибарите наблюдаваха в неловко мълчание. Най-после Джек не издържа, настигна земляците си и тайно преряза въжето им.

— Не чувате ли, като ви викаме? — скара им се гой. — Дърпайте, дърпайте, за да се спасите, нещастници! Гребете!

Мъжете ругаеха и се опитваха да спорят, но лодката ги отнесе. Следващата голяма вълна ги отхвърли по-високо и те се забавиха малко като човек, който се препъва в килим. В същото време всички, които наблюдаваха, изреваха в хор. Девата полетя нагоре на няколко акра от водата, пенестобяла яростна. Страховита картина над плитчините! После отвсякъде горещо поздравяваха Дългия Джек. Голуейците не смееха да проговорят.

— Не беше ли красиво? — възкликна Ден, който се въртеше като малко тюленче у дома си. — Такива вълни се редуват на всеки половин час, за да може да се набере голяма вълна. На какъв интервал се движат, Том Плат?

— На всеки петнайсет минути, и то точно на минутата. Харв, ти стана свидетел на най-голямото събитие на Бенкс, а ако не беше Дългия Джек, щеше да видиш жертви.

Откъм мястото, където мъглата беше по-гъста, се чува весели гласове. На шхуните забиха камбани. Един голям барк си пробиваше внимателно път през мъглата. Ирландците го посрещнаха с резове и крясъци:

— Заповядай при нас, мила!

— И тези ли са французи? — запита Харви.

— Не виждаш ли? Лодката е от Болтимър. Трепери от страх. Ще ги накараме да съжаляват, че са дошли дотук. Предполагам, че шкиперът ѝ за първи път се среща с толкова голяма флотилия.

Баркът беше черен, напет осемстотинтонен. Главното му платно висеше закачено с клуп, а марселът му потропваше нерешително от слабия вятър, който ги носеше напред. Баркът е най-нежното от всичките деца на морето и този висок, изпълнен с неувереност кораб, с прикрепена фигура на носа, боядисана с бяла и златна боя, изглеждаше смутен, объркан, също като жена, повдигнала полите си, за да пресече кална улица, под подигравателните подвиквания на хулиганите.

Положението на барка беше точно такава. Французите знаеха, че се намират близо до Девата, слушаха подвикванията около себе си и опипваха пътя си. Ето една малка част от това, което танцуващите наоколо лодки й подмятаха:

— Каква Дева? За какво говорите? Та това е неделна утрин в Льо Хейв. Върнете се у дома си да изтрезнеете.

— Връщайте се, костенурки такива! Върнете се и предупредете, че идваме след вас.

Половин дузина гласове говореха едновременно в хармоничен хор, докато кърмата пропадеше надолу е люлеене и пръскаше мехури в браздите между вълните.

— Дръж здраво! Дръж здраво да спасиш кожата си! Сега си на върха.

— Надолу! Право надолу! Пусни всичко!

— Всички на помпите!

— Свали кливера!

В този момент шкиперът загуби контрол над нервите си и започна да ругае. Ловенето на риба беше преустановено моментално, за да му отговорят, и тогава той научи много любопитни факти за барка си и за следващото пристанище, където щеше да се отбие. Питаша го дали е застрахован и откъде е откраднал котвата си, тъй като, казваха те, тя принадлежала на „Кери Питмън“. Нареккоха лодката му кална гемия и го обвиниха, че изхвърля боклук, за да изплаши рибата. Предложиха му да го изтеглят и да го закарат при жена му, а един безочлив младеж се плъзна почти под извитата и задна част на кораба, удари по стената с разперена длан и изрева:

— Веднага се омитайте!

Готвачът изпразни една кофа пепел над него, а онзи в отговор му запрати рибени глави. Екипажът на барка хвърляше парченца въглища от камбуза, а лодкарите заплашиха, че ще се качат на борда и ще „откъртят горната му палуба“. Ако се намираше в истинска опасност, щяха да го предупредят веднага, но като го видяха, че се отправя към Девата, те най-пълноценно използваха възможностите си. Шегите престанаха, когато откъм скалата отново долетя рев, половин миля откъм наветрената страна. Измъченият барк спусна всички платна и лодките разбраха, че си отива посрамен.

През цялата нощ Девата стена пресипнало. На сутринта над сърдитото, разпенено до бяло море флотилията поклащаше мачти в очакване на водач. Нито една лодка не беше спусната до десет часа. Когато двамата Джералдовци от „Окото на деня“ решиха, че настъпва затишие, нещо, което не беше вярно, й дадоха пример. Само за една минута половината лодки ги последваха, подхванати от големите вълни. Трууп обаче остави всички на борда на „Тук сме“, за да солят риба. Той не виждаше смисъл в такива „рискове“ и когато същата вечер се разрази буря, те имаха удоволствие да приемат измокрени и премръзнали гости, щастливи, че са намерили подслон от бурята. Момчетата стояха при въжетата за лодките с фенери, другите бяха готови да теглят, като с едно око следяха помитащата вълна, която можеше да ги накара да оставят всичко, за да спасят живота си. В тъмнината кънтеше вик „лодка, лодка!“ Те я закачаха с кука и измъкнаха някой подгизнал рибар. Скоро палубата им се препълни с лодки и легла за пострадалите. Пет пъти по време на вахтата Харви и Ден скачаха към предната рейка, която се удряше в утлегара, и висяха на ръце, крака и зъби, за да привържат с въжета мокрите платна, когато някоя голяма вълна заливаше палубата. Една лодка беше разбита на трески и морето подхвана човека, удари главата му в палубата и му разби челото, а при зазоряване, когато бушуващата вода блещукаше белезникаво в краищата на студените вълни, един нещастник, посинял като мъртвец, се довлече с плуване. Едната му ръка беше счупена, а той все питаше за брат си. На закуска имаше седем души повече от обикновено — един швед, един шкипер от Чатъм, едно момче от Хенкок, щат Мейн, един от Дъксбъри и трима от Провинстаун.

На следващия ден флотилията подели корабокрушенците и въпреки че никой нищо не говореше, всички се хранеха с по-голям апетит, когато лодките съобщаваха една след друга, че са с пълен екипаж. Само няколко португалци и един старец от Глостър се бяха удавили. Имаше много ранени и контузени, на две шхуни вятърът скъса въжетата и ги отвя на юг на три дена път. На един френски кораб умря човек — това беше същият барк, който размени тютюн с „Тук сме“. В една влажна утрин той потегли съвсем тихо със свалени платна. През малкия ръчен далекоглед на Диско Харви видя, че през борда спуснаха продълговат вързоп, без каквито и да са погребални церемонии. Едва през нощта, когато бяха на котва, над обсипаната със

звезди вода се разнесе печална песен, наподобяваща химн. Пееха много бавно:

*Платната, които се увиват
и се наклонят под напора на вятъра,
ме отнасят.
О, света Богородице,
моли бога за мен.
Сбогом мое отечество,
сбогом, Квебек!*

Том Плат отиде на френския кораб, тъй като, каза той, умрелият е негов брат-франкмасон. Излезе, че една вълна прегънала на две нещастния човек в долния край на бушприта и му беше пречупила гръбнака. Новината се разнесе като мълния, защото, противно на общоприетия обичай, французите разпродаваха вещите на умрелите. Той нямал приятели нито в Сен Мало, нито в Микелон. Всичко, което останало от него, беше изложено над кабината — от червената му плетена шапка до кожения колан с нож. Ден и Харви бяха с „Хети С“, на двадесет сажена дълбочина и естествено отидоха и се присъединиха към тълпата. Наддаването продължи дълго. Поседяха, докато Ден купи ножа, който имаше особена месингова дръжка. Когато се спуснаха отново и загребаха под ръмвящия дъжд, носени от лекото вълнение, стана им ясно, че ако не обръщаха внимание на въжетата, можеше да им се случи някоя неприятност.

— Добре би било да се погреем — каза Дек и потрепери под мушамата. Загребаха към сърцевината на бялата мъгла, която, както обикновено, се спусна без предупреждение.

— Има едно проклето течение тук някъде наоколо и затова не мога да използвам инстинкта си — рече Ден. — Изтегли котвата, Харви. Докато се вдигне мъглата, ще ловим риба. Сложи най-тежкия си лот. За тази вода и килограм и половина да сложиш, пак няма да е много. Виж как се затягат вече въдиците.

Пред носа на лодката водата слабо се пенеше. Някакво едва доловимо течение държеше въжето ѝ съвсем опънато. Мъглата беше гъста като овесена чорба и краят на лодката не се виждаше. Харви

вдигна яката си и се сви над парапета с вид на отегчен навигатор. Мъглата вече не го плашеше. Известно време ловиха риба мълчаливо и откриха, че треската кълве добре. Тогава Ден извади ножа от ножницата и изпробва острието му на перилото.

— Чудесен е — каза Харви. — Как успя да го вземеш така евтино?

— Заради глупавите им католически предубеждения — отговори Ден и заби лъскавото острие. — Те не обичат да взимат оръжията на мъртъвците, така да се каже. Видя ли как аристократите французи отстъпиха, когато поисках да го взема?

— Но наддаването не е крадене на вещи на умрелия. Това е бизнес.

— Знам, че не е, но нищо не можеш да направиш срещу предубежденията. Това е едно от преимуществата да живееш в прогресивна страна. — И Ден започна да си подсвирва:

*О, Дъбъл Течърз, как си?
Показва се сега Източният бряг.
Скоро ще видим момчетата и момичетата,
като пуснем котва в Кейп Ен.*

— Защо тогава онзи моряк от Ийстпорт не наддаваше? Той купи ботушите му. Хората от Мейн не са ли прогресивни?

— От Мейн? Ами! Те са прости, пък нямат и достатъчно пари, за да си боядисат къщите. Виждам съм ги. Онзи от Ийстпорт ми каза, че ножът е бил употребен — така му казал френският капитан миналата година на френския бряг.

— Дали е намушкал някого? — Харви изтегли рибата от въдицата си, сложи отново стръв и я хвърли във водата.

— Намушкал е, разбира се. Когато чух това, още повече ми се прииска да го купя.

— Господи! Не знаех — възкликна Харви, като се обърна. — Ще ти дам един долар за него, когато... си получа заплатата. Слушай, ще ти дам два долара.

— Наистина ли? Толкова ли ти харесва? — изчервявайки се, попита Ден. — Добре, ще ти призная, аз всъщност го взех за тебе, но

не смеех да ти го дам, преди да разбера дали ти харесва. Отсега нататък е твой. Заповядай, Харви, тъй като ние сме другари по лодка и така нататък, и прочие, и прочие. Вземи го!

Той го подаде с колана и ножницата.

— Но слушай, Ден... Не виждам...

— Вземи го! На мене не ми трябва. Нека бъде твой.

Невъзможно беше да се устои на изкушението.

— Ден, ти си истински благородник — промълви Харви. — Ще го пазя до края на живота си.

— Радвам се, че ти харесва — засмя се Ден доволен и след това побърза да смени темата: — Като че въдицата ти се разклати.

— Трябва да се е оплела — отговори Харви, но преди да дръпне въдицата, закрепил колана около кръста си и с голямо удоволствие чу как ножницата се удари в седалката. — На работа! — извика той. — Въдицата като че се е заплела на дъното в ягоди. Тук дъното е пясъчно, нали?

Ден се наведе и подръпна внимателно.

— Камбалата прави така, ако няма настроение. На дъното няма ягоди. Дръпни един-два пъти. Тогава тя ще я пусне. По-добре да я изтеглим, за да се уверим.

Започнаха да теглят заедно и бързо навиваха въжето около кнехта, докато тежестта бавно се издигаше.

— Дърпай! — подканяше Ден, но неочаквано нададе остър писък. От водата изплува тялото на мъртвия французин, погребан в морето преди два дни! Куката го беше подхванала под дясната мишница и изправен той се олюляваше напред-назад. Главата и раменете му стърчаха над водата, ръцете му бяха вързани отстрани, а лицето му не се виждаше. От ужас момчетата се строполиха на дъното на лодката едно върху друго и останаха там, а в това време тялото се люлееше на изтеглената въдица отстрани на лодката.

— Течението, течението го е довлякло насам! — прошепна Харви с побелели устни, докато опипваше закопчалката на колана.

— О, господи, Харв! — стенеше Ден. — Побързай! Той е дошъл за него. Дай му го! Свали го!

— Не го искам! Не го искам! — викаше Харви, — но не мога да напипам токата.

— Бързай, Харв! Той е на въдицата ти!

Харви се изправи, за да откопчее колана. В този момент главата, която беше сякаш без лице и от която се стичаха струйки вода, застана пред очите му.

— Той е съвсем вдървен — прошепна на Ден, който измъкна ножа си и преряза връвта. Харви изхвърли колана далеч в морето. Тялото цопна във водата и потъна, Ден предпазливо се изправи на колене, а лицето му беше по-бяло от мъглата.

— Той дойде за него. Дойде да си го прибере. Веднъж видях как на една мрежа се беше закачил някакъв труп, но тогава не ми направи впечатление. Да знаеш, че този дойде нарочно при нас.

— Да не бях, да не бях вземал ножа. Тогава щеше да се хване на твоята въдица.

— Все едно. И двамата се изплашихме като деца. Но, Харв, видя ли главата му?

— Как да не съм я видял! Никога няма да я забравя. Слушай, Ден, не смятам, че е било нарочно. Течението го е довлякло.

— Течението ли! Той дойде за колана си, Харв. Погребаха го на шест мили на юг от флотилията, а сега сме на две мили от това място. Казаха ми, че са го вързали с верига, дълга един сажени и половина.

— Чудя се какво ли е правил с ножа — там на френския бряг?

— Сигурно нещо лошо. Представи си, че трябва да се яви с него пред Страшния съд, тогава... Какво правиш с рибата?

— Хвърлям я през борда... — каза Харви.

— Защо? И без това няма ние да я ядем.

— Няма значение. Когато си свалях колана, се наложи да го погледна в лицето. Ти можеш да си запазиш своя улов. Аз обаче се отказвам от моя.

Ден не каза нищо, но изхвърли и своята риба.

— Май че си е по-добре в гемията — промърмори той най-накрая. — Бих дал месечната си заплата само да се вдигне по-скоро мъглата. В ясно време не ще видиш това, което виждаш в мъгла. По-добре все пак, че излезе по този начин, вместо да беше дошъл по водата. А той би могъл и да върви.

— О, недей, Ден! Сега сме точно над него. Предпочитам да съм на борда и чичо Солтърс да ме бие.

— Скоро ще започнат да ни търсят. Подай ми сирената! — Ден взе тенекиената сирена, но се спря, преди да я надуе.

— Хайде — подкани го Харви. — Не ми се стои тук цяла нощ.

— Страхувам се, че мъртвият ще направи нещо. Един човек ми разказа веднъж, че пътувал с шхуна, където не смеели да надуют сирената за лодките, тъй като шкиперът — не онзи, с когото бил в момента, а капитанът, който водил кораба пет години преди това, бил удавил едно момче в пияно състояние. Оттогава това момче плавало отстрани и викало: „Лодка! Лодка!“ заедно с останалите.

— Лодка! Лодка! — разцепи мъглата заглушен вик. Отново ги обхвана ужас и тръбата се изплъзна от ръката на Ден.

— Дръж се! — успокои го Харви. — Това е готвачът.

— Не мога да разбера как ми дойде на ум тази глупава история — ядоса се Ден. — Докторът е, съвсем съм сигурен.

— Ден! Дени! О-о-о, Ден! Харв! Харви! О-о-о, Харви-и!

— Тук сме! — извикаха двете момчета в един глас. Чуваха пляска на весла, но не видяха нищо, докато готвачът, изпотен и мокър, не се сблъска с тях.

— Какво стана? — скара им се той. — У дома ще ви бият.

— Нека ни бият? Мечтаем за това — каза Ден. — Каквото и да е, у дома е най-добре. Ние нещо се разтревожихме тук. — Готвачът им хвърли въже и Ден му разказа случилото се.

— Да-а-а! Дошъл е за ножа си — каза той най-накрая.

Никога дотогава малката люлееща се „Тук сме“ не им се беше струвала такъв уютен и приятен дом, както когато готвачът, изплувал от мъглата, ги отведе обратно на нея. От кабината примамливо просветваше светлина, усещаше се апетитната миризма на топла храна. Чудесно беше да чуят гласовете на Диско и останалите, всички живи и здрави. Облегнати на перилата, те им обещаваха първокласен бой. Но черният готвач беше голям дипломат и стратег. Той не качи лодките, преди да разкаже най-важните факти от станалото. Докато обясняваше, че Харви бил талисман и унищожил лошата магия, лодката му се удряше и отблъскваше от кораба. Едва тогава момчетата се качиха на борда, и то като герои. Вместо да ги бият за причиненото безпокойство, всички започнаха да ги разпитват. Малкият Пен произнесе дълга реч за безсмислието на предразсъдъците. Общото мнение обаче беше против него и в защита на Дългия Джек, който чак до среднощ разказва всевъзможни истории за духове. Под негово влияние никой, освен Солтърс и Пен не се обяви срещу

„магьосничеството“, когато готвачът донесе запалена свещ, брашнена питка, вода и щипка сол върху една дъска и ги хвърли през борда, „за да успокоят духа на французина“, ако той все още е тревожен. Ден запали свещта, понеже той купи колана. Готвачът изсумтя и измърмори някакви заклинания, докато пламъкът на свещта потъна.

Когато след вахта си легнаха, Харви попита Ден:

— Какво ще кажеш за прогреса и католическите суеверия?

— Ха! Мисля, че съм просветен и прогресивен, както всички други, но когато един мъртвец от Сен Мало изплаши две бедни момчета до смърт заради някакъв трийсетцентов нож, е, тогава готвачът може да разполага с мене. Нямам доверие на чужденците, живи или мъртви.

На следващата сутрин всички, с изключение на готвача се срамуваха от суеверието си. Спуснаха се на работа с удвоени сили и си говореха така, сякаш бяха сърдити един на друг.

При последния улов „Тук сме“ се движеше редом с „Пери Норман“; състезанието се водеше така близо, че флотилията се раздели на две, дори някои се обзаложиха. Всички членове на екипажа работеха с въдиците или пък соляха, докато заспиваха на местата си. Започваха преди зазоряване и свършваха, когато вече нищо не се виждаше. Дори готвачът се беше включил и подаваше рибата. Харви пренасяше сол от трюма, а Ден помагаше в осоляването. За техен късмет един от „Пери Норман“ падна от бака и си навехна глезена и „Тук сме“ спечели надпреварата. В кораба не би могла да се вмести повече нито една риба, но Диско и Том Плат товареха, натъпкваха и затискаха рибката маса с големи камъни от баласта и все оставаше „само един ден работа“. Диско не им казваше докога щеше да продължи работата. Една сутрин той отиде до лазарета зад кабината и донесе оттам големия грот. Това стана в десет часа. Платното беше свалено, по пладне издигнаха грота и марсела. Отвсякъде надойдоха лодки, които предаваха писма за в къщи. Всички им завиждаха на късмета. Най-накрая изчистиха палубата, издигнаха флага — така според обичая трябваше да отплава първата лодка от Бенкс, вдигнаха котва и тръгнаха. Диско даваше вид, че иска да събере последните писма, затова придвижваше кораба грациозно около останалите шхуни. Всъщност това беше малката му триумфална процесия и за пета година наред той показваше удивителните си качества на моряк.

Акордеонът на Ден и цигулката на Том Плат придружаваха магическите стихове, които не трябваше да се пеят, докато работата не свърши:

*Хей! Ай! Йохо! Пращайте писма насам!
Работата ни е свършена,
котвата е вдигната!
Сваляйте, сваляйте гротовете, връщаме се
в земята на янките
с хиляда и петстотин квинтала
и хиляда и петстотин квинтала
и още няколкостотин квинтала
за стария Куиро и Гренд.*

Хвърляха последните писма на палубата, завързани около парченца въглища. Хората от Глостър предаваха поръчки за своите жени, любими, както и за собствениците. Докато „Тук сме“ завърши музикалната процесия около флотилията, предните платна трепереха като издигнати за „сбогом“ човешки ръце.

Много скоро Харви откри, че „Тук сме“, която се придвижваше само с пътно платно, и „Тук сме“, която сега с опънати платна взе посока на югозапад, бяха два различни кораба. Щурвалът се движеше по-трудно дори и в спокойно време. Чувстваше се как при вълнение баластът в трюма се местеше от една страна на друга и неспирно бликащите мехури във водата заслепяваха очите.

Диско ги накара да изпънат платната докрай като на състезателна яхта. Ден трябваше да чака на големия марсел, който се оправяше с ръце при всяко обръщане на вятъра. В свободното време бяха на помпите, защото от рибата се изцеждаше сол, която би могла да повреди останалия товар. И тъй като риба вече не се ловеше, Харви имаше време да погледне морето от друга страна. Съвсем естествено ниската шхуна се намираще в най-тясна близост със заобикалящия я свят.

Хоризонтът рядко се виждаше, освен ако някоя висока вълна повдигнеше шхуната, но през повечето време тя трудно си пробиваше път, мъчеше се и се въртеше в разпръснатите, докъдето поглед стига,

сиви, сиво-сини и черни вдлъбнатини, с ивици трептяща пяна. Или се търкаше гальовно в хълбока на някой по-голям воден хълм. Като че ли казваше: „Няма да ми сториш нищо лошо, нали? Аз съм малката «Тук сме»“. След това се плъзгаше, ликувайки тихичко в себе си, докато някое ново голямо препятствие не ѝ се изпречеше. И най-ненаблюдателният не би могъл да не забележи тези неща, понеже те се повтаряха час след час през дългите дни. Харви, който съвсем не беше глупав, започна да разбира и се радва на приглушения припев на вълните, които се разбиваха с непрекъснато ридание; на забързаните над откритите пространства ветрове, подкарали пред себе си лилаво-сините сенки на облаците; на вълшебното разместване на пластове при червените отблясъци на залеза; на събирането и натрупването на утринните мъгли, като че корабчето пробиваше стена след стена над бялата повърхност на соления заслепяващ блясък по пладне; на целувките на дъжда, който се сипеше над хиляди мъртви, гладки квадратни мили; на хладното притъмняване към края на деня; на милионите бръчки по морската повърхност на лунна светлина, когато утлегарът тържествено сочеше надвисналите звезди, а Харви слизаше при готвача, за да си вземе пържена риба с картофи и лук.

Най-приятно за момчетата беше, когато ги оставяха заедно на щурвала. В такива моменти Том Плат се намираще съвсем наблизо, а подветреният парапет се притискаше до разпенената вода и над брашпила се извиваше малка дъга. Тогава челюстите на утлегарите виеха срещу мачтите, шкотовете скърцаха, платната се блъскаха с грохот. Когато се спускаше в някои падини, лодката имаше походката на жена, нагласена с единствената си копринена рокля, след това отново изплаваше, предната част на утлегара беше мокра, а той — устремен и изпълнен с очакване на високите светлини на остров Течърз.

Напуснаха студените зелени води на Бенкс, видяха кораби, натоварени с дървен материал, тръгнаха за Квебек през проливите Сент Лорънс, срещнаха двумачтови кораби от Испания и Сицилия, насочили се към Джърси. Към брега Артимон ги подхвана благоприятен североизточен вятър, който ги закара съвсем близо до светлините на остров Сейбъл — изглед, пред който Диско не се задържа дълго. След него преминаха Уестърн и Льо Хейв и така

стигнаха чак до северния край на Джорджис. Оттам попаднаха в дълбоки води и лодката се понесе весело.

— Домъчния ми за Хети — довери Ден на Харви. — За Хети и за мама. Но ще видиш, че като слезем на брега, морето ще ти липсва. Толкова свикваш с него, че си готов, щом пристигнеш, веднага да тръгнеш отново. Ще останеш ли у нас, докато дойдат вашите? Знаеш ли кое е най-хубавото, когато се върнеш на брега?

— Гореща баня? — попита Харви. Веждите му бяха побелели от изсъхналите пръски.

— И това е хубаво, но нощницата е още по-приятна. Сънувам нощници, откакто свалихме главното платно. Когато си с нощница, можеш да си мърдаш пръстите на краката. Мама сигурно ми е приготвила, нова, прана и мека. У дома, Харви! У дома! Чувства се по въздуха. Идва топла вълна и усещам мириса на дива канела. Чудя се дали ще стигнем за вечеря. Завърти малко наляво!

Платната колебливо пляскаха и се накланяха в задушаващия въздух. Около тях дълбоката синя вода се беше загладила мазно. Трябваше им вятър, а заваля дъжд като остри пръчки, правеше мехури и барабанеше. След дъжда ги настигнаха августовските гръмотевици и светкавици. Двамата легнаха на палубата с голи ръце и крака и мечтаеха за топлата вечеря, която ги очакваше на брега, тъй като земята вече се виждаше ясно. Една лодка от Глостър, излязла за рибамеч, дрейфуваше отстрани. Лодкарят, застанал на малкия бушприт, размахваше харпун, голата му глава беше измокрена от дъжда.

— Всичко е наред! — провикна се весело той, като че ли беше на вахта на презокеански параход. — Улвърмън те очаква, Диско! Какво става с флотилията?

Диско съобщи новините и продължиха пътя си. Разбеснялата се лятна буря бучеше над главите им, светкавиците проблясваха по целия бряг от четири различни места едновременно. Ниският масив от възвишения около пристанището на Глостър, острова Тен Паунд, рибарските заслони и начупената линия от покривите на къщите, всяка рейка и шамандура над водата бяха като ослепителни снимки, които се появяваха и изчезваха по няколко пъти в минута, докато „Тук сме“ пълзеше заедно с прилива, а свирещата шамандура зад тях стенеше и оплакваше. По-късно бурята заглъхна с дълги откъслечни изблици от синкавобяла пяна, следвани от единични тътени като от корабни

минохвъргачки и раздрусаният въздух ехтеше под звездите, след което отново настана тишина.

— Знамето, знамето — сети се Диско отведнъж и посочи нагоре.

— Какво има? — запита Дългия Джек.

— За Ото! На половин мачта. Сега вече ни виждат от брега.

— Съвсем бях забравил. Той не беше от Глостър, нали?

— От Глостър е момичето, за което щеше да се жени тази есен.

— Бог да се смили над нея! — каза Дългия Джек и свали малкото знаме на половин мачта заради Ото, който преди три месеца при Льо Хейв по време на буря беше паднал през борда.

Диско избърса навлажнелите си очи и насочи „Тук сме“ към кея на Улвърмън, като даваше тихо заповеди. Шхуната се заклати край акостирали влекачи и нощните пазачи ги поздравяваха от края на мастиленочерния кей. Това завръщане през нощта изглеждаше на Харви изпълнено с някаква тайнственост. Той чувстваше близостта на земята, усети миризмата на земя след дъжда, чу познатия шум от превключващ двигател, който кашляше в разпределителната станция. От всичко това сърцето му заби по-силно, гърлото му пресъхна, както стоеше до шкота. „Тук сме“ мина край влекач с прожектор, чиято вахта хъркаше, после мракът се сгъсти, от двете страни мъждукаше по един фенер, някой се събуди и изсумтя, хвърли въже, шхуната леко се плъзна до тихия кей под огромни железни навеси, пълни с топъл въздух, и застана там безшумно.

Тогава Харви седна до щурвала разплака се и захълца така, като че сърцето му щеше да изхвъркне. Една висока жена, която стоеше до кантара, се спусна долу в шхуната и целуна Ден по бузата. Тя беше майка му, познала „Тук сме“ още при блясъка на светкавиците. Представиха ѝ Харви, едва след като той се успокои. После Диско ѝ разказа историята му. На зазоряване отидоха заедно в къщата на Диско и докато чакаше да отворят пощата, за да изпрати телеграма на родителите си, Харви Чейн сигурно беше най-самотното момче в цяла Америка. Но интересното е, че Диско и Ден не си развалиха мнението за него, като го видяха да плаче.

Улвърмън не се съгласи изведнъж с цените на Диско, докато Диско, сигурен, че „Тук сме“ беше изпреварила другите лодки от Глостър поне с една седмица, му даде няколко дни, за да преглътне. В това време всички се забавляваха по улиците — Дългия Джек задържа

тролейбуса Роки Нек, по принцип, както каза той, докато кондукторът го пусна без билет. Ден вървеше вирнал високо луничавия си нос, изпълнен с тайнственост, и се държеше много надменно със семейството си.

— Ден, ще ме принудиш да те просна от бой, ако продължаваш да се държиш по този начин — забеляза Трууп замислено. — Откакто сме се прибрали, ти се държиш съвсем като дете.

— Непременно бих го набил сега, ако беше мое дете — забеляза чичо Солтърс кисело. Той и Пен останаха в къщата на Трууп.

— Охо! — Ден се въртеше с акордеона в задния двор, готов да прескочи оградата, ако врагът приближеше. — Татко, можеш да си мислиш каквото искаш, но помни, че съм те предупредил. Твоята собствена плът и кръв те предупреждават! Не е моя грешката, ако си сбъркал в преценката си, но аз ще бъда на палубата да те наблюдавам. А що се отнася до чичо Солтърс, твоята грешка е най-голяма. Ти само почакай и гледай! Ще те разорат като твоята проклета детелина, а аз — Ден Трууп ще разцъфна като зелено дръвче, тъй като не съм си променил мнението.

Диско пушеше с цялото си земно достойнство, обут в красиви чехли.

— И на тебе взе нещо да ти става като на бедния Харв. Вие двамата се кикотите, намигате си и се подритвате под масата. В тая къща няма вече мир — поклати глава той.

— Има много неща да стават — отговори Ден. — Почакай и ще видиш.

Той и Харви излязоха с тролейбуса на изток от Глостър, там скитаха сред храстите от восьчна мирта до фара, лежаха на големите червени камъни и се смяха, докато огладняха. Харви показа на Ден една телеграма и двамата се заклеха да мълчат, докато бомбата избухне.

— Родителите на Харви? — каза Ден е невъзмутимо изражение след вечеря. — Предполагам, че не са нещо кой знае какво, иначе досега щяха да се обадят. Баща му има някакви имоти на Запад. Може и да ти даде пет долара, тате.

— Какво ти казах аз? — обърна се към него Солтърс. — Не пръскай слюнки над яденето, Ден.

ГЛАВА ІХ

Колкото и голяма да е скръбта на един мултимиллионер, той като всеки най-обикновен работник трябва да продължава своята работа. В края на юни Харви Чейн, старши, пристигна на източния бряг, за да посрещне една съсипана, не на себе си жена, която ден и нощ бълнуваше, че синът ѝ се дави в зелената морска вода. Той я обгради с лекари, опитни медицински сестри, масажистки и компаньони, които лекуваха чрез внушение, но всичко беше безполезно. Госпожа Чейн лежеше и стенеше или разказваше с часове за момчето си на всеки, който проявеше желание да я слуша. Тя вече нямаше син, как щеше да живее занапред? Често я занимаваше въпросът, дали е мъчителна смъртта на удавника, и съпругът ѝ се страхуваше, да не би да се реши да направи някакъв подобен опит със себе си. За своята собствена мъка той говореше малко — едва ли осъзнаваше нейната дълбочина, докато веднъж откри, че прелиства календара на бюрото си с въпроса: „Има ли смисъл да продължавам?“

Никога досега не се бе съмнявал, че един ден, когато момчето завърши колежа, той ще го притисне до себе си и ще го въведе в тайната на богатството си. Тогава това момче, мислеше той, както всички много заети бащи, щеше веднага да стане негов съратник, помощник и съдружник. Щяха да се занижат прекрасни години, в които улегналият възрастен мъж и дръзкият младеж щяха да осъществяват заедно грандиозни проекти. Сега това момче беше мъртво — загубено в морето, както можеше да се случи и с някой от моряците шведи, които пътуваха на корабите му, пренасящи чай. Жена му умираше или може би нещо по-лошо ставаше с нея. Самият той, смазан от армията медицински сестри, доктори, прислужници и обслужващи, отчаян от променливостта на нейните неспокойни капризи, нямаше сили да се изправи срещу многобройните си врагове.

Той настани жена си в новия си, недовършен още палат в Сан Диего, където тя и обкръжаващите я заемаха отделно крило. Обикновено Чейн прекарваше деня в кабинета си, обширна стая с

веранда, заедно със секретаря и машинописката, която беше едновременно и телеграфистка. Четирите компании, собственици на железниците на Запад, водеха помежду си война за цените, в която той трябваше да вземе участие. В дървообработващите му лагери в Орегон беше започнала унищожителна стачка. Законодателната власт в щата Калифорния не симпатизираше на производителите и се готвеше да започне открита война срещу тях.

Ако времето беше друго, той щеше да приеме битката, преди да е започнала, и тогава борбата щеше да бъде безогледна. Ала сега седеше отпуснат, черната му мека шапка беше паднала над носа. Едрото му тяло изглеждаше прегърбено в широките дрехи. Погледът му се рееше от върховете на обувките към китайските джонки в залива и той разсеяно отговаряше на въпросите на секретаря си, който разтваряше съботната поща.

Чейн разсъждаваше какво би му струвало да се откаже от всичко и да се оттегли. Притежаваше големи застраховки, беше си осигурил кралска рента, можеха да живеят в някои от именията му в Колорадо в тесен кръг (това би се отразило добре и на жена му), или да речем във Вашингтон или на някой остров в Южна Каролина. Човек трябваше да забрави намеренията, които не можеше да осъществи. От друга страна...

Ненадейно тракането на машинописката престана. Момичето вperi очи в секретаря, който беше пребледнял.

Той подаде на Чейн телеграма, изпратена от Сан Франциско:

Спасен от рибарската шхуна „Тук сме“ след като паднах през борда на парахода. Чудесно прекарване на Бенкс в риболов. Всичко наред. Чакам в Глостър Масачузетс под грижите на Диско Трууп. За пари и нареждания телеграфирай какво да правя и как е мама. Харви Н. Чейн.

Бащата изгърва телеграмата, облегна глава на бюрото и задиша тежко. Секретарят се спусна за доктора на госпожата. Докторът завари Чейн да се разхожда напред-назад.

— Какво, какво мислите за това? Възможно ли е? Има ли някакъв смисъл? Нищо не мога да разбера — извика той.

— А аз разбирам отлично — каза докторът. — Губя седем хиляди долара на година — това е всичко. — Той си припомни борбата за частна практика в Ню Йорк, която беше изоставил под властната молба на Чейн. С въздишка му върна телеграмата.

— Смятате ли, че може да й кажем? Ако е някаква измама...

— Какъв смисъл има да ви мамят? — отбеляза хладно докторът. — Това може да се провери. Съвсем съм сигурен, че момчето ви е живо.

Влезе прислужницата-французойка, чието високомерно държание отговаряше на голямата ѝ заплата.

— Госпожа Чейн каза, че трябва незабавно да дойдете. Тя смята, че не сте добре.

Господарят на трийсет милиона наведе покорно глава и последва Сюзън. Тънък висок глас викаше от горната площадка на стълбата от бяло дърво:

— Какво има? Какво се е случило?

Вратите не успяха да задържат вика, който миг по-късно разтърси затихналата къща, когато Чейн съобщи новината на жена си.

— Всичко е наред — усмихна се докторът. — Може би единственото медицинско твърдение в романите, което съдържа някаква истина, е, че от радост не се умира, госпожице Кинзи.

— Зная. Сега ще трябва да върша много неща. — Госпожица Кинзи беше от Милуоки, говореше без заобикалки и макар че мислите ѝ бяха заети повече със секретаря, предусети, че я очаква доста работа. Той разглеждаше внимателно голямата карта на Америка на стената.

— Мил съм, тръгваме с частния вагон за Бостън. Уредете връзките! — извика Чейн надолу по стълбите.

— И аз така смятах.

Секретарят се обърна към машинописката и очите им се срещнаха. Погледът ѝ беше изпълнен с очакване, въпреки че тя не беше съвсем уверена в неговата досетливост. Той обаче ѝ посочи да се премести до телеграфа, както генерал дава знак за започване на действията. След това прекара ръка през косата, загледа се в тавана и започна да диктува, докато белите пръсти на госпожица Кинзи се обръщаха към цяла Америка.

— До К. Х. Уейд, Лос Анджелис. „Констанс“ е в Лос Анджелис, нали, госпожице Кинзи?

— Да — госпожица Кинзи кимна между чукането, а секретарят гледаше часовника си.

— Готова ли сте? *Изпратете „Констанс“ — частния вагон и уредете да тръгне оттук в неделя навреме, за да бъде готов следващия вторник за връзка с Ню Йорк, Лимитед на 16-та улица в Чикаго.*

Чук — чук — чук!

— Няма ли по-добро разрешение от това?

— Засега не. Това им осигурява шестдесет часа отук до Чикаго. Няма да спечелят нищо, ако тръгнат направо на изток. Готова ли сте? *Уредете с Лейк Шоър и Мишигън Съдърн да закарат „Констанс“ на Нюйоркската централна гара и оттам през Бъфало и Олбъни до Бостън. Налага се да стигнат в Бостън в сряда вечерта. Да се направи така, че да няма чакане. Предупредете Карниф, Тоуси и Бариз — подпис Чейн.*

Госпожица Кинзи кимна, а секретарят продължи:

— Сега трябва да телеграфираме, разбира се, и на Карниф, Тоуси и Барнз. Готова ли сте? *Карниф, Чикаго. Моля прикачете частния ми вагон „Констанс“ от Санта Фе — 16-та улица следващия вторник вечерта към нюйоркския влак през Бъфало и оттам за Олбъни. — Били ли сте някога в Ню Йорк, госпожице Кинзи? Някой ден ще отидем заедно. Готова ли сте? Прикачете вагона за вечерния влак от Бъфало за Олбъни. Тази телеграма е за Тоуси.*

— Не съм била в Ню Йорк, но зная това! — каза тя и тръсна глава.

— Извинявайте. Сега за Бостън и Олбъни. Барнз. Същите инструкции от Олбъни през Бостън. Тръгва в три часа и пет минути (това няма да пишете), пристига в девет и пет минути. Сряда. Това е всичко, което Уейд ще направи, но си струва да се разтичат директорите.

— Чудесно — провикна се очарована госпожица Кинзи, която би могла да се възхити само на такъв мъж.

— Не е лошо — рече Милсъм скромно. — Сега всеки друг, но не и аз, щеше да загуби трийсет часа и да прекара цяла седмица в

напрежение, вместо да прехвърли вагона от Санта Фе направо до Чикаго.

— А какво ще кажете за Ню Йорк лимитед. Самият Чонси Депю не може да закара своя вагон дотам — подхвърли госпожица Кинзи, която беше дошла на себе си.

— Да, но това не е Чонси. Това е Чейн. Светкавица. За него всичко е възможно. Така да е. Мисля, че няма да е зле, ако телеграфираме и на момчето. Него, все пак, го забравихте.

— Ще питам.

Когато се върна с посланието на бащата, който молеше Харви да ги посрещне в Бостън, той завари госпожица Кинзи да се смее над клавишите. Малко след това и Милсъм се разсмя, тъй като енергичните почуквания от Лос Анджелис гласяха:

Искаме да знаем — защо — защо — защо? Това създава неудобства за всички ни.

После пристигна и съобщение от Топека (от къде на къде и Топека беше замесен, Милсъм не разбираше):

Не стреляй, полковнико. Идваме.

Когато видя телеграмите на изплашените бизнесмени, Чейн иронично забеляза:

— Смятат, че обявявам война. Кажете им, че точно сега нямаме намерение да се бием, Милсъм. Обяснете им защо ще пътуваме. Мисля, че ще е по-добре, ако дойдете и вие, и госпожица Кинзи, макар че не вярвам да свърша някоя работа по пътя. Веднага им кажете истината.

И така истината беше разказана. Госпожица Кинзи чукаше в такт, докато секретарят навсякъде добавяше: „Нека да има мир.“ В заседателните зали на две хиляди мили разстояние представителите на няколко железопътни компании, защитаващи интересите на шейсет и три милиона долара, отдъхнаха. Чейн отиваше да посрещне

единствения си син, който така чудодейно беше възкръснал. Мечката търсеше своето малко, а не спекулации. Всички притежатели на големи жп компании, които точеха ножове за спасяване на финансовия си живот, оставиха оръжията си и му отправиха най-добри пожелания, а половин дузина обхванати от паниката дребни собственици вдигнаха глави и съжаляваха за пропуснатите си по вина на Чейн възможности, който беше заровил томахащата.

За ефира седмицата беше много напрегната, тъй като сега, когато тревогата вече изчезна, хора и градове се надпреварваха да предлагат подслон. Лос Анджелис се обади на Сан Диего и Барстоу, че машинистите от Южна Каролина трябва да бъдат готови в самотните си депа; Барстоу предаде съобщението на Атлантическата и Тихоокеанската линия. От Албукерк новината се разнесе до Ачисън, Топека, управата на Санта Фе и чак до Чикаго. С локомотив, комбиниран вагон и персонал позлатеният частен вагон „Констанс“ щеше да бъде „експедиран“ на две хиляди триста и петдесет мили. Влакът щеше да се движи с предимство пред другите сто седемдесет и седем влака, с които предстоеше да се среща и разминава. Диспечерите и персоналът на всички влакове трябваше да бъдат предупредени. Щяха да бъдат нужни шестнадесет локомотива, шестнадесет машинисти и шестнадесет огняри — най-добрите, които можеха да се намерят. Две минути и половина бяха необходими за смяната на локомотивите, три — за напълване резервоарите с вода и две — за попълване на запасите от въглища.

„Предупредете хората и осигурете необходимите цистерни, тъй като Харви Чейн бърза, бърза, бърза“ — гласяха телеграмите.

— Очакваната скорост е четиридесет мили в час. Диспечерите ще придружават специалната процесия в съответните им отсечки. Нека вълшебният килим се простре от Сан Диего до 16-та улица, Чикаго. Бързайте! Бързайте!

— Ще бъде горещо — забеляза Чейн, когато в неделя на зазоряване тръгнаха от Сан Диего. — Майчице, ще бързаме колкото можем. Не виждам никакъв смисъл отсега да си слагаш шапката и ръкавиците. По-добре легни и си вземи лекарството. Бих изиграл една игра домино, ако днес не е неделя.

— Добре, всичко ще бъде както трябва. Само че когато си свалям шапката, имам чувството, че никога няма да стигнем.

— Майко, помъчи се да поспиш и ще стигнем до Чикаго, преди да усетиш.

— Но, татко, още не сме стигнали в Бостън. Кажи им да бързат.

Снажни машинисти пробиваха път към Сан Бернардино и пустинята Моухави, но все още не развиваха голяма скорост. Жегата на пустинята дойде след топлината на хълмовете, които се простират на изток към иглите и реката Колорадо. В ослепителната светлина вагонът пъшкаше от непосилна жажда. На врата на госпожа Чейн слагаха бучки лед. Влакът с мъка следваше безкрайна дългите наклони близо до Еш Форк, преди Флагстаф, където под далечното сухо небе се простират гори и каменоломни. Стрелката на скоростомера махаше и се удряше насам-натам, нажежени до бяло въгленчета потракваха по покрива и вихрушка прах се всмукваше във въртящите се колела. Персоналът на комбинирания вагон седеше в помещенията си. Хората се задушаваха в ризите с дълги ръкави. Чейн отиде при тях и на висок глас, като заглушаваше рева на машината, им разправяше стари случки, които всеки железничар знае. Той им разказваше за сина си, за неговото чудно спасение. Те кимаха, цъкаха и се радваха заедно с него, питаха за „нея, там отзад“ и дали тя би приела машинистът да отвори вратата. Чейн смяташе, че тя ще се съгласи. Вратите на мощния „огнен кон“ бяха отворени от Флагстаф до Уинслоу, макар че диспечерите протестираха.

Госпожа Чейн в будоара си, където прислужницата-французойка, жълто-бяла от страх, се беше хванала за сребърната дръжка на вратата, охкаше слабо и умоляваше съпруга си да бързат. Когато оставиха пустеещите плажове и осветените от луната скали на Аризона и продължиха пътешествието си в горещината, веригата и свистенето на въздушните тръби им показаха, че са за Куулидж при Континенталния вододел.

Трима смели и опитни мъже — спокойни и уверени, когато започнаха преbledнели, с разтреперани ръце, потънали в пот, когато приключиха работата си, промениха курса им от Албукерк към Глориета и чак отвъд Спрингър, нагоре и нагоре до тунела Рейтън по държавната линия. Оттам полетяха към Ла Джънта. Пред тях се разкри Аркънсоу и се спуснаха по дългия наклон към град Додж. Чейн радостно премести стрелките на часовника си с един час напред.

Във влака се говореше малко. Секретарят и машинописката седяха един до друг на щампосани испански кожени възглавници до задното стъкло и наблюдаваха сливането и разделянето на релсите, които оставаха назад. Предполагаше се, че водят бележки за пътешествието. С незапалена пура между зъбите Чейн се разхождаше нервно между великолепия „Констанс“ и празния съединителен вагон.

През нощта пуснаха електричеството и този луксозно печален палат, разкошно осветен, се движеше през бедни безлюдни местности. По едно време се чу свистенето на цистерна с вода и гърления глас на китаец, звънтенето на чукове, които изпробваха стоманените колелета. Смъмриха някакъв скитник и го прогониха от задната платформа. Последва трополенето на въглища, които се изсипваха в тендера, и най на края ги удари неясен шум от гласове, когато прелетяха покрай някакъв спрял влак. Сега пред тях зееха огромни пропасти, траверсите бръмчаха под краката им или пък се редуваха със скали, които препречваха погледа към звездите. Стръмни възвишения и проломи следваха едни след други и се търкаляха бързо назад, към назъбените планини в края на хоризонта. Влакът се бе втурнал към хълмовете надолу-надолу, докато най-послед стигна равнината.

В град Додж нечия ръка подхвърли един брой от канзаския вестник. В него беше отпечатано интервю с Харви, който очевидно се чувстваше поласкан от инициативата на местния репортер. Журналистът разказваше шеговито за срещата си с по чудо спасения син на Чейн и това успокои донякъде госпожата. Подканата й „бързайте“ се предаваше от персонала към машинистите в Никърсън, Топека и Марселиц. Наклонът на пътя намаляваше и километрите бързо оставаха назад. Сега вече градовете и селата бяха близко и човек чувстваше, че се движи сред хора.

— Не виждам циферблата, така ме заболяха очите. Какво става?

— Движим се с най-добрата възможна скорост, майко. Няма смисъл да пристигнем. Ще се наложи да изчакаме.

— Не ме интересува. Искам да чувствам, че се движим. Седни и ми обясни откъде минаваме.

Чейн седна и й разчете картата. В някои отсечки от пътя поставиха рекорди, които се запазиха до ден-днешен. Двадесетметровият влак изпускаше все същите огромни кълба пара и

се движеше в задуха с бръмченето на гигантска пчела. И все пак скоростта не задоволяваше госпожа Чейн. Жегата, безмилостната августовска жегата я замайваше, стрелките на часовника като че не мърдаха. Кога, кога най-после щяха да пристигнат в Чикаго?

Не е истина, че когато сменяли локомотива във Форд Медисън, Чейн направил на обединеното братство на локомотивните машинисти дарение, което им давало възможност по-късно да се борят срещу него и неговите хора на равни начала. Той платил своите задължения към машинистите и огнярите според заслугите им и банката му най-добре знаеше колко са получили служителите, които проявиха съчувствие към него. Говори се, че последният екип извършил с голямо умение сложното прехвърляне на композицията до 16-та улица, тъй като госпожата най-после задрямала и само всевишният би могъл да помогне на онзи, който би я разбудил.

Един високо заплатен специалист, който трябваше да прехвърли композицията от Лейк Шоър и Машигън Съдърн лимитед до Чикаго се държеше като някакъв пълновластен господар, и не позволяваше да му диктуват как да си върши работата. Въпреки това той се отнесе с „Констанс“ така, сякаш вагонът беше натоварен с динамит и когато служителите възнегодуваха, направиха това шепнешком и с мимики.

— Пфу! — спомняха си хората от Ачисън, Топека и Санта Фе, — бързахме така, като че щяхме да поставим рекорд. Не искахме да раздрусаме болната жена на Чейн. Само си помисли за това. Изминаваме разстоянието от Сан Диего до Чикаго за 57.54. Трябва да им кажеш на онези от източните железопътни линии. А когато решим да поставим рекорд, ще ви се обадим.

За западняка (въпреки че това не звучи приятно за никой град) Чикаго и Бостън са един до друг и някои железопътни линии поддържат това заблуждение. Влакът отнесе „Констанс“ в Бъфало и го остави на централната нюйоркска гара при реката Хъдзън. Видни магнати с побелели бакенбарди и златни амулети по верижките на часовниците си се бяха събрали там, за да поговорят малко за бизнес с Чейн. „Констанс“ се плъзна грациозно по реката Хъдзън към Олбъни и така беше завършено пътуването от бряг до бряг — общо за осемдесет и седем, часа и трийсет и пет минути или три дни, петнадесет часа и половина. Там ги очакваше Харви.

След силно вълнение повечето хора и всички момчета имат нужда от храна. Зад спуснатите завеси, вгълбени в своето щастие, те нахраниха завърналия се блуден син, докато влаковете ревяха напред и назад около тях. Харви яде, пи и разказа на един дъх с много преувеличения приключенията си, а госпожа Чейн го държеше за ръка. От живота на открито и от соления въздух гласът му звучеше поплътно, ръцете му бяха задебелили и грапави, китките му носеха белези от циреи, а ботушите му и дрехите миришеха на риба.

Баща му, привикнал да преценява хората, го наблюдаваше внимателно. Не личеше момчето да е преживяло нещо лошо.

Наистина, той знаеше много малко за сина си, но ясно си спомняше недоволния младеж с лице като тесто, комуто беше приятно „да се обади на стария“, който постоянно разплакваше майка си и се оживяваше само на обществените места и по хотелски балкони, където простодушното богато момче играеше или хокаше прислужниците. Но този добре сложен млад рибар не клинчеше, гледаше го твърдо в очите, говореше ясно и открито и което беше изненадващо, с уважение. В гласа му имаше нещо, което обещаващо, че новият Харви нямаше да се промени.

— Някой го е обуздал — мислеше си Чейн. — Констанс никога нямаше да позволи това. Не вярвам, че Европа щеше да му се отрази по-добре.

— Но защо не си обяснил на този човек Трууп кой си? — повтори майката, след като Харви разду историята си почти двойно.

— Диско Трууп, мила. Най-добрият човек, който някога е управлявал кораб.

— Защо тогава не му каза да те върне на брега? Знаеше, че татко ти щеше да му се отплати десеторно.

— Зная, но той ме считаше за луд. Съжалявам, че го нарекох крадец, когато не намерих парите в джоба си.

— Един моряк ги откри до флагщока онази, онази нощ — изхълца госпожа Чейн.

— Ето това обяснява нещата. Ни най-малко не виня Трууп. Тогава само казах, че няма да работя — поне не на кораб, тръгнал към Бенкс и, разбира се, той ме удари по носа! Потече ми кръв като от заклано прасе.

— Горкото ми дете! Те трябва ужасно да са те обиждали.

— Те бяха прави. Да. След това ми просветна.

Чейн се тупна по крака и се разсмя. Това беше момчето, за което сърцето му жадуваше. За пръв път виждаше подобни блясъци в очите на Харви.

— Старият ми даваше по десет и половина долара на месец, досега ми е платил половината. Запретнах си ръкавите, а Ден ме подкрепяше във всичко. Все още не мога да върша работата на истински мъж. Но мога да управлявам лодка не по-лошо от Ден. Няма да се изгубя в мъгла — поне не много. Имам си мои номера при слаб вятър — при направляването, мила. Умея да слагам стръв на мрежите, зная си въжетата, разбира се, бързо ловя риба. Научих „Джозефъс“ почти наизуст. Мога да правя хубаво кафе. Мисля, че сега съм в състояние да изпия още една чаша, моля. А нямах представа колко работа трябва да свърши човек за десет долара и половина на месец.

— Аз започнах с осем и половина, синко — намеси се Чейн.

— Така ли? Никога не са ми казвали това, сър.

— Никога не си питал, Харв. Някой ден ще ти разкажа, ако ти се слуша. Подай една пълнена маслина.

— Трууп смята, че най-интересното нещо на света е да видиш как другите си изкарват хляба. Много е хубаво да има все пак някой друг да се грижи за прехраната. Но там добре ни хранеха. Най-доброто ядене на Бенкс можеш да получиш. Диско, той ни хранеше превъзходно. Голям човек е той. А Ден — синът му — е мой другар. Имаше и един чичо Солтърс, който непрекъснато бълнуваше за детелина, той също четеше „Джозефъс“. Той още мисли, че съм побъркан. Там беше и бедният малък Пен, той вече наистина е смахнат. Не трябва да му се говори за Джонстаун, защото... И, о-о, вие трябва да се запознаете с Том Плат, Дългия Джек и Манюел. Манюел ми спаси живота. Жалко, че е португалец. Той не говори много, но е музикален. Намерил ме, когато течението ме носело, и ме изтеглил.

— Чудя се как не се е отразило всичко това на нервната ти система — отбеляза госпожа Чейн.

— Защо, мамо? Работих като кон, ядох като прасе и спях като мъртвец.

Това беше твърде много за госпожа Чейн, пред очите, на която отново се мярна трупът на сина ѝ, носен от солените води. Тя се

прибра в стаята си, а Харви се сгуши до баща си, за да сподели чувството на признателност към рибарите.

— Можеш да разчиташ на мене за всичко, което трябва да се направи за хората, Харв. Според думите ти те трябва да са добри хора.

— Най-добрите във флотилията, сър. Можеш да питаш в Глостър — каза Харви. — А Диско все още смята, че ме е излекувал от лудостта. Ден е единственият, на когото си позволих да разкажа за вас, за частните вагони и всичко останало, но не съм съвсем сигурен, че ми повярва. Искам утре да им взема ума, да ги смая. Кажеш, не може ли да се закара „Констанс“ до Глостър? Мама като че ли не трябва да се движи. Във всеки случай утре трябва да свършим с чистенето. Улвърмън ще вземе рибата. Разбираш ли, ние първи се върнахме от Бенкс този сезон и той дава четири долара и двацет и пет цента на квинтал. Но здраво му се опънахме, докато се съгласи на тази цена. И сега бързо искат рибата.

— Искаш да кажеш, че утре ще работиш?

— Обещах на Трууп. Трябва да отида. Донесох сметките с мене — той погледна в омазнената тетрадка с важен вид, който разсмая баща му. — Според моите изчисления има триста, не — двеста деветдесет и четири квинтала още.

— Наеми си заместник — предложи Чейн, за да види какво ще отговори Харви.

— Не бива, сър. Аз водя сметките на шхуната. Трууп казва, че аз работя с цифрите по-добре от Ден. Трууп е много справедлив човек.

Харви погледна часовника, който показваше единадесет и двадесет минути.

— Тогава ще спя тук до три часа и ще хвана товарния влак в четири. Нас от флотилията ни вземат на всякакви влакове.

— Това е идея. Но мисля, че ще успеем да придвижим „Констанс“ за толкова време, за колкото пътува и товарният влак на твоите хора. По-добре сега си легни.

Харви се просна на дивана, изрита ботушите си и заспа, преди баща му да изгаси лампата. Чейн застана да се полюбува на младото му лице под сянката на ръката, отпуснатата върху челото. Между другите неща, които му минаха през главата, беше и мисълта, че може би досега се е отнасял нехайно към задълженията си на баща.

— Човек никога не знае кога поема най-големите рискове — каза си той. — Можеше да бъде и по-лошо от удавяне, но хубаво, че е така. Ако не са му навредили, няма да мога да се отплатя достатъчно на Трууп, това е всичко.

Сутринта донесе свежия полъх на бриза през прозорците. „Констанс“ беше спряла сред товарните вагони в Глостър. Харви беше вече отишъл на работа.

— Сега той пак ще падне през борда и ще се удави — каза майка му горчиво.

— Нека да отидем и погледаме. Да сме наблизко, че да му хвърлим въже в случай на нужда. Никога не си го виждала да работи и да си изкарва прехраната — отбеляза бащата.

— Какви глупости! Като че някой е очаквал...

— Добре, но човекът, който го е наел, е очаквал.

Те тръгнаха надолу сред складовете, пълни с рибарски мушамы, край кея на Улвърмън, където „Тук сме“ се издигаше над водната повърхност. Знамето ѝ все още се развяваше. Всички на борда се трудеха в слънчевата сутрин като мравки. Застанал при главния люк, Диско наглеждаше Манюел, Пен и чичо Солтърс, които се занимаваха с такелажа. Ден носеше тежки кошници, напълнени от Дългия Джек и Том Плат, а Харви с една тетрадка защищаваше интересите на шкипера пред чиновника, застанал на побелелия от сол край на кея.

— Готово! — обади се гласове отдолу. — Дърпай! — викна Диско.

— Ей! — каза Манюел.

— Насам! — отвърна му Ден, носейки кошницата.

След това чуха гласа на Харви, ясен и бодър, който проверяваше тежестта.

Изкараха и последната риба от трюма и Харви скочи от едно въже на два метра към въжената стълба. Това беше най-краткият път до Диско. Подаде му сметките и извика:

— Двеста деветдесет и седем. Трюмът е празен!

— Колко общо, Харв? — попита Диско.

— Осемстотин шейсет и пет. Три хиляди шестстотин седемдесет и шест долара и една четвърт. Да можех и аз да имам дял от нея.

— Не бих казал, че не си го заслужил, Харв. Не ти ли се иска да прескочиш до канцеларията на Улвърмън и да му предадеш сметките

ни?

— Кое е това момче? — Чейн, добре запознат с начина, по който разпитват безделниците, наречени летовници, се обърна с тоя въпрос към Ден.

— Той е нещо като пасажер — беше отговорът. — Намерихме го носен от течението на Бенкс. Паднал от някакъв презокеански кораб, така каза. Беше пасажер, а сега е рибар.

— Изработва ли толкова, колкото изяжда?

— Да-а. Татко, този човек иска да знае дали Харви изработва толкова, колкото изяжда? Искате ли да се качите горе? А за госпожата ще спуснем стълба.

— С най-голямо удоволствие. Няма да ти е трудно, мамичко, и сама ще можеш да погледнеш.

Жената, която в продължение на цяла седмица не можеше да повдигне глава, се покатери по стълбата и застана като поразена сред бъркотията от въжета в задната част на кораба.

— Вие ли се интересувате от Харв? — запита Диско.

— Да.

Дългия Джек подсвирна.

— Ох, Диско — каза той и това беше всичко.

— Аз, аз съм сгрешил в преценките си, и то по-лошо, отколкото хората от Марбълхед — промълви Диско така тихо, като че вятърът донесе думите му. — Не се срамувам да ви го кажа, господин Чейн, смятах, че момчето не е на себе си. Говореше някак странно за пари.

— Така ми каза и той.

— Каза ли ви още нещо? Че го бих веднъж — рече той и хвърли обезпокоен поглед към госпожа Чейн.

— А, да — отговори Чейн. — Бих казал, че това му е сторило повече добро, отколкото каквото и да е друго на света.

— Сметнах, че беше необходимо, иначе нямаше да го направя. Не искам да си мислите, че нашият екипаж обижда момчетата на борда.

— Нямам такива впечатления, господин Трууп.

Госпожа Чейн разглеждаше с внимание всяко лице; светлото, но с твърдо изражение лице на Плешивия Диско; типичната фермерска външност на чичо Солтърс; обърканата простоватост на Пен, тихата усмивка на Манюел, засмения от радост Дълъг Джек, белега на Том

Плат. Наистина, те бяха груби според нейните разбирания, но очите ѝ гледаха със сърцето на майката и тя стана с протегнати ръце.

— О, кажете ми кой го спаси — запита почти разхълцана. — Искам да ви благодаря и да ви благословя — всички ви.

— Господи, това ми е достатъчна отплата — обади се Дългия Джек.

Диско ги представи всички поред. Дори капитанът на някой старинен китайски кораб не би го направил по-добре. Госпожа Чейн бърбореше неразбираемо. Тя почти се хвърли в ръцете на Манюел, когато разбра, че той първи намерил Харви.

— Нима бих могъл да го оставя да се удави? — запита бедният Манюел! — Вие какво бихте направили, ако го бяхте намерили? Е, и какво? Имаме едно добро момче и съм така доволен, че той е ваш син.

— Харви ми каза, че Ден му бил другар през цялото време! — извика тя. — Ден вече се беше изчервил, но стана тъмночервен, когато госпожа Чейн го целуна пред всички по двете бузи. След това я поведоха напред, за да ѝ покажат бака, където тя отново се разплака. Трябваше да ѝ посочат точно на кое легло спеше Харви. Там беше и негърът, който чистеше печката. Той ѝ кимна така, като че с години беше очаквал да я срещне. Опитваха се по двама наведнъж да ѝ разкажат за всекидневния живот на шхуната. Тя седна до гредата и облегна ръцете си, все още в ръкавици, на мазната маса. Жената се смееше с треперещи устни и плачеше.

— И какво ще правим с „Тук сме“ след всичко? — Дългия Джек се обърна към Том Плат. — Тя превърна шхуната в катедрала.

— Каква ти катедрала! — изсмя се Том Плат.

— Можеше, но да беше някой по-приличен и по-чист кораб вместо тази разхвърляна шхуна и да поддържахме горе-долу някакъв ред и да имахме юнги да ни помагат. А сега тя ще подскача по стълбата като кокошка, а ние трябва да се занимаваме с рейките.

— Тогава Харви не е бил луд — обърна се Пен бавно към Мейн.

— Не, наистина, не благодарение на бога — отговори милионерът с нежно снизхождение.

— Би било ужасно, ако е луд. Не виждам нищо по-лошо от това да загубиш детето си. А вашето дете се завърна. Да благодарим на бога за това.

— Привет! — рече Харви, гледайки ги отвисоко от кея.

— Сгреших, Харв. Сгрешил съм — каза бързо Диско и протегна ръка. — Сгрешил съм в преценките си. Но не трябва да ми го натякваш повече.

— Аз ще имам грижата за това — каза Ден със затаен дъх.

— Сега ще тръгваш, нали?

— Е, не преди да изчислите надниците ми, ако искате да имам нещо общо с „Тук сме“.

— Така е. Съвсем забравих — и той му наброи останалите пари. — Ти направи всичко, каквото трябваше, Харви, и то така добре, сякаш си израснал... — Тук Диско се спря. Той съвсем не знаеше как щеше да завърши изречението.

— Тук ли е вашият вагон? — запита Ден дяволито.

— Хайде, елате да ви го покажа.

Чейн остана да разговаря с Диско, с останалите образуваха истинска процесия до депото. Начело на всички вървеше госпожа Чейн. Като видя нашествениците, прислужницата-французойка, нададе вик, а Харви, без да се намесва, ги остави да се чудят на богатствата на „Констанс“. Те ги възприемаха безмълвно — щампованата кожа, посребрените дръжки на вратите, кадифетата, огледалата с позлатени рамки, никела, бронза, кованото желязо, облицовката от редките видове дървета, които растяха на континента.

— Казвах ли ви — тържествуваше Харви. — Казвах ли ви. — Това беше най-голямото му отмъщение и то се виждаше добре.

Госпожа Чейн поръча обяд, за който по-късно Дългия Джек разказваше в общежитието с най-малки подробности. Самата тя им сервираше. Мъже, които са свикнали да се хранят на малки маси по време на морски бури, имат изненадващо скромни и добри маниери при хранене и госпожа Чейн, която не знаеше това, беше удивена. С голямо удоволствие тя би взела Манюел за главен прислужник. Той се държеше съвсем спокойно и боравеше със завидна лекота с изящната стъклария и сребърните прибори. Том Плат си спомни за хубавото време, прекарано на „Охайо“, и за маниерите на чуждестранните владетели, които обядваха с офицерите, а тъй като Дългия Джек беше ирландец, той водеше разговора, докато другарите му се отпуснат.

В кабината на „Тук сме“ бащите се разглеждаха един друг зад пурите си. Чейн разбираше достатъчно добре, че имаше работа с човек, на когото не можеше да предложи пари. Също така знаеше, че

никакви пари не щяха да заплатят на Диско това, което беше направил. Той мълчеше и изчакаше удобен случай.

— Нищо не съм направил за вашето момче, освен че го накарах да работи малко и го научих как да си служи с квадранта — каза Диско. — А колкото до цифри, главата му работи два пъти по-добре от тази на моя син.

— Между другото — запита непринудено Чейн, — какво смятате да правите с момчето си?

Диско премести пурата си и направи с нея красноречив жест към кабината.

— Ден е съвсем обикновено момче. Не ми позволява да му се меся. Когато аз се оттегля, той ще си събере способен екипаж. Не му се иска да се раздели с риболова. Зная това.

— М-м-м! Някога били ли сте на Запад, господин Трууп?

— Веднъж съм ходил до Ню Йорк с лодка. Не съм се движил по железниците. Също И Ден. Солената вода е достатъчно добра за нас. Бил съм почти навсякъде, сред морето, разбира се.

— Мога да му дам възможност да опознае солената вода колкото се може повече, докато стане шкипер.

— Как така? Аз мислех, че сте нещо като крал на железниците. Харви ми каза така, когато... направих грешката.

— Ние винаги сме склонни към грешки. Мислех, че може би ще ви интересува, че притежавам една линия на кораби, които пренасят чай — от Йокохама до Сан Франциско. Шест от тях са железни — около хиляда седемстотин и осемдесет тона всеки от тях.

— Ах, проклетото момче! Той никога не ми е казал. Ето, в това бих се заслушал вместо в онези истории за железопътни линии и карети с понита.

— Той не знаеше.

— Като нещо дребно, което му се е изплъзнало от съзнанието, а?

— Не, аз ги пазех в тайна. Взех „Синята М.“ — товарен кораб по старата линия на Морган и Мак Куейд — едва това лято.

Диско се строполи на мястото си зад печката.

— Велики всемогъщи боже! Предполагам, че се подигравате с мене от самото начало. А знаете ли, че Фил Еърхарт излезе от същия този град преди шест, не, седем години, и сега е помощник-капитан на „Сан Хосе“ с едно прекъсване само от двайсет и шест дни. Сестра му

все още живее тук и редовно чете писмата му на моята жена. Вие сте собственикът на „Синята М.“, товарния кораб?

Чейн кимна.

— Ако знаех това, веднага щях да обърна „Тук сме“ към пристанището.

— Но може би това нямаше да е така добре за Харви.

— Само ако знаех! Само ако той ми беше споменал за тази проклетата линия, щях да разбера! Никога повече няма да вярвам на преценките си.

— Никога. Те имат добри екипажи. Така казва и Фил Еърхарт.

— Радвам се, че имам такава препоръка. Сега Еърхарт е шкипер на „Сан Хосе“. Това, което исках да зная, е — ще ми отстъпите ли Ден за година-две. Ще видим дали няма да можем да направим помощник-капитан от него. Бихте ли го поверили в ръцете на Еърхарт?

— Риск е да се вземе едно просто момче...

— Познавам един човек, който направи повече за мене.

— Това е друга работа. Вижте, не ви препоръчвам Ден, защото той е моя плът и кръв. Зная, че пътищата към Бенкс не са лесни, но той има много да учи. Може добре да направлява кораб, няма друго момче да умее това така добре, но ми се ще да не е така слаб по навигация.

— Еърхарт ще се погрижи за това. Един-два курса той ще бъде юнга, а след това ще напредне. Предполагам, че вие ще се заемете с него през зимата, а на мене ще ми трябва в началото на пролетта. Зная, че е дълъг пътят по Тихия океан...

— Пфу! Ние от нашето семейство — живи или мъртви, сме по цялата земя и по всички морета.

— Но искам да разберете и държа на това. Всеки път, когато искате да го видите, ще ми казвате, аз ще ви уреждам транспорта. На вас няма да ви коства нито цент.

— Ако бихте желали да се поразходите с мене, да отидем у дома, за да съобщите това на жена ми. Аз направих вече толкова грешки в преценките си, че ми изглежда като сън.

Те отидоха до бялата със сини черчевета къща на Трууп, която Чейн оцени за хиляда и осемстотин долара. Една стара лодка в предния двор беше пълна с латинки. Имаше закрит сайвант, превърнат в музей на морски трофеи. Там ги очакваше едра жена, тиха и сериозна

с помътнели от дълго взирание в морето очи. Когато чу предложението на Чейн, тя уморено се съгласи.

— Всяка година само от Глостър губим по стотина души, господин Чейн — каза тя. — Около стотина момчета и мъже. Вече така проклинам морето, като че е живо и може да ме чуе. Бог не е дал на хората котви. Вашите екипажи, разбирам, че тръгват направо и се връщат отново право у дома.

— Право като ветровете, които са ги подгонили. Давам премии за рекордни пътешествия. От стоенето в морето чайт не става по-добър.

— Когато беше малък, Ден играеше в склада и се надявах, че и като порасне, ще се занимава с това. Но когато се научи да кара лодка, разбрах, че няма да се откаже от нея.

— Корабите са с хоризонтални рейки, майко, железни и хубави. Помниш ли какво ти четеше сестрата на Фил, когато получаваше писмата му?

— Никога не съм мислила, че Фил лъже. Той е много смел, както повечето мъже в морето. Ако Ден е способен, господин Чейн, той може да отиде. Завинаги.

— Тя просто ненавижда океана — обясни Диско, — а аз не зная как да ви се отблагодаря.

— Баща ми, най-старият ми брат си отидоха по този начин, а също и двамата ми племенници и мъжът на сестра ми — каза тя и отпусна тъжно глава на гърдите. — Искате ли да знаете как загинаха всички?

Чейн си отдъхна, когато Ден се върна и прие предложението с по-голямо удоволствие, отколкото би могъл да го изрази с думи. Наистина, предложението означаваше ясен и сигурен път на осъществяване на всички желани неща, но Ден повече мислеше как ще командува вахтата на просторната палуба и ще разглежда далечните пристанища.

Госпожа Чейн говори лично с неоценимия Манюел за спасението на Харви. Изглежда, че парите не го привличаха. Притиснат силно, той каза, че би взел пет долара да купи подарък за едно момиче.

— Как бих могъл да приема пари, когато така лесно си изкарвам храната и тютюна? Независимо дали искам или не искам, вие ще дадете нещо, така ли? Е, добре! Щом желаете да ме наградите, направете го по друг начин. Тогава можете да дадете колкото искате —

и той я представи на един намръщен португалски свещеник, който разгъна дълъг, колкото расото му списък на крайно бедстващи вдовици. Понеже беше последователна унитарianка^[1], госпожа Чейн не симпатизираше на убежденията им, но изпълни молбата на този смел млад човек.

Манюел, верен син на църквата си, свърза всички благословии, които бяха отправени към госпожа Чейн заради нейната щедрост, със себе си.

— Това ме успокоява — каза той. — Сега имам опрощение за цели шест месеца. — И тръгна да търси кърпа за момичето, което беше предпочел пред всички останали.

Солтърс замина с Пен, за да изкарат зимата, без да оставя каквото и да е адрес. Той се страхуваше, че тези разточителни милионери с частни вагони ще се заинтересуват прекалено от неговия другар. По-добре беше да отидат на гости при роднини, някъде навътре в страната, докато времето се оправи.

— Никога не ходи при богатите, Пен — заръча той във влака. — Или ще разбия шахматната дъска в главата ти. Ако забравиш името си отново, което е Прат, помни, че принадлежиш на Солтърс Трууп и че ще останеш, където и да си, докато дойда да те взема. Не ги гледай тях, очите им са плувнали в лой.

---

[1] Унитарianец — християнин-сектант, който отрича светата троица. — Б.пр. ↑

ГЛАВА X

Неразговорливият готвач на „Тук сме“ мислеше другояче. Той събра всичките си вещи, загъна ги в кърпа и пристигна с вързопи си на „Констанс“. Черният „доктор“ не търсеше по-висока заплата — за него нямаше значение къде ще спи. Беше му се присънило, че трябва да следва Харви до края на живота си. Опитваха се да го разубедят, говореха му, че между един негър от Кейп Бретон и двама негри от Алабама има доста голяма разлика. Най на края все пак въпросът беше решен от господин Чейн. Идеята да бъде назначен готвач или портиер развесели милионера. Хрумна му, че някой ден Харви ще има нужда от личен прислужник, а този доброволец щеше да бъде по-полезен от петима случайно наети хора. Затова беше хубаво да го оставят, въпреки че се наричаше Макдоналд и ругаеше на галски. Вагона щяха да върнат, в Бостън, откъдето трябваше да отведат негъра на Запад, ако той все още държеше на желанието си.

С „Констанс“, който Чейн дълбоко в себе си презираше, си отидоха и последните остатъци от света на милионерите и той се отдаде на дейна почивка. Глостър беше нов град на нова земя и той възнамеряваше да намери в него подслон, както по-рано намираще във всички градове от Снохомиш до Сан Диего, откъдето бе дошъл. Тук хората изкарваха прехраната си на кривата уличка, която служеше за кей и склад на кораби. Като бизнесмен той искаше да научи тази благородна игра. Хората казваха, че четири от всеки пет рибени кюфтета, които се сервират на неделната закуска в Нова Англия, идват от Глостър и за доказателство го затрупваха с цифри, изчерпателни статистически сведения за лодки, снаряжения, размери на кейове, инвестиран капитал, осолване, опаковане, фабрики, застраховки, надници, ремонт на кораби, печалби. Той води разговори със собственици на големи флотилии, чиито шкипери бяха нещо повече от наемни работници и чиито екипажи бяха почти изцяло сформирани от шведи или португалци. Съветва се и с Диско, един от малцината, които имаха собствен плавателен съд, и сравняваше неговите наблюдения с

обширните си познания. Сядаше върху купчина вериги в някой от магазините за корабни принадлежности и задаваше въпроси с бодрото и неутолимо любопитство на западняк, а целия бряг се мъчеше да разбере „каква, по дяволите, е целта на този човек“. Ходеше в обществените застрахователни заведения и искаше обяснения за неразгадаемите знаци, които всеки ден нанасяха с тебешир върху една дъска. Това го свърза със секретарите на дружествата за защита на вдовиците на рибарите и на сираците от града. Те просеха безсрамно, като всеки от тях искаше да бие рекорда на своята институция. Чейн подръпваше брадата си и ги препращаше към госпожа Чейн.

Тя се настани в общежитие близо до източния край — някакво странно заведение, в което очевидно пансионерите се разпореждаха сами. Покривките бяха най-обикновени — на карета в бяло и червено. Наемателите явно се познаваха от години. Ако бяха гладни, можеха да стават посреднощ, за да си приготвят например зайци по уелски. На втората сутрин от престоя си госпожа Чейн свали диамантените си скъпоценности, преди да слезе на закуска.

— Те са изключително приятни хора — довери тя на съпруга си, — така непосредствени и приятелски настроени, независимо че почти всички са от Бостън.

— Това не е простота, майчице — възрази ѝ той и отправи поглед към камъните зад ябълковите дръвчета, между които бяха опънати техните хамаци. — Това е нещо друго, което ние, което аз нямам.

— Не може да бъде — рече тихо госпожа Чейн. — Тук няма жени, чиито рокли да струват по сто долара. А защо ние...

— Зная мила. Ние имаме, разбира се, ние имаме. Мисля само, че това е стилът на Изтока. Добре ли се чувстваш?

— Не виждам много Харви, той е непрекъснато с тебе, но вече не съм така нервна както преди.

— Не съм се чувствал така добре, откакто Уили почина. Едва сега разбрах, че имам син. От Харви ще излезе свястно момче. Имаш ли нужда от нещо, мила? Да подложат ли възглавничката под главата ти? Добре, ние ще идем надолу към кея и там ще останем малко.

През тези дни Харви следваше баща си като сянка. Двамата често се разхождаха заедно и Чейн винаги намираще оправдание за това, че слага ръката си върху развитите рамене на Харви. Харви откри

и се възхити от нещо, на което по-рано не беше обръщал внимание — странната сила на баща му да прониква в същността на нещата, които научаваше от хората по улицата.

— Как ги караш да ти разкажат всичко, без да споделяш мислите си? — запита го синът му, когато излизаха от склада за такелажни принадлежности.

— В живота си съм се срещал с доста хора, Харв. Предполагам, че вече съм се научил да ги преценявам. Познавам също така добре и себе си. — Те приседнаха на кея, съвсем близо до морето и той продължи: — Хората винаги могат да разберат дали човек сам си е пробил пътя. Само тогава те се отнасят с него като с равен.

— Както се държат с мене долу на кея на Улвърмън. Аз съм просто един от тях. Диско разказа на всички как съм си изкарвал надниците... — Харви простря ръце и разтърка дланите си. — Пак омекнаха — забеляза той тъжно.

— Нека останат така още няколко години, докато получиш образованието си. След това пак ще загрубеят.

— Да, предполагам — неохотно се съгласи Харви.

— Това остава на тебе, Харв. Можеш да се прислониш зад гърба на майка си, разбира се, да я тревожиш с капризите си и да опъваш нервите ѝ с всякакви глупости.

— Така ли правех? — в гласа на Харви се почувства смущение.

Баща му се обърна към него и протегна ръка.

— Знаеш не по-зле от мен, че нищо няма да мога да направя от тебе, ако не постъпваш съвестно. Само с тебе все пак бих могъл да се справя, но няма да успея да изляза на глава с вас двамата — с тебе и с майка ти. Животът е твърде кратък.

— И това не е съвсем добре за мене, нали?

— Мисля, че до голяма степен вината е моя. А ако искаш да знаеш истината, до днес не си показвал кой знае какви способности. Така ли е?

— А-а! Диско мисли... кажи колко смяташ, че е струвало възпитанието ми досега?

Чейн се усмихна.

— Никога не съм водил сметка, но превърнато в пари — в долари и центове, излиза не четиридесет, а по-скоро петдесет хиляди, а може

би и шейсет. Младите струват скъпо. Трябва да имат много неща, след това се уморяват от тях. Бащата само попълва чека.

Харви подсвирна, но дълбоко в себе си беше твърде доволен от мисълта, че възпитанието му е струвало така скъпо.

— И това е загубен капитал, нали?

— Само вложен капитал, Харв. Надявам се, че е вложен.

— Дори ако се сметне, че е трийсет хиляди, трийсетте долара, които спечелих, са само една хилядна от тях. Това е твърде нищожно

— Харви загрижено поклати глава.

Чейн се разсмя така поривисто, че едва не падна от парапета във водата.

— Диско е спечелил много повече от Ден, след като Ден е преминал десетгодишната си възраст, а Ден ходи на училище само половин година.

— Да не би това да ти е целта?

— Не, нямам никаква цел. Просто не се чувствам особено доволен от себе си точно сега. Това е всичко... Заслужавам един хубав ритник.

— Не мога да го направя, приятелче. Ако бях устроен другояче, щял съм да го направя отдавна.

— Щях да го помня до края на живота си и никога нямаше да ти простя — каза Харви, облегал брадичката си върху свитите в юмрук ръце.

— Точно така. Точно така бих постъпил и аз. Разбираш ли?

— Да. Грешката е моя и ничия друга. Както и да е, все нещо би трябвало да се направи.

Чейн извади пура от джоба на жилетката си, отхапа единия ѝ край и запуши. Бащата и синът много си приличаха, тъй като брадата скриваше устата на Чейн, а Харви имаше орловия нос на баща си, близко поставените му черни очи и същите тесни черепни кости. С малко кафява боя той би представлявал наистина живописен червенокож от книгите с приказки.

— Отсега нататък — каза Чейн бавно — ще ми струваш между шест и осем хиляди на година, докато станеш пълнолетен. Тогава вече ще те наричаме мъж. Ще получаваш четиридесет, петдесет хиляди, освен това, което майка ти ще ти дава. Можеш да имаш камериер и

яхта или някакво фантастично ранчо, където ще даваш вид, че развъждаш коне, и където ще играеш комар с приятелите си.

— Като Дори Тък? — усмихна се Харви.

— Да, или като двете момчета на Де Вятре, или като сина на Мак Куейд. Калифорния с пълна с такива. А ето ти и един пример от Изток.

Като изпускаше черна пара, луксозна яхта гордо навлезе в пристанището. Палубата на яхтата беше облицована с махагон, кабината обкована с никел, а над задната палуба беше опънат навес от раиран плат в розово и бяло. На мачтата се развяваше триъгълен флаг с емблемата на някакъв спортен нюйоркски клуб. Двама младежи, облечени в костюми, които те явно смятаха за морски, играеха на карти до салона, а няколко жени с червени и сини чадърчета се оглеждаха наоколо и се смееха шумно.

— За нищо на света не бих искал да съм на такава яхта и да ме подгони и най-невинният вятър. Няма никакъв парапет — забеляза критично Харви, докато яхтата намали ход, за да се настани и хвърли котва.

— Мислят, че така си прекарват времето най-добре. Ако искаш, мога да ти купя такава яхта, че и два пъти по-голяма, Харв. Как ти се струва такава нещo?

— Ами! През борда изобщо няма начин да се прехвърли лодка — каза Харви, който все още разглеждаше с голямо внимание яхтата. — Ако не мога да хвърля въже по-добре от него, ще си остана на брега... И какво, ако го направя?

— Да останеш на брега или какво?

— С яхта и ранчо. Да си живея на гърба на „стария“ и да се скрия зад гърба на мама, когато изпадна в беда — рече Харви и очите му проблеснаха.

— Е, в такъв случай би могъл да постъпиш при мене, синко.

— Десет долара на месец? — Очите му още веднъж блеснаха.

— Нито цент повече, докато не заслужиш, няма да можеш да разполагаш с парите си няколко години.

— По-скоро бих започнал да мета кабинета ви. Не са ли започнали така сума ти важни клечки? По-добре човек сега да получи нещo, отколкото...

— Зная, това е известно на всички. Но за тази работа мога да наема, който и да е. Аз самият направих същата грешка, като започнах.

— Трийсет милиона долара не си ли заслужават грешката? Аз бих рискувал за такава сума.

— Аз вече загубих известна част, но пък спечелих в друго отношение. Ще ти разкажа.

Чейн поглади брадата си, погледна гладката повърхност на водата, засмя се и заговори на Харви, сякаш гласът му идваше някъде отдалеч. Харви започна да осъзнава, че баща му разказва историята на своя живот. Той говореше спокойно, без да жестикулира и без да се вълнува. За тази история най-големите вестници охотно биха платили огромни суми. Това беше историята на четиридесетгодишната му неуморна дейност и в същото време история на Новия Запад, която тепърва предстоеше да бъде написана.

Историята започваше с едно сираче, което скитало бездомно и самотно из Тексас, и преминало, както става в приказките, през стотици най-различни перипетии. Момчето усетило миризмите на всички западни щати, пред очите му израствали градове, които в следващия сезон напълно западали. Чейн си припомняше за мъжеството на преселниците и затъntenите, слабо населени лагери, които вече след много труд се превърнаха в общини. Чейн разказваше и за изграждането на трите железници, за умишления провал на четвъртата, за параходи, селища, общини, гори и мини, за хората от различни националности, които строели, разработвали, копали. Спомена за големи, невиджани богатства, които се пръскали пред очите или се изплъзвали най-случайно от ръцете им, когато трябвало да преминат от едно място на друго кога на кон, но по-често пеша. Понякога богат, понякога беден, ту тук ту там — моряк, железничар, предприемач, съдържател на общежитие, журналист, техник, търговски пътник, агент на фирма за недвижими имоти, политик, безделник, търговец на спиртни напитки, собственик на мини, спекулант, животновъд или скитник. Харви Чейн бил в постоянно движение — ту дързък, ту хладнокръвен, но винаги бодро крачещ към целта си и както сам казва — към славата и напредъка на своята страна.

Вярата никога не го напускала, дори когато достигнал крайния предел на отчаянието — вярата, която човек има, когато познава хората и живота. Говореше унесен сякаш на себе си за големия кураж, за изобретателността, които го бяха поддържали винаги. Историята беше

така жива в спомените му, че той не промени тона си. Беше побеждавал враговете си, прощавал им беше така, както те го бяха побеждавали или му бяха прощавали в онези далечни дни. Беше молил, увличал след себе си, понякога извършвал дори насилие над градове, компании и синдикати, но винаги за тяхно добро. Беше пропълзъл през планини и проломи с железопътни релси зад себе си. И във всички тези битки трябвало да издържи на опитите на противниците да сломят духа му.

Харви следеше разказа със затаен дъх, навел глава на страна, без да сваля очи от лицето на баща си. Вече се беше смрачило и червеният край на пурата осветяваше сбръчканите бузи и гъстите вежди на стария Чейн. Приличаше на локомотив, който щурмува тъмна местност — и гъста по една миля между всяко проблясване на локомотивната пещ, но този локомотив можеше да говори и думите разтърсиха момчето до дъното на душата му. Чейн допуши пурата и хвърли угарката. Двамата все още седяха в мрака над плискащата се вода.

— Никога досега не съм разказвал това — каза бащата.

— Нищо по-славно не съм чувал! — извика Харви.

— Ето всичко, което съм постигнал. Сега идвам до това, което не съм могъл да постигна в живота си. Може да не ти се стори много важно, но бих искал да остарееш като мене, преди да го откриеш. Аз, естествено, се справям с хората и в моята сфера никой не може да ме излъже, но — но, аз не съм в състояние да се състезавам с учен човек! Вярно през живота си съм понаучил това-онова, но смятам, че липсата на образование ми личи.

— Никога не съм забелязал — каза синът му с известна гордост.

— Въпреки всичко ще го забележиш, Харв. Ще го забележиш — щом като завършиш колежа. Мислиш, че не го съзнавам ли? Мислиш, че не се виждам в очите на хората, когато ме преценяват като „простак“. Всички бих ги удушил, да, но каква полза? Не бих казал, че те са кой знае колко по-образовани, но все пак стоят по-високо от мене. Сега шансът е пред тебе. Ти трябва да усвоиш цялата наука, защото ще живееш с хора, които са получили солидно и системно образование.

— А за мене какво остава? — въздъхна Харви. — Цели четири години в колеж! Бих предпочел да имам камериер и яхта!

— Нищо, синко — настояваше Чейн. — Ти влагаш капитала си, който ще ти донесе най-добри печалби, и мисля, че няма да намериш капитала ни намалял, когато станеш годен да го управляваш. Помисли си и утре сутринта ми кажи. Да побързаме! Закъсняхме за вечеря.

Тъй като това беше делови разговор, нямаше нужда Харви да казва на майка си за него и, естествено, Чейн се съгласи с мнението му. Но госпожа Чейн прочете това в очите им и я обхвана страх и малко ревност. Момчето, което някога я нагрубяваше, бе изчезнало. Това момче с напрегнат израз, което необичайно сериозно разговаряше с баща си, някак беше различно. Тя разбра, че говореха за бизнес, тема, извън нейните интереси. Съмненията ѝ бяха разрешени, когато Чейн се върна от Бостън и ѝ донесе нов диамантен пръстен.

— Какво вършите вие, двамата мъже, сега? — запита го тя с лека усмивка.

— Говорим, просто си говорим, майко, нищо лошо не става с Харви.

И наистина не ставаше. Момчето беше съставило договора съвсем самостоятелно. Железниците, обясняваше той сериозно, го интересуваха толкова малко, колкото и дървения материал, недвижимите имоти или мините. Това, за което копнееше, беше контролът над новозакупените параходи на баща му. По време на ваканция можеше да се занимава най-обстойно с работата на параходната компания. Харви зададе хиляди въпроси. Интересуваше се най-подробно за всичко — като се почне от тайните документи в сейфа на баща му и се свърши с влекача в пристанището на Сан Франциско.

— Споразумяхме се — каза най-после Чейн. — Естествено, че докато свършиш колежа, ще си смениш мнението най-малко двадесет пъти. Но ако останеш въпреки всичко с тези намерения, ще ти предам всички документи, както и цялата работа, за да я ръководиш сам. Как ти се струва това, Харв?

— Не, не си заслужава да разделяш такова преуспяващо предприятие. И без това в света има бясна надпревара. Диско казва, че кръвните роднини трябва да се държат колкото се може по-близо едни до други. Тогава тълпата не ги напада. Това е една от причините, казва той, да се повишават толкова цените. А знаеш ли, че „Тук сме“ потегля

за Джорджис в понеделник. Те май не се застояват дълго на брега, нали?

— Ние също трябва да тръгваме. Изоставил съм работата си между двата океана и е крайно време да се връщам. Никак не ми се иска, не съм имал почивка като тази цели двайсет години.

— Не можем да си тръгнем, преди да изпратим Диско — каза Харви, — а в понеделник е Денят на загиналите. Нека да останем до тогава.

— Какъв е този мемориален ден? И в общежитието говорят за него — запита Чейн. И на него не му се искаше да разваля хубавите дни.

— Виж какво, доколкото разбирам, на този ден се свири и пее. Урежда се главно за курортистите. Диско не обича много този празник, защото тогава събират волни пожертвования за вдовиците и сираците. Диско си има собствено чувство за чест и достойнство. Не си ли забелязал?

— А, да. На няколко пъти ми направи впечатление. Това е празник на града, така ли?

— Да, летен празник. Четат имената на удавените или на изчезналите при последните пътувания, произнасят речи, рецитират и така нататък. През това време, казва Диско, секретарите на Обществата за помощ се боричкат в задния двор за плячката. Истинският празник, казва той, е през пролетта. Тогава взимат участие и свещениците и по тези места все още няма летовници.

— Разбирам — каза Чейн с пълното и ясно разбиране на човек, свикнал от дете да уважава честолюбието на градските жители. — Ще останем за Деня на загиналите и следобед ще си тръгнем.

— Може би трябва да отида при Диско и да му кажа да доведе хората, преди да отплават. Аз, разбира се, ще остана с тях.

— А, така ли? — възкликна Чейн. — Аз ще бъда един от жалките курортисти, а ти...

— Аз съм от Бенкс, пълноправен обитател на Бенкс — извика Харви отзад и скочи в тролейбуса, който тръгваше, а Чейн продължи по пътя си с блажени мечти за бъдещето.

Диско нямаше вкус към обществените тържества, които се организираха с благотворителна цел, но отстъпи пред молбите на Харви, за когото празникът щеше много да изгуби, ако екипажът на

„Тук сме“ нямаше да присъства. Диско обаче постави едно условие. Той беше чул — изненадващо е как всички мигновено научаваха какво става по крайбрежието — той беше чул, че „някаква“ актриса от Филадельфия щяла да вземе участие с изпълнението на песента „Пътуването на шкипера Айърсън“. Лично него актрисите го привличаха толкова, колкото и летовниците, но правото си е право и въпреки че той самият (тук Ден се изкикоти) веднъж беше сгрешил в преценката си, това повече не трябваше да се случва. Така Харви се върна отново в източен Глостър и изгуби половин ден, за да обясни на озадачената актриса, много известна по двете крайбрежия, грешката, която щеше да извърши. На края актрисата се съгласи, че искането на Диско беше справедливо.

От дългогодишен опит Чейн беше стигнал до убеждението, че всички обществени тържества са насъщна храна за обикновените хора. В горещата мъглива утрин той наблюдаваше забързаните на запад тролейбуси, пълни с жени в леки летни рокли и белолики мъже със сламени шапки, които с удоволствие бяха напуснали душните бостънски канцеларии. Пред пощата бяха струпани стотици велосипеди, официалните лица се суетяха и се поздравяваха важно и знаменцата едва-едва потрепваха в тежкия въздух.

— Майко — каза той изведнъж, — не ти ли напомня това Сиатъл, когато беше изгорен и трябваше отново да го възстановяват.

Госпожа Чейн кимна, тя също познаваше празненствата, които ставаха и на много места по западния бряг и ги сравняваше с това. Рибарите започнаха да се смесват с тълпата около градските врати. Тук имаше мургави португалци, жените им бяха с непокрити глави или в най-добрия случай носеха шалове, светлооки новошотландци и представители на други морски народи — французи, италианци, шведи и датчани с екипажите си от каботажните шхуни. Навсякъде имаше жени в черно, които поздравяваха с тъжна гордост, тъй като това е техният голям ден. Имаше и свещеници от най-различни вероизповедания и ранг — високопоставени духовници, дошли на почивка, скромни пастири от Църквата на Хълма, лютерански пастори, които някога са били моряци с обрасли като храсти бради, другари на екипажите от десетки лодки. Тук бяха и обществени благотворители, едри корабовладелци, дребни корабоприитежатели, чиито плавателни съдове бяха заложили от кила до върховете на мачтите, банкери и

морски застрахователни агенти, капитани на влекачи и на всякакви други лодки, такелажници механици, пристанищни носачи, търговци на сол, корабостроители и бъчвари и цялото разнородно население от крайбрежието.

Пъстрата разнородна тълпа се придвижваше към свободните седалки, а един чиновник от градската община, плувнал в пот, се грижеше за настаняването на публиката, извънредно горд от възложената му длъжност. Запознаха се с Чейн и взаимно преди няколко дни се харесаха.

— Е, господин Чейн, какво мислите за нашия град? Моля, госпожо, седнете, където ви е удобно. Предполагам, че и при вас на Запад стават подобни неща, нали?

— Да, но те са от по-ново време.

— Така е, разбира се. Трябваше да бъдете тук, когато честваха нашия двеста и петдесети рожден ден. Казвам ви, господин Чейн, старият град си има своите предимства.

— И аз така чувам. Всичко се плаща, разбира се. Но какво ще кажете за един град, който въпреки всичко няма първокласен хотел?

— Мини оттук наляво, Педро, има достатъчно места за всички. Е, това им разправям аз през цялото време, господин Чейн. На този празник се събират много пари. Не смятам, че една по-голяма сума може да оцети много такъв богат човек като вас. Това, което искаме, е...

Неочаквано тежка ръка се стовари на рамото му и зачервеният шкипер на каботажен кораб от Портланд го завъртя настрани.

— Защо по дяволите, събирате полицията и затваряте кръчмите в града, когато всички прилични хора са в морето? А? Градът е съвсем сух и мирише много по-лошо, откакто го напуснах. Във всеки случай можехте да отворите едно барче за газирани напитки.

— Това не личи да е навредило на сутрешната ти закуска, Карсен. По-късно ще ти обясня. Седни до вратата и си обмисли доводите, докато се върна.

— Какво значение имат моите доводи? В Микелон една каса шампанско е осемнадесет долара и... — Шкиперът се наведе и седна, а прелюдията, която засвири органистът, го накара да млъкне.

— Новият ни орган — обясни чиновникът гордо на Чейн. — Струва ни четири хиляди долара. Ще се наложи да увеличим данъците

през следващата година, за да го изплатим. Няма да оставим свещениците само да проповядват я. Ето, нашите сирачета ще пеят в хора. Жена ми ги учи. По-късно пак ще се видим, господин Чейн. На трибуната имат нужда от мене.

В този миг в залата прозвучаха звънливите детски гласове, високи, ясни и искрени.

Жените в залата се облегнаха назад, за да слушат по-добре, повтарящите се тонове изпълваха въздуха. Госпожа Чейн и жените около нея задишаха начесто. Тя едва ли е предполагала, че в света има толкова много вдовици. Очите ѝ инстинктивно затърсиха Харви. Той намери другарите си от „Тук сме“ и стоеше с тях в края на тълпата между Ден и Диско. Чичо Солтърс се бе върнал предишната нощ заедно с Пен от Памлико Саунд и го посрещна с подозрение.

— Твоите хора още ли не са дошли? — изсумтя той. — Какво правиш тук, млади човече?

„Вие, морета и течения, бог да ви благославя: хвалете го и го възхвалявайте вечно!“

— Не ти ли изглежда добре? — запита Ден. — Той си е тук на мястото, както и ние, както всички останали.

— Но не в тези дрехи — изръмжа Солтърс.

— Затваряй си устата, Солтърс — каза Диско. — Жлъчта отново се връща в тебе. Стой си на мястото, Харв.

Когато химнът свърши, на трибуната излезе един от членовете на градската община. Ораторът поздрави всички с „добре дошли“ в Глостър и между другото посочи с какво Глостър превъзхожда останалия свят. След това спомена за морското богатство на града и за цената, която трябва да бъде заплатена за тазгодишния улов. А по-късно щяха да чуят имената на умрелите — сто и седемнадесет души. Вдовиците се спогледаха. Глостър не притежаваше никакви големи мелници или фабрики, с които да се гордее. Неговите синове работеха на надница, която морето можеше да им осигури, и всички знаеха, че нито Джорджис, нито пък Бенкс са пасища за говеда. Най-многого, което хората на брега можеха да направят, е да помогнат на вдовиците и сираците. След като направи няколко общи забележки, той използва възможността да благодари от името на града на онези, които, водени от висок обществен дух, се бяха съгласили да вземат участие в празненството.

— Ненавиждам тези молби — измърмори Диско. — Това не дава вярна представа на хората за нас.

— Хората трябва да имат четири ръце, за да успеят при възможност да спестят нещо — отговори Солтърс. — Разбира се, тази просия е срамна работа. Вземи си бележка от това, млади момко. Богатствата се задържат за кратко време и ако започнеш да ги пръскаш по разни луксове...

— А какво става, когато се загуби всичко, всичко? — запита Пен. — Тогава какво трябва да се направи? Веднъж аз — воднистосините очи се задвижиха нагоре-надолу, като че ли търсеше нещо, към което да прикове погледа си, — веднъж прочетох, в някаква книга мисля, че беше за една лодка, от която всички се издавили, освен един и той ми каза...

— Глупости! — прекъсна го Солтърс. — Чети по-малко, а обръщай повече внимание на храната си и така ще можеш сам да си изкарваш прехраната, Пен.

Харви, притиснат сред рибарите, имаше чувството, че по гърба му пълзят мравки, все едно че го тресеше треска, която започваше от основата на врата и стигаше до петите. Беше му студено, въпреки задушния ден.

— Тази ли е артистката от Филадельфия? — запита Диско, загледан навъсено към естрадата. — Нали се разбрахме да не пее песента на стария Айърсън, Харв?

И наистина тя изпя не „Пътуването на Айърсън“, а една балада за рибарското пристанище Бриксъм, около което буря настигнала през нощта риболовните кораби, а на брега жените запалили огън, за да спасят мъжете и синовете си.

*Те взеха одеялото на старицата,
която трепереше и ги молеше да си отидат.
Взеха люлката на бебето,
което не можеше да им каже не.*

— Охо! — възкликна Ден през рамото на Дългия Джек. — Трябва да е било много страшно.

*И през цялото време не знаеха
дали палят огън,
или погребална клада.*

Прекрасният глас на актрисата затрогна присъстващите. Когато тя запя как измокрените до кости моряци се хвърлили към брега, а живите носели на ръце умрелите си другари и в светлината на огъня питали:

„Дете, това ли е твоят татко?“

или:

„Жено, това ли е твоят мъж?“

по всички пейки сърцата на хората забиха лудо.

*И когато лодките от Бриксъм
излизат, за да се сблъскат с бурите,
мислят за любовта, която пътува
като светлина върху платната им.*

Актрисата се поклони, но едва-едва се чува ръкопляскания. Жените търсеха кърпичките си, а много от тях бяха вперили насълзените очи към тавана.

— Хм — изсумтя Солтърс, — ако беше в театър, това щеше да струва на всекиго по долар, а може би и по два. Някои хора, разбирам, могат да си го позволят. На мене ми се струва като истинско прахосничество... А как, по дяволите, капитан Барт Едуърдс е успял да се добере дотук?

— Не го спирайте — каза един човек от Ийстпорт зад него, — той е поет и се готви да каже нещо свое. Идва оттам, откъдето дойдохме и ние.

Той не напомни, че капитан Едуърдс цели пет години се е борил да му позволят да изпълни поемата си в Деня на падналите във войните. Организационният комитет се отнасял с насмешка към молбите на капитана, докато най-после те му дотегнали дотолкова, че за да се отърве, предоставил на поета най-после възможност да осъществи своето желание. Когато застана старият човек на естрадата, облечен в най-хубавите си дрехи, неговото простодушие и възторг спечелиха слушателите още в самото начало. Публиката изслуша търпеливо трийсет и седемте стиха с най-подробни описания на гибелта на шхуната „Джоън Хаскен“ при Джорджис по време на буря през 1867 година. Старецът завърши, възнаграден от всички присъстващи със сърдечен възглас.

На един бостънски репортер дойде чудесната идея да публикува епичната поема и интервю с нейния автор. Капитан Барт Едуърдс, бивш ловец на китове, корабостроител, рибар и поет, в своята седемдесет и трета годишна възраст постигна всичко, към което се беше стремил цял живот.

— Според мене всичко това е умно и вярно написано — забеляза човекът от Ийстпорт. — Ходил съм по тия места, за които той е писал, бил съм там и мога да подпиша с две ръце, че всичко, което разправя, е самата истина.

— Мисля си, че Ден би могъл да напише тия стихове преди закуска, и то само с една ръка — обади се Солтърс, за да защити честта на Масачузетс. — Съгласен съм, че момчето е доста образовано, особено като за човек от Мейн. Но все пак...

— Сигурно с чичо Солтърс ще се случи нещо лошо през следващото пътуване. За пръв път чувам похвала от него — смееше се Ден. — Какво става с тебе, Харв? Защо утихна така? Лицето ти е въззелено!

— Не зная какво ми е! — отговори Харви. — Имам чувството, че вътрешностите ми са твърде големи за тялото ми. Като че ли съм претъпкан. Треперя от студ.

— Разстройство? Пфу! Много лошо. Ще почакаме, докато мине четенето, и тогава ще тръгнем, за да хванем отлива.

Жените, загубили мъжете си това лято, бяха застинали по местата, сякаш очакваха да бъдат разстреляни в упор, тъй като знаеха какво щеше да последва. Летните пансионерки, облечени в розови и сини блузи, които се подсмиваха през цялото време, докато капитан Едуърдс четеше поемата си, станаха отведнъж сериозни и оглеждаха лицата на присъстващите глостърски жители, за да разберат защо всички замлъкнаха. Рибарите се устремиха напред. Онзи градски чиновник, който беше разговарял с Чейн, изникна на естрадата и започна да чете годишния списък на загиналите, разделяйки го по месеци. Нещастните случаи от миналия септември бяха не много и повечето — чужденци. Гласът му отекуваше в притихналата зала.

9-ти септември — шхуната „Флори Андерсън“
изчезнала с целия си екипаж отвъд Джорджис.

Рубин Питмън, капитан. 50-годишен, неженен,
Главната улица, Сити.

Емил Олсен, 19-годишен, неженен, Хемънд 329,
Сити, Дания.

Оскар Стенбърг, 25-годишен, неженен, швед.

Карл Стенбърг, неженен, 28-годишен, Главната улица,
Сити.

Педро — по всяка вероятност от Мадейра, неженен,
от общежитието на Кийн, Сити.

Джоузеф Уелш, наричан още Джоузеф Райт, 30-
годишен от Сейнт Джонс, Нюфъндлънд.

— Не, от Огъсти, Мейн — извика нечий глас.

— Обаче е тръгнал от Сейнт Джонс — каза четящият. Съгласно
направената забележка той нанесе поправка с молив на края на листа и
продължи:

От същата шхуна Чарли Ричи. Ливърпул, Нова
Шотландия. 33-годишен, неженен.

Елбърт Мей, ул. Роджърс 267, 27-годишен, неженен.

27-ми септември — Орвин Долърд, 30-годишен, женен, удавен с лодка около Източния нос.

Една от облечените в черно жени извика и почти изгуби съзнание. Госпожа Чейн слушаше с широко отворени очи, отметна глава назад и се задавя от хълцания. Майката на Ден, която седеше вдясно, се спусна към нея. Четенето продължаваше. Когато стигнаха януарските и февруарските случаи, ударите станаха по-чести. Вдовиците едва дишаха.

14-ти февруари — шхуната „Мери Рендолф“ загубила мачтата си по пътя към дома от Нюфъндлънд, и Ейза Мюзи, женен, 32-годишен, Главната улица, Сити, паднал през борда.

23 февруари — водачът на шхуната „Джилбърт Хоуп“ Робърт Бийвън, 29-годишен, жител на Пубнико, Нова Шотландия, се загубил с лодка.

Жена му издаде слаб стон, както стенат ранените малки животни. После изведнъж заглуши стенанията си и като се олюляваше, напусна залата. Месеци наред напразно се беше надявала, тъй като понякога ставаха чудеса и се случваше някой да се загуби с лодка и после да бъде спасен от случаен кораб. Сега обаче тя загуби и последната си надежда и Харви видя как един полицаи спира файтон, за да я отведе в къщи.

— До депото е само петдесет цента — започна да се пазари файтонджията, но полицаят го спря с ръка. — То аз така и така отивам натам. Скачай вътре. Добре, Елф, но следващия път няма да ме спираш, когато фаровете ми не са запалени. Разбираш ли?

Страничната врата затисна струята ярка слънчева светлина и Харви отново обърна очи към четеца на безкрайния списък.

19-ти април — шхуната „Мейми Дъглас“, изчезнала в Бенкс заедно с целия екипаж.

Едуард Кентън, 43-годишен, капитан, женен, от града.

Д. Хокинс, наричан още Уилямс, 34-годишен, женен, Шелбърн, Нова Шотландия.

Дж. У. Клей, негър, 28-годишен, женен, от града.

И така нататък, и така нататък. В гърлото на Харви застана буца, а стомахът му напомняше деня, когато падна от парахода.

10-ти май — водачът на „Тук сме“ (кръвта бушуваше в цялото му тяло) Ото Свендсон, 20-годишен, неженен, от града, паднал през борда.

Откъм дъното на салона се чу още един тих, сърцераздирателен стон.

— Тя не трябваше да идва, не трябваше да идва — прошепна с мъка Дългия Джек.

— Не се отпускай, Харв — прошепна Ден. Харви повече нищо не чу, потъна в някаква тъмнина, изпъстрена с огнени петна. Диско се наведе напред и каза нещо на жена си. С едната си ръка тя прегръщаше госпожа Чейн, а с другата стискаше ръцете ѝ.

— Отпуснете главата си надолу — прошепна тя.

— Ще дойда след минутка.

— Не мога! Не мога! О, оставете ме... — госпожа Чейн не знаеше какво да каже.

— Трябва — повтори госпожа Трууп. — Момчето ви току-що припадна. Случва се понякога, особено докато не са станали истински мъже. Искате ли да се погрижите за него? Можете да излезете от тази страна. Съвсем тихо. Елате с мене. Е, стига, мила, и двете сме жени. Трябва да се грижим за нашите мъже. Елате.

Рибарите на „Тук сме“ веднага се притекоха на помощ и отнесоха побледнелия треперещ Харви на една пейка в преддверието.

— Помогнете на майка му — забеляза госпожа Трууп, докато майката се наведе над момчето си.

— Как предполагате, че той е издържал всичко това? — се обърна възмутено госпожа Чейн към мъжа си, който до този миг не беше проговорил нито дума. — Това е ужасно, ужасно. Не трябваше да идваме. Глупаво беше, че дойдохме. Защо не пишат за тези неща във вестниците, където трябва? По-добре ли си, миличък?

Това наистина засрами Харви.

— Нищо ми няма — отговори той, като се опита да се изправи на крака и да се усмихне. — Може да е от нещо, което съм ял на закуска.

— Сигурно е от кафето — каза Чейн, чието лице беше застинало в твърдо изражение, като че излято от бронз. — Няма повече да се връщаме там.

— Смятам, че ще е по-добре, ако отидем до кея — рече Диско. — Тук стана много задушно от тези португалци, а въздухът ще освежи госпожа Чейн.

Харви заяви, че никога не се е чувствал по-добре през живота си, но чак на кея на Улвърмън, когато видя „Тук сме“, разтоварена от пристанищните носачи, неразположението му изчезна и го обзе странна смесица от гордост и тъга. Някакви други хора, най-вече курортисти, се забавляваха в малки платноходи или пък се любуваха на морето от края на вълнолома, но той достигаше до нещата някак си отвътре, а нещата бяха твърде много, за да бъдат обхванати наведнъж. Въпреки това му се искаше да седне и да заплаче, тъй като малката шхуна щеше да потегли съвсем скоро. Госпожа Чейн плака през целия път и разказваше нещо на госпожа Трууп, която я милваше като малко дете, а Ден, който не беше гален, откакто навърши шест години, подсвиркваше край тях.

И ето познатата група — Харви се чувстваше като древен мореплавател — се качи на старата шхуна, която се удряше в закотвените наоколо лодки. Харви с ръце отблъсна бързо кърмата от вълнолома и тя се плъзна покрай кея. На всеки му се искаше да каже нещо важно, но никой не беше в състояние да измисли каквото и да е. Харви поръча на Ден да се грижи за ботушите на чичо Солтърс и да изтеглят от водораслите котвата на Пен, а Дългия Джек пожела на Харви да не забравя уроците му по мореплаване. Шегите се губеха в присъствието на две жени, а и трудно е да се пошегуваш, когато зелената вода на пристанището увеличава разстоянието между двама добри приятели.

— Горе кливерът и фокът! — извика Диско, хванал щурвала. Вятърът поде шхуната. — Ще се видим пак, Харв. Не зная защо, но ще си мисля много за тебе и твоите хора.

Корабчето се отдалечи. Гласовете вече не се чуваха. Изпращачите седнаха, за да видят как шхуната ще излезе от пристанището. Госпожа Чейн все още плачеше.

— Стига, мила моя — каза госпожа Трууп. — Такава си е нашата женска участ. Няма да ви олекне много, ако плачете. Бог знае, че никога не ми е направил някое голямо добро, но той знае, че съм имала много неща, за които съм могла да плача, но не съм плакала.

След няколко години на западния бряг на Америка по улицата в лепкавата морска мъгла вървеше млад човек. От двете страни се издигаха богаташки къщи, построени от дърво, което имитира камък, и с врати от ковано желязо. Когато младежът застана пред една от тях, до него се появи още един млад човек, който яздеше скъп чистокръвен кон.

— Здравей, Ден!

— Здравей, Харв!

— Похвали се с нещо, какво става с тебе?

— Е, през следващото пътуване ще бъда втори офицер. А ти не завърши ли учението в твоя загубен колеж?

— На път съм. Да ти призная, Лелънд Стенфорд Джуниър не може да се сравни със старата „Тук сме“. През есента ще започна да си изкарвам сам прехраната.

— Искаш да кажеш с нашите параходи?

— Разбира се. Почакай, ще ми паднеш в ръцете, Ден. Като се заловя със старата търговска линия, ще ви науча как се работи.

— Ще видим — каза Ден с братска усмивка, когато Харви скочи от коня и го покани да влезе. — Затова ти изпратих телеграмата. Кажеш нали докторът не е някъде наблизко? Някой ден ще удавя този смахнат негър заради проклетите му шегги.

Чу се тих смях и от мъглата изникна с ликуваща усмивка бившият готвач на „Тук сме“, за да поеме поводите на коня. Той не позволяваше на никой друг да се грижи за Харви.

— Гъска като на Бенкс, а, докторе? — запита Ден.

Но черният ясновидец не счете за нужно да отговори, преди да потупа Ден по рамото и за двадесети път да изграчи старото предсказание в ухото му:

— Господар-слуга. Слуга-господар — каза той. — Спомняш ли си, Ден Трууп, какво ти казах някога на „Тук сме“?

— Е, няма да отрека, че вече нещата наистина изглеждат така — засмя се Ден. — „Тук сме“ беше прекрасна шхуна и на нея за добро или лошо дължа много — на нея и на татко.

— И аз също — добави Харви Чейн.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.